

An Bhruiséil, 6 Meitheamh 2023
(OR. en)

9924/23

LIMITE

ENV 580
CLIMA 255
FORETS 58
AGRI 278
POLMAR 29
CODEC 974

**Comhad Idirinstitiúideach:
2022/0195(COD)**

NÓTA

ó: Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig: Coiste na mBuanionadaithe

Uimh. an doic. ón 10607/22 + ADD 1
gCoim.:

Ábhar: **ULLMHÚCHÁN DON CHRUINNÍÚ A BHEIDH AG AN gCOMHAIRLE
(COMHSHAOL) AN 20 MEITHEAMH 2023**

Togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle
maidir le hathchóiriú an dúlra
- Cur chuige ginearálta

I. RÉAMHRÁ

1. An 22 Meitheamh 2022, ghlac an Coimisiún togra le haghaidh Rialachán maidir le hathchóiriú an dúlra¹arb é is aidhm dó gnáthóga na hEorpa a bhfuil drochbhail orthu a chóiriú, agus an dúlra a athbheochan arís sna héiceachórais uile, ó thalamh foraoiseachta agus talmhaíochta go dtí éiceachórais mhuirí, fionnuisce agus uirbeacha. Faoin togra seo, beidh feidhm cheangailteach dlí ag spriocanna maidir le hathchóiriú an dúlra in éiceachórais éagsúla, ar spriocanna iad atá comhlántach leis na dlíthe atá ann cheana.
2. Ghlac Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa a thuairim maidir leis an togra an 25 Eanáir 2023. Ghlac Coiste na Réigiún a thuairim maidir leis an togra an 9 Feabhra 2023.

¹. 10607/22 + ADD 1

3. Tá plé fós ar siúl i bParlaimint na hEorpa maidir leis an togra. Ceapadh FPE César Luena (S&D) ina Rapóirtéir. Bhreithnigh Coiste ENVI dréacht-tuarascáil an Rapóirtéara ag an gcruinniú a bhí aige an 12 Eanáir 2023. Tá sé beartaithe aige a thuarascáil reachtach a ghlacadh i mí an Mheithimh agus táthar ag súil go mbeidh an vótáil sa seisiún iomlánach i mí Iúil.

II. AN OBAIR SA CHOMHAIRLE

4. Faoi Uachtaránacht CZ agus SE, lean an Mheitheal um an gComhshaol (WPE) leis an dianscrúdú ar an togra maidir le hathchóiriú an dúlra. Cuireadh téacsanna comhréitigh na hUachtaránachta ar aghaidh de réir mar a tháinig siad chun cinn, ina léirítear an plé a rinneadh ag 20 cruinniú den Mheitheal um an gComhshaol agus na barúlacha a thug na toscaireachtaí ina dhiaidh sin.
5. Bhí díospóireacht bheartais ag an gComhairle Comhshaoil ar leibhéal na huaillmhéine agus ar an gceanglas maidir le neamh-mheathlú ag an gcruinniú a bhí aici an 22 Nollaig 2022. Phléigh an Chomhairle Talmhaíochta agus Iascaigh gnéithe talmhaíochta agus foraoiseachta den togra ag na cruinnithe a bhí aici an 21 Samhain 2022 agus an 20 Márta 2023, faoi ‘Aon ghnó eile’² agus phléigh an Chomhairle Iompair, Teileachumarsáide agus Fuinnimh gnéithe a bhaineann le fuinneamh in-athnuaite an 28 Márta 2023, agus sin faoi ‘Aon ghnó eile’³ freisin.
6. An 26 Aibreán 2023 agus an 24 Bealtaine 2023, d’iarr an Uachtaránacht treoir maidir leis an obair bhreise a bheadh le déanamh ag Coreper⁴. Tugadh le fios sa phlé a rinneadh in Coreper go raibh an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht ag dul sa treo cheart. Chuir Coreper treoir pholaitiúil ar fáil freisin maidir leis an treo cheart le dul i dtaca le gnéithe riachtanacha den togra. An 1 Meitheamh 2023, thionóil an Uachtaránacht cruinnithe déthaobhacha leis na toscaireachtaí uile chun na hábhair is mó inní ag na Ballstáit a shainaithint go soiléir.

2. 7401/23

3. 7670/23

4. 8416/23

7. Tar éis do Coreper treoir a fháil agus ag na cruinnithe déthaobhacha, chuir an Uachtaránacht téacs comhréitigh athbhreithnithe ar aghaidh ina leagtar amach Cur Chuige Ginearálta. Leis an téacs comhréitigh seo, socraítear cothromaíocht idir spriocanna uaillmhianacha a choinneáil maidir le hathbhunú an dúlra agus solúbthacht a chur ar fáil do na Ballstáit maidir le cur chun feidhme an Rialacháin.
8. Is togra casta é an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra ina bhfuil saincheistean trasghearrtha a mbeidh impleachtaí acu do bheartais eile an Aontais. D'éist an Uachtaránacht leis na hábhair inní a chuir na toscaireachtaí in iúl agus, nuair ab fhéidir, rinneadh an méid a leanas sa téacs comhréitigh maidir le Cur Chuige Ginearálta: cuireadh imthosca sonracha náisiúnta san áireamh, méadaíodh solúbthacht do na Ballstáit agus coigeartaíodh leibhéal na huaillmhéine, agus rinneadh iarracht freisin cothrom iomaíochta a choinneáil. Is é is aidhm don Chur Chuige Ginearálta ualaí riaracháin nach bhfuil gá leo a laghdú chomh maith.

III. PRÍOMHGHNÉITHE AN TÉACS COMHRÉITIGH ÓN UACHTARÁNACHT

Éiceachórais talún, chósta, fionnuisce agus mhuirí a athchóiriú (Airteagail 4 agus 5)

Oibleagáidí ginearálta

9. Mar a d'iarr na toscaireachtaí, leis an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht méadaítear solúbthacht na mBallstát chun na hoibleagáidí a leagtar síos sa Togra maidir le hAthchóiriú an Dúlra a chur chun feidhme. Tá an sprioc 30 % maidir le feabhas a chur faoi 2030 ar bhail na ngnáthóg a liostaítear in Iarscríbhinn I agus II nasctha le hachar iomlán chineál na ngnáthóg seachas le gach grúpa gnáthóige.

10. I gcás gnáthóga talún, tá go dtí 2030 ag na Ballstáit an bhail atá ar 90 faoin gcéad de na gnáthóga anaithnide a chinneadh, in ionad bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm, i gcás nach eol bail gnáthóige, ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo. I gcás gnáthóga muirí, ní gá ach leath de na bearnaí eolais a dhúnadh faoi 2030. I gcás gach cineál gnáthóige, ní mór an bhail a bheith ar eolas faoi 2040. Ní bhaineann socrú na gceanglas athchóiriúcháin cainníochtúil ach le limistéir a bhfuil an bhail ar eolas ina leith.
11. Agus na deacrachtaí dúshlánacha a bhaineann go sonrach le héiceachórais mhuirí á gcur san áireamh, sa bhreis ar na solúbthachtaí thuasluaite, moltar i dtéacs comhréitigh na hUachtaránachta le haghaidh Cur Chuige Ginearálta go bhféadfadh na Ballstáit céatadán níos ísle a chur i bhfeidhm agus an oibleagáid maidir le feabhas a chur ar bhail na ngnáthóg a liostaítear in Iarscríbhinn II, le haghaidh *grúpa 7*, á cur i bhfeidhm, ar choinníoll nach gcuirfeadh sé sin cosc ar dhea-stádas comhshaoil arna chinneadh de bhun Threoir 2008/86/CE. Ina theannta sin, maidir le grúpa 7, baintear an sprioc 2030.

Dálaí náisiúnta agus réigiúnacha

12. Tá soiléiriú sa téacs comhréitigh ón Uachtaránacht maidir le Cur Chuige Ginearálta freisin go bhféadfadh na Ballstáit, agus a bPleananna Náisiúnta Athchóirithe á n-ullmhú acu, éagsúlacht na staideanna i réigiúin éagsúla a bhaineann le ceanglais shóisialta, eacnamaíocha agus chultúrtha a chur san áireamh, mar aon le tréithe réigiúnacha agus áitiúla agus an dlús daonra. I gcás inarb iomchuí, ba cheart cás sonrach na réigiún is forimeallaí san Aontas a chur san áireamh freisin.

13. Is gné riachtanach den Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra é an ceanglas maidir le neamh-mheathlú toisc go n-áirithítear leis éifeachtaí fadtréimhseacha an athchóirithe agus cost-éifeachtúlacht na mbeart arna gcur chun feidhme. Mar sin féin, tá sé curtha in iúl ag na toscaireachtaí go mbeadh a chur chun feidhme, dá bhforáiltear sa togra, go háirithe lasmuigh de Nádúr 2000 agus i limistéir nach bhfuil faoi réir bearta athchóiriúcháin, an-deacair i ndáil leis an mbainistiú fairsing a bheadh de dhíth, go háirithe maidir le próisis cheadúcháin, ach freisin maidir le faireachán agus measúnuithe.
14. Dá bhrí sin, i dtéacs comhréitigh na hUachtaránachta le haghaidh Cur Chuige Ginearálta, déantar idirdhealú soiléir idir an ceanglas maidir le neamh-mheathlú i gcás limistéir atá faoi réir athchóiriú (mír 6 d'Airteagail 4 agus 5) agus limistéir ina bhfaightear na cineálacha gnáthóige sin (mír 7 d'Airteagail 4 agus 5). I mír 6, déantar an ceanglas maidir le neamh-mheathlú a chomhlánú le tairseach ionas nach mbeidh feidhm aige ach amháin maidir le meathlú 'suntasach', ach i ndáil le mír 7, tugtar isteach roinnt leasuithe darb aidhm ceanglas maidir le neamh-mheathlú iarrachtbhunaithe a ghnóthú. Sa bhreis ar an tairseach maidir le meathlú 'suntasach' a thabhairt isteach, ní mór do na Ballstáit, faoi dháta foilsithe a bpleananna náisiúnta athchóiriúcháin, na bearta is gá a chur i bhfeidhm chun meathlú suntasach a chosc, ach tá na bearta sin teoranta do limistéir ina bhfuil dea-bhail ar na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinní I agus II nó atá riachtanach chun na spriocanna athchóiriúcháin a leagtar amach i mír 1 d'Airteagail 4 agus 5 a bhaint amach.
15. Soiléirítear díolúintí ó chomhlíonadh na n-oibleagáidí a leagtar síos sa Rialachán seo ionas go n-áireofar leo tubaistí nádúrtha agus gníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht arna déanamh ag tríú tíortha. Ina theannta sin, soiléirítear, maidir leis an gceanglas maidir le bearta a chur i bhfeidhm darb aidhm cosc a chur ar mheathlú i limistéir ina bhfaightear na cineálacha gnáthóige sin (mír 7 d'Airteagail 4 agus 5), nach gá don cheanglas sin a bheith faoi réir measúnú cás ar chás.

16. Tá dlúthnasc idir an t-athrú aeráide agus géarchéim na bithéagsúlachta agus ní mór ionstraimí chun aghaidh a thabhairt ar na géarchéimeanna sin a bheith comhréireach comhlántach. Chun ailíniú iomlán a dhéanamh idir an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra agus an Treoir maidir le Fuinneamh In-athnuaite, cuirtear Airteagal 5a nua leis an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht le haghaidh Cur Chuige Ginearálta ina meastar go dtoimhdítear go mbíonn leas sáraitheach poiblí ag pleanáil, tógáil agus oibriú gléasraí le haghaidh táirgeadh fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite, ag a nasc leis an eangach agus ag an eangach féin agus sócmhainní stórála. Meastar, dá bhrí sin, gur maolú iad na cásanna sin ar na hoibleagáidí maidir le feabhsú leanúnach agus neamh-mheathlú. Ina theannta sin, féadfaidh na Ballstáit na tionscadail sin a dhíolmhú ón oibleagáid a léiriú go bhfuil teacht ar réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna má tá siad lonnaithe i ndlúslimistéar in-athnuaiteán nó i limistéar bonneagair thiomnaithe, arna n-ainmniú i bplean a glacadh de bhun airteagail ábhartha na Treorach maidir le Fuinneamh In-athnuaite agus ar a ndearnadh measúnú straitéiseach comhshaoil air i gcomhréir leis na coinníollacha a leagtar amach sa Treoir maidir le measúnú straitéiseach comhshaoil⁵. Cuirtear isteach Airteagal 21a nua freisin chun Airteagal 7 de Rialachán GTE-F⁶ a leasú chun tagairt iarmhartach a dhéanamh don rialachán seo.

5. Treoir 2001/42/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Meitheamh 2001 maidir le héifeachtaí pleananna agus clár áirithe ar an gcomhshaol a mheasúnú (IO L 197, 21.7.2001, lgh. 30-37).

6. Rialachán (AE) 2022/869 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Bealtaine 2022 maidir le treoirlínte le haghaidh bonneagar tras-Eorpach fuinnimh, lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 715/2009, (AE) 2019/942 agus (AE) 2019/943 agus Treoracha 2009/73/CE agus (AE) 2019/944, agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 347/2013 (IO L 152, 3.6.2022, lgh. 45-102).

17. Cuirtear Airteagal 5b nua isteach chun a shoiléiriú, i ndáil leis an gceanglas maidir le neamh-mheathlú, go dtoimhdítear go mbíonn leas sáraitheach poiblí ag pleananna agus tionscadail darb aon aidhm na cosanta náisiúnta. Féadfaidh na Ballstáit na pleananna agus na tionscadail sin a dhíolmhú freisin ón gceanglas nach mbeidh teacht ar réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna. I gcás ina gcuirfear an díolúine sin i bhfeidhm, áfach, cuirfidh an Ballstát lena mbaineann bearta i bhfeidhm, a mhéid is réasúnta agus is indéanta, darb aidhm an tionchar ar na cineálacha gnáthóige a mhaolú.

Oibleagáidí éiceachóras-sonracha

18. Tá oibleagáidí éiceachóras-sonracha sa togra maidir le hAthchóiriú an Dúlra freisin, go háirithe, i dtaca le héiceachórais uirbeacha (Airteagal 6), aibhneacha agus tuilemhánna (Airteagal 7), pobail pailneoirí (Airteagal 8), éiceachórais talmhaíochta (Airteagal 9) agus éiceachórais foraoise (Airteagal 10). Leis an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht le haghaidh Cur Chuige Ginearálta, foráiltear do sholúbthacht i gcur chun feidhme na n-oibleagáidí éiceachóras-sonracha chomh maith, go háirithe i ndáil leis an méid seo a leanas:

Éiceachórais uirbeacha (Airteagal 6)

19. Agus é á chur san áireamh go bhfuil Airteagal 6 tánaisteach do phríomhaidhm an togra maidir le hAthchóiriú an Dúlra, cuireann an Uachtaránacht oibleagáid ar na Ballstáit treocht mhéadaitheach a ghnóthú go dtí go mbainfear amach leibhéal sásúil in ionad spriocanna cainníochtúla a chur orthu. Ar an dóigh sin ní sprioc ann féin é a thuilleadh an spás glas uirbeach a chomhtháthú i bhfoirgnimh agus i mbonneagar ach bealach chun an spás glas uirbeach foriomlán a mhéadú. Ina theannta sin, cuirtear i bhfeidhm leis an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht an ceanglas ‘glanchaillteanas a chosc’ maidir le hachar iomlán náisiúnta an spáis uirbigh ghlais agus i gcomparáid leis an gcás tráth theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo. Tugtar isteach tairseach maidir le cathain a fhéadfaidh Ballstáit limistéir éiceachórais uirbigh a eisiamh ón gceanglas ceanglas glanchaillteanas a chosc. Chun aghaidh a thabhairt ar an tsolúbthacht a iarradh i ndáil le raon feidhme geografach an airteagail, sa téacs comhréitigh ón Uachtaránacht tugtar an rogha do na Ballstáit a chinneadh conas a mhapálfar a limistéir éiceachórais uirbigh (Airteagal 11(2b)).

20. Soiléirítear leis an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht ceanglas Airteagal 7 tríd an sainmhíniú a chur isteach ar cad is abhainn saorchúrsála ann, lena sainithnítear gur le bacainní saorga a bhaineann an fardal agus an plean maidir le baint agus go bhfuil na meastacháin le bunú ar an staid in 2020. Tugtar isteach leis an téacs comhréitigh freisin oibleagáid ar na Ballstáit a áirithiú gur cheart an nascacht abhann a athbhunaítear a choinneáil ar bun.

Éiceachórais talmhaíochta (Airteagal 9)

21. Leis an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht, leasaítear an cur síos ar ghnéithe tírdhreacha ard-bhithéagsúlachta in Iarscríbhinn IV, darb aidhm solúbthacht a mhéadú agus bainistiú gnéithe tírdhreacha ard-bhithéagsúlachta a cheadú a bhfuil gá leo chun an bhithéagsúlacht a chaomhnú. Ina theannta sin, molann an Uachtaránacht, i gcás inarb infheidhme, go bhforbróidh na Ballstáit modheolaíocht chomhlántach don táscaire sin chun faireachán a dhéanamh ar na gnéithe tírdhreacha ard-bhithéagsúlachta nach gcumhdaítear leis an modh coiteann atá bunaithe ar LUCAS.
22. Maidir le *tailte móna a athfhliuchadh*, cé go n-aithnítear gur féidir leis an bhforáil seo cur go mór le maolú agus oiriúnú don athrú aeráide, aithníonn an Uachtaránacht go bhfuil tionchar díréireach aici freisin ar Bhallstáit áirithe. Chun cothromaíocht a bhaint amach idir leibhéal uaillmhéine an togra a choinneáil agus cúinsí náisiúnta a chur san áireamh, molann an Uachtaránacht na spriocanna maidir leis na limistéir atá le hathbhunú faoi 2040 agus faoi 2050 a laghdú ó 50 % go 40 % agus ó 70 % go 50 % faoi seach. Méadófar an tsolúbthacht freisin trí sciar na dtailte móna athfhliuchta faoi úsáidí eile, ar féidir leo cur leis an sprioc fhoriomlán, a ardú go 40 %. Ina theannta sin, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh na Ballstáit lena mbaineann méid na dtailte móna athfhliuchta atá faoi úsáid talmhaíochta a laghdú agus, nuair a bheidh bearta á gcur i bhfeidhm acu chun tailte móna a athfhliúchadh, féadfaidh na Ballstáit sin leibhéal an uisce a oiriúnú d'imthosca náisiúnta agus áitiúla.

23. Bunaithe ar na hábhair imní a chuir na toscaireachtaí in iúl darb aidhm solúbthacht a chur ar fáil gan cur isteach ar chothrom iomaíochta sna hoibleagáidí faireacháin agus tuairiscithe, moltar sa téacs comhréitigh ón Uachtaránacht le haghaidh Cur Chuige Ginearálta go gcoinneofaí mar tháscairí coitianta éigeantacha adhmaid marbh atá ina sheasamh nó ina luí agus innéacs na n-éan coiteann foraoise. As measc na dtáscairí eile den togra ón gCoimisiún a bhaineann le foraoisí agus dhá tháscaire bhreise, féadfaidh na Ballstáit na trí tháscaire is oiriúnaí dóibh féin a roghnú chun feabhas a léiriú ar bhithéagsúlacht na n-éiceachóras foraoise de réir imthosca náisiúnta. Ina theannta sin, cuirtear isteach eisceachtaí maidir le comhlíonadh na n-oibleagáidí faoin Airteagal seo ach tá na heisceachtaí sin teoranta do chásanna mórsála *force majeure* nó claochluithe gnáthóige dosheachanta arb é an t-athrú aeráide is cúis leo go díreach.

Pleananna Náisiúnta Athchóiriúcháin agus an ‘Pacáiste’ maidir le Cur Chuige Céimneach

24. Le linn an phlé, chuir na Ballstáit in iúl go raibh imní orthu faoi mhéid na bPleananna Náisiúnta Athchóiriúcháin agus a indéanta agus a bheadh sé iad a ullmhú laistigh de 2 bhliain, lena n-áireofaí bearta athchóiriúcháin do gach limistéar nach fios an bhail atá ar na cineálacha gnáthóige. Chun aghaidh a thabhairt ar na hábhair imní a chuir na toscaireachtaí in iúl, moltar sa téacs comhréitigh ón Uachtaránacht le haghaidh Cur Chuige Ginearálta go n-úsáidfí cur chuige céimneach chun na pleananna náisiúnta athchóiriúcháin a ullmhú agus a chur chun feidhme, lena n-áirítear leasuithe chun déileáil le gnáthóga nach fios a mbail.
25. Tá an togra le haghaidh cur chuige céimneach le meas mar phacáiste agus áirítear ann an ceanglas atá ar an gCoimisiún dréachtfhormáid aonfhoirmeach a fhorbairt do na pleananna náisiúnta athchóiriúcháin (Airteagal 12(4)) faoi cheann 3 mhí ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin agus an ceanglas atá ar na Ballstáit dréachtphean náisiúnta athchóiriúcháin a thíolacadh lena ndíreofar ar an tréimhse suas go dtí Meitheamh 2032 agus lena dteorannaítear an tuairisc ar na heilimintí is gá chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a bhaint amach tar éis mhí an Mheithimh 2032 go forléargas straitéiseach. Faoi mhí Iúil 2032 agus faoi mhí Iúil 2042, beidh ar na Ballstáit a gcuid pleananna náisiúnta athchóiriúcháin a athbhreithniú agus a athmheas.

26. Maidir le *Faireachán*, leagtar síos timthriall 6 bliana sa téacs comhréitigh ón Uachtaránacht le haghaidh Cur Chuige Ginearálta, ach amháin i gcás táscairí sonracha áirithe ina ndéantar go bliantúil é. Le linn an timthrialla 6 bliana, féadfaidh na Ballstáit a chinneadh faireachán níos minice a dhéanamh ar tháscairí, mar shampla táscairí foraoise, chun cuíchóiriú le scéimeanna faireacháin náisiúnta eile. Maidir le *Tuairisciú*, socraítear timthriall 6 bliana chun tuairisciú ar an dul chun cinn maidir le cur chun feidhme na bpleananna náisiúnta athchóiriúcháin agus ar thorthaí na mbeart athchóiriúcháin a cuireadh i bhfeidhm, arna gcomhlánú le timthriall tuairiscithe 3 bliana don limistéar atá faoi réir bearta athchóiriúcháin de réir Airteagail 4-10. A mhéid is féidir, is é is aidhm do na hathruithe beartaithe seo ceanglais tuairiscithe faoin Rialachán seo a chomhchuibhiú leis na hoibleagáidí atá ann cheana, go háirithe faoi na Treoracha maidir le Gnáthóga agus maidir le hÉin, ach freisin leis na Treoracha Réime maidir le hUisce agus um Straitéis Mhuirí.

Measúnú ar riachtanais chistiúcháin

27. Bhreathnaigh an Uachtaránacht ar an bplé a rinneadh maidir le conas cur chun feidhme an rialacháin a mhaoiniú. Dá bhrí sin, le téacs comhréitigh na hUachtaránachta le haghaidh Cur Chuige Ginearálta, tugtar isteach mír nua in Airteagal 18 ina leagtar amach go ndéanfaidh an Coimisiún, faoi cheann 12 mhí ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo agus i gcomhairle leis na Ballstáit, tuarascáil a chur faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle. Beidh forléargas sa tuarascáil ar na hacmhainní airgeadais atá ar fáil ar leibhéal an Aontais, measúnú ar na riachtanais chistiúcháin le haghaidh cur chun feidhme, agus anailís chun aon bhearnaí sa chistiú a shainaithint. Beidh sa tuarascáil sin freisin, i gcás inarb iomchuí agus gan dochar don chreat airgeadais ilbhliantúil tar éis 2027, tograí le haghaidh bearta leordhóthanacha, lena n-áirítear bearta airgeadais, chun aghaidh a thabhairt ar na riachtanais arna sainaithint.

IV. CONCLÚID

28. Leagtar amach an téacs comhréitigh ón Uachtaránacht le haghaidh Cur Chuige Ginearálta san Iarscríbhinn a ghabhann leis an nóta seo. Aon athrú i gcomparáid leis an togra ón gCoimisiún, cuirtear in iúl é le **cló trom a bhfuil líne faoi** agus aon scríosadh cló a bhfuil líne tríd.
29. I bhfianaise an mhéid sin, iarrtar ar Choiste na mBuanionadaithe na nithe seo a leanas a dhéanamh:
- scrúdú a dhéanamh ar an téacs san Iarscríbhinn agus
 - é a chur ar aghaidh chuig an gComhairle (Comhshaol) d'fhonn teacht ar chomhaontú maidir le Cur Chuige Ginearálta ag an gcrúinniú a bheidh aici an 20 Meitheamh.

Togra le haghaidh

RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le hathchóiriú an dúlra

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,
Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 192(1)
de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa¹,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach,

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Is gá rialacha a leagan síos ar leibhéal an Aontais maidir le hathchóiriú éiceachóras chun an téarnamh chun dúlra bithéagsúil athléimneach a áirithiú ar fud chríoch an Aontais. Trí éiceachórais a athchóiriú, cuirtear freisin le cuspóirí an Aontais maidir le maolú ar an athrú aeráide agus maidir le hoiriúnú don athrú aeráide.

¹ IO C , , lch. .

- (2) Leagtar amach sa Chomhaontú Glas don Eoraip² treochlár uaillmhianach chun an tAontas a chlaohlú ina shochaí chóir rathúil ag a bhfuil geilleagar nua-aimseartha iomaíoch atá tiosach ar acmhainní, a bhfuil sé d'aidhm aige caipiteal nádúrtha an Aontais a chosaint, a chaomhnú agus a fheabhsú, agus sláinte agus folláine na saoránach a chosaint ar rioscaí agus ar thionchair a bhaineann leis an gcomhshaol. Mar chuid den Chomhaontú Glas don Eoraip, ghlac an Coimisiún Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030³.
- (3) Tá an tAontas agus a Bhallstáit, mar pháirtithe don Choinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht arna fhormheas le Cinneadh 93/626/CEE ón gComhairle⁴, tiomanta don fhís straitéiseach fhadtéarmach a ghlac Comhdháil na bPáirtithe in 2010 le Cinneadh X/2 maidir le Plean Straitéiseach um Bithéagsúlacht 2011-2020⁵, arb í, faoi 2050, go mbeidh an bhithéagsúlacht le luacháil, le caomhnú, le hathchóiriú agus le húsáid go stuama, agus seirbhísí éiceachórais á gcothabháil, pláinéad sláintiúil á choinneáil agus tairbhí riachtanacha á mbaint amach do gach duine.

2 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal *The European Green Deal*, [An Comhaontú Glas don Eoraip], 11.12.2019, (COM(2019) 640 final).

3 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal *EU Biodiversity Strategy for 2030, Bringing nature back into our lives* [Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030, an dúlra a thabhairt ar ais isteach inár saol], 20.5.2020, COM(2020) 380 final.

4 Cinneadh 93/626/CEE ón gComhairle an 25 Deireadh Fómhair 1993 i ndáil le tabhairt i gcrích an Choinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht (IO L 309, 13.12.1993, lch. 1).

5 <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>.

- (4) [...] Ag COP 15 i mí na Nollag 2022, tháinig an Coinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht ar chomhaontú maidir leis an gCreat Domhanda Bithéagsúlachta⁶ ina leagtar amach spriocanna domhanda atá dírithe ar ghníomhaíocht le haghaidh gníomhaíocht phráinneach thar na 10 mbliana amach romhainn go dtí 2030 chun a áirithiú go mbeidh gach réimse faoi phleanáil spásúlachta rannpháirteach, chomhtháite agus chuimsitheach agus/nó faoi phróisis éifeachtacha bainistíochta lena dtugtar aghaidh ar athrú ar úsáid talún agus farraige; chun nach mbeidh limistéir ardtábhachta bithéagsúlachta ar bith nó geall leis, lena n-áirítear éiceachórais a bhfuil sláine éiceolaíoch ard ag baint leo, á gcailliúint faoi 2030 agus cearta na bpobal dúchasach agus áitiúil á n-urramú ag an am céanna; a áirithiú go mbeidh, faoi 2030, ar a laghad 30 faoin gcéad de limistéir na n-éiceachóras talún, uiscí intíre agus muirí agus cósta atá díghrádaithe, faoi athchóiriú éifeachtach, chun go bhfeabhsófar an bhithéagsúlacht agus feidhmeanna agus seirbhísí éiceachórais, an tsláine agus an nascacht éiceolaíoch; rannchuidiú an dúlra le daoine a athchóiriú, a chothabháil agus a fheabhsú, lena n-áirítear feidhmeanna agus seirbhísí éiceachórais, mar shampla rialú an aeir, an uisce agus na haeráide, sláinte na hithreach, pailniú agus laghdú an riosca galair, chomh maith le cosaint ar ghuaiseacha agus tubaistí nádúrtha, trí réitigh dhúlra-bhunaithe agus/nó cineálacha cur chuige bunaithe ar éiceachórais ar mhaithe le gach duine agus leis an dúlra. Leis an gCreat Domhanda Bithéagsúlachta, beifear in ann dul chun cinn a dhéanamh i dtreo na spriocanna torthaídhírthe a bhaint amach do 2050.
- (5) Tagraíonn Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe⁷, go háirithe spriocanna 14.2, 15.1, 15.2 agus 15.3, don ghá atá le caomhnú, le hathchóiriú agus le húsáid inbhuanaithe éiceachóras talún agus fionnuisce intíre agus a seirbhísí a áirithiú, go háirithe foraoisí, bogaigh, sléibhte agus tailte tirime.

6 Creat Domhanda Bithéagsúlachta Kunming-Montreal. Dréachtchinneadh arna thíolacadh ag an Uachtarán CBD/COP/DEC/15/4 an 19 Nollaig 2022.

7 [United Nations Sustainable Development – 17 Goals to Transform Our World.](#)

- (6) I rún an 1 Márta 2019⁸, d'fhógair Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe 2021–2030 deich mbliana na Náisiún Aontaithe maidir le hathchóiriú éiceachóras, agus é d'aidhm aige tacú le hiarrachtaí agus iad a mhéadú chun díghrádú éiceachóras ar fud an domhain a chosc, a stopadh agus a aisiompú agus feasacht a ardú maidir leis an tábhacht a bhaineann le hathchóiriú éiceachóras.
- (7) Is é is aidhm do Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030 a áirithiú go gcuirfear bithéagsúlacht na hEorpa ar shlí an téarnaimh faoi 2030 chun leasa daoine, an phláinéid, na haeráide agus ár ngeilleagair. Leagtar amach sa straitéis plean athchóirithe dúlra AE uailmhianach ina bhfuil roinnt gealltanais tábhachtach, lena n-áirítear gealltanais chun togra a chur chun cinn le haghaidh spriocanna de chuid an Aontais, atá ceangailteach ó thaobh dlí, maidir le hathchóiriú an dúlra chun éiceachórais dhíghrádaithe a athchóiriú, go háirithe na héiceachórais is mó acmhainne carbón a ghabháil agus a stóráil, agus chun tionchar tubaistí nádúrtha a chosc agus a laghdú.
- (8) I rún ó Pharlaimint na hEorpa an 9 Meitheamh 2021⁹, cuireadh fáilte mhór roimh an ngealltanais togra reachtach a tharraingt suas ina mbeadh spriocanna ceangailteacha maidir le hathchóiriú an dúlra, agus ina theannta sin mheas an Pharlaimint, sa bhreis ar sprioc fhoriomlán athchóirithe, gur cheart spriocanna athchóirithe a bhaineann go sonrach le héiceachórais, gnáthóga agus speicis a áireamh, lena gcumhdófaí foraoisí, féarthailte, bogaigh, tailte portaigh, pailneoirí, aibhneacha saorchúrsála, limistéir chósta agus éiceachórais mhuirí.
- (9) Sna conclúidí uaithi an 23 Deireadh Fómhair 2020¹⁰, d'aithin an Chomhairle go mbeidh sé bunriachtanach tuilleadh meatha i staid reatha na bithéagsúlachta agus an dúlra a chosc, ach nach leordhóthanach é chun an dúlra a thabhairt ar ais sa saol. D'athdhearbhaigh an Chomhairle go bhfuil gá le níos mó uailmhéine maidir le hathchóiriú an dúlra mar a mholtar i bPlean Athchóirithe Dúlra AE nua, lena n-áirítear bearta chun an bhithéagsúlacht a chosaint agus a athchóiriú lasmuigh de limistéir chosanta. Chuir an Chomhairle in iúl freisin go raibh sí ag fanacht le togra le haghaidh spriocanna athchóirithe dúlra atá ceangailteach ó thaobh dlí, faoi réir measúnú tionchair.

8 Rún 73/284 ó na Náisiúin Aontaithe an 1 Márta 2019 i dtaca le Deich mbliana na Náisiún Aontaithe maidir le hAthchóiriú Éiceachóras (2021–2030).

9 Rún ó Pharlaimint na hEorpa an 9 Meitheamh 2021 maidir le Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030: An dúlra a thabhairt ar ais inár saol (2020/2273(INI)).

10 Conclúidí ón gComhairle maidir leis an mBithéagsúlacht – an gá atá le gníomh phráinneach, 12210/20.

(10) Leagtar amach i Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030 gealltanas íosmhéid 30 % den talamh san Aontas a chosaint go dlíthiúil, lena n-áirítear uiscí intíre, mar aon le 30 % den fharraige san Aontas, ar cheart aon trian di ar a laghad a bheith faoi chosaint dhocht, lena n-áirítear na foraoisí príomhúla agus cianaosta uile atá fágtha. Sna critéir agus sa treoraíocht maidir le hainmniú limistéir bhreise faoi chosaint ag na Ballstáit¹¹ (na ‘Critéir agus an treoraíocht’), critéir agus treoraíocht a d’fhorbair an Coimisiún i gcomhar leis na Ballstáit agus le geallsealbhóirí, leagtar béim, má chomhlíonann na limistéir athchóirithe na critéir maidir le limistéir faoi chosaint, nó má tá coinne leis go gcomhlíonfaidh siad na critéir sin, gur cheart do na limistéir sin rannchuidiú freisin le spriocanna an Aontais maidir le limistéir faoi chosaint a luaith a bheidh lánéifeacht leis an athchóiriú. Leagtar béim freisin sna Critéir agus sa treoraíocht gur féidir le limistéir faoi chosaint cur go mór leis na spriocanna athchóirithe atá i Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030, trí na dálaí a chruthú chun go n-éireoidh le hiarrachtaí athchóirithe. Is amhlaidh atá go háirithe i gcás limistéar is féidir téarnamh go nádúrtha trí chuid den bhrú ó ghníomhaíochtaí an duine a stopadh nó a theorannú. I gcásanna áirithe is leormhaith limistéir den sórt sin, lena n-áirítear limistéir sa mhuirthimpeallacht, a chur faoi chosaint dhocht chun go mbeidh téarnamh ar na luachanna a cailleadh mar thoradh air. Thairis sin, leagtar béim sna Critéir agus sa treoraíocht go bhfuil coinne leis go rannchuideoidh na Ballstáit uile le spriocanna an Aontais maidir le limistéir faoi chosaint a leagtar amach i Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030 a bhaint amach, a mhéid atá comhréireach leis na luachanna nádúrtha a bhíonn iontu agus leis an acmhainneacht atá acu maidir le hathchóiriú an dúlra.

11 Doiciméad Innheánach Oibre de chuid an Choimisiúin dar teideal *Criteria and guidance for protected areas designations* [Critéir agus an treoraíocht le haghaidh limistéir faoi chosaint a ainmniú] (SWD(2022) 23 final).

- (11) Leagtar amach i Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030 sprioc lena áirithiú nach mbeidh aon mheathlú ar threochtaí caomhnaithe ná ar stádas gnáthóg agus speiceas faoi chosaint agus go mbeidh ar a laghad 30 % de na speicis agus de na gnáthóga nach bhfuil stádas fabhrach acu faoi láthair sa chatagóir sin nó go léireofar treocht dhearfach láidir i dtreo titim isteach sa chatagóir sin faoi 2030. Léiríonn an treoraíocht¹² a d'fhorbair an Coimisiún i gcomhar leis na Ballstáit agus le geallsealbhóirí chun tacú leis na spriocanna sin a bhaint amach gur dócha go mbeidh gá le hiarrachtaí cothabhála agus athchóirithe i gcás fhormhór na ngnáthóg agus na speiceas sin, bíodh sé sin trí stop a chur leis na treochtaí diúltacha atá acu faoi 2030 nó trí threochtaí reatha cobhsaí a choimeád nó treochtaí a fheabhsú, nó trí laghdú ar ghnáthóga agus ar speicis a bhfuil stádas caomhantais fabhrach acu a chosc. Cuirtear béim sa treoraíocht freisin gur gá na hiarrachtaí athchóirithe sin, go príomha, a phleanáil, a chur chun feidhme agus a chomhordú ar an leibhéal náisiúnta nó réigiúnach agus, de réir mar a roghnaítear agus mar a thugtar tosaíocht do na speicis agus na gnáthóga atá le feabhsú faoi 2030, go ndéanfar sineirgí le spriocanna eile de chuid an Aontais agus le spriocanna idirnáisiúnta, go háirithe spriocanna comhshaoil nó aeráide, a lorg.
- (12) Tugadh ar aird sa Tuarascáil ón gCoimisiún ar Staid an Dúlra in 2020¹³ nár éirigh go fóill leis an Aontas deireadh a chur le meath na gcineálacha gnáthóige agus speiceas faoi chosaint ar ábhar inní don Aontas é a gcaomhnú. Is é is cúis leis an meath sin den chuid is mó tréigean talmhaíochta fairsinge, dlús a chur le cleachtais bhainistíochta, modhnú ar réimis hidreolaíochta, an t-uirbiú agus an truailliú chomh maith le gníomhaíochtaí foraoiseachta neamh-inbhuanaithe agus saothrú speiceas. Ina theannta sin, is bagairtí móra ar fhlóra agus ar fhána dúchasacha de chuid an Aontais iad speicis choimhthíocha ionracha agus an t-athrú aeráide, bagairtí atá ag dul i méid.

12 Le fáil [ar Circabc \(europa.eu\)](http://ar.Circabc.europa.eu) [Tagairt le cur i gcrích]

13 Tuarascáil ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle agus chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa ‘*The state of nature in the European Union Report on the status and trends in 2013-2018 of species and habitat types protected by the Birds and Habitats Directives*’ [Staid an dúlra san Aontas Eorpach – Tuarascáil ar stádas agus treochtaí ó 2013 go 2018 maidir le speicis agus cineálacha gnáthóige faoi chosaint ag na Treoracha maidir le hÉin agus maidir le Gnáthóga], COM/2020/635 final.

- (13) Is iomchuí cuspóir uileghabhálach a leagan síos d'athchóiriú éiceachóras chun claochlú eacnamaíoch agus sochaíoch, cruthú post ardcháilíochta agus fás inbhuanaithe a chothú. Le héiceachórais bhithéagsúla amhail bogach, fionnuisce, foraois chomh maith le héiceachórais talmhaíochta, fásra scáinte, mhuirí, chósta agus uirbeacha, má bhíonn dea-bhail orthu, soláthraítear raon seirbhísí riachtanacha éiceachórais, agus is mó i bhfad na tairbhí a bhaineann le héiceachórais dhíghrádaithe a athchóiriú chun dea-bhail a chur orthu i ngach limistéar talún agus mara ná costas an athchóirithe. Cuireann na seirbhísí sin le réimse leathan sochar socheacnamaíoch, de réir gnéithe eacnamaíocha, sóisialta, cultúrtha, réigiúnacha agus áitiúla.
- (14) Ag an 52^ú seisiún de chuid Choimisiún Staidrimh na Náisiún Aontaithe i mí Mhárta 2021, ghlac an Coimisiún Staidrimh Córas na gCuntas Eacnamaíoch Comhshaoil - Cuntasaíocht Éiceachórais (CE CCEC)¹⁴. Is ea atá in CE CCEC creat staidrimh comhtháite cuimsitheach chun sonraí faoi ghnáthóga agus tírdhreacha a eagrú, méid, bail agus seirbhísí éiceachóras a thomhas, athruithe ar shócmhainní éiceachórais a rianú, agus an fhaisnéis sin a nascadh le gníomhaíocht eacnamaíoch agus gníomhaíocht dhaonna eile.

14 https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf.

- (15) Tá dlúthnasc idir éiceachórais bithéagsúla a dhaingniú agus dul i ngleic leis an athrú aeráide. Is codanna bunúsach den chomhrac i gcoinne na géarchéime aeráide iad an dúlra agus réitigh dhúlra bhunaithe, lena n-áirítear stoic agus linnte nádúrtha carbóin. An tráth céanna, tá an ghéarchéim aeráide ina spreagadh cheana féin d'athrú san éiceachóras talún agus mara, agus ní mór don Aontas ullmhú do dhéine, minicíocht agus forleithne éifeachtaí na géarchéime. Tugadh le fios sa Tuarascáil Speisialta ón bPainéal Idir-Rialtasach ar an Athrú Aeráide (IPCC)¹⁵ maidir le tionchar téimh domhanda 1.5 °C go bhféadfadh tionchair áirithe a bheith fadtéarmach nó dochúlaithe. Sa Séú Tuarascáil Mheasúnachta ó IPCC¹⁶ luaitear go mbeidh sé ríthábhachtach éiceachórais a athchóiriú chun cuidiú leis an athrú aeráide a chomhrac agus le rioscaí don tslándáil bia a laghdú freisin. I dTuarascáil Mheasúnachta Dhomhanda 2019 ar Sheirbhísí Bithéagsúlachta agus Éiceachórais ón Ardán Idir-Rialtasach maidir le Beartas Eolaíochta um Sheirbhísí Bithéagsúlachta agus Éiceachórais (IPBES)¹⁷, meastar go bhfuil an t-athrú aeráide ina phríomhchúis leis an athrú ar an dúlra, agus meastar go rachaidh na tionchair a bhaineann leis i méid sna blianta amach romhainn, agus i gcásanna áirithe beidh tionchar níos mó aige ná ag cúiseanna eile leis an athrú ar éiceachórais, amhail úsáid athraithe talún agus mara.

-
- 15 An Painéal Idir-Rialtasach ar an Athrú Aeráide (IPCC): *Special Report on the impacts of global warming of 1.5° C and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty* [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P.R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J.B.R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor, agus T. Waterfield (eds.)] <https://www.ipcc.ch/sr15/>
- 16 [Climate Change 2022](#): [Athrú Aeráide 2022] [Impacts, Adaptation and Vulnerability | Climate Change 2022](#): [Tionchair, Oiriúnú agus Leochaileacht | Athrú Aeráide 2022] [Impacts, Adaptation and Vulnerability \(ipcc.ch\)](#) [Tionchair, Oiriúnú agus Leochaileacht].
- 17 IPBES (2019): Tuarascáil Mheasúnachta dhomhanda ar sheirbhísí bithéagsúlachta agus éiceachórais ón Ardán Idir-Rialtasach maidir le Beartas Eolaíochta um Sheirbhísí Bithéagsúlachta agus Éiceachórais. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, agus H. T. Ngo (eagarthóirí). Ardrúnaíocht IPBES, Bonn, an Ghearmáin. 1148 leathanach. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>.

- (16) Le Rialachán (AE) 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁸ leagtar amach cuspóir ceangailteach maidir le haeráidneodracht san Aontas faoi 2050, agus astaíochtaí diúltacha ina dhiaidh sin, agus tús áite a thabhairt do laghdú tapa intuartha ar astaíochtaí agus, an tráth céanna, feabhas a chur ar aistrithe trí linnte nádúrtha. Le hathchóiriú éiceachóras is féidir rannchuidiú go mór le linnte nádúrtha a chothabháil, a bhainistiú agus a fheabhsú agus leis an mbithéagsúlacht a mhéadú fad a bhíonn an t-athrú aeráide á chomhrac. Le Rialachán (AE) 2021/1119, ceanglaítear freisin ar institiúidí ábhartha an Aontais agus ar na Ballstáit dul chun cinn leanúnach a áirithiú maidir le hacmhainneacht oiriúnaithe a fheabhsú, athléimneacht a neartú agus leochaileacht i leith an athraithe aeráide a laghdú. Ceanglaítear leis freisin go ndéanfaidh na Ballstáit oiriúnú a chomhtháthú i ngach réimse beartais agus réitigh dhúlra bhunaithe¹⁹ agus oiriúnú éiceachóras-bhunaithe a chur chun cinn.
- (17) Sa Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir le hoiriúnú don athrú aeráide ó 2021 ar aghaidh²⁰, leagtar béim ar an ngá atá le réitigh dhúlra bhunaithe a chur chun cinn agus aithnítear ann gur féidir oiriúnú costéifeachtach don athrú aeráide a bhaint amach trí bhogaigh agus tailte portaigh chomh maith le héiceachórais chósta agus mhuirí a chosaint agus a athchóiriú, trí spásanna glasa uirbeacha a fhorbairt agus trí dhíonta agus ballaí glasa a shuiteáil agus trí fhoraóis agus talamh feirme a chur chun cinn agus a bhainistiú go hinbhuanaithe. I ngeall ar líon níos mó éiceachóras bithéagsúil a bheith ann, is mó an athléimneacht atá ann in aghaidh an athraithe aeráide agus soláthraítear modhanna níos éifeachtaí chun tubaistí a laghdú agus a chosc.

18 Rialachán (AE) 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an creat chun aeráidneodracht a bhaint amach agus lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 401/2009 agus (AE) 2018/1999 ('an Dlí Aeráide Eorpach') (IO L 243, 9.7.2021, lch. 1).

19 Is éard atá i réitigh dhúlra bhunaithe réitigh a fhaigheann inspioráid agus tacaíocht ón dúlra, atá costéifeachtach, a sholáthraíonn, go comhuaineach, tairbhí comhshaoil, tairbhí sóisialta agus tairbhí eacnamaíocha, agus a chuidíonn le hathléimneacht a chothú. Tugann na réitigh sin níos mó gnéithe agus próisis de chuid an dúlra, níos mó gnéithe agus próisis nádúrtha, agus gnéithe agus próisis níos éagsúla isteach i gcathracha, i dtírdhreacha agus i muirdhreacha, trí idirghabhálacha sistéamacha a oiriúnaítear go háitiúil agus atá tíosach ar acmhainní. Dá bhrí sin, ní mór na réitigh dhúlra bhunaithe dul chun tairbhe na bithéagsúlachta agus tacú le soláthar raon seirbhísí éiceachórais.

20 Teachtaireacht ón gCoimisiún Eorpach chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún. *Forging a climate-resilient Europe - the new EU Strategy on Adaptation to Climate Change* [Eoraip atá seasmhach ó thaobh na haeráide de a chruthú – straitéis nua an Aontais Eorpaigh maidir le hOiriúnú don Athrú Aeráide] (COM(2021) 82 final).

- (18) Tá athbhreithniú á dhéanamh ar bheartas aeráide an Aontais chun cloí leis an mbealach a mholtar i Rialachán (AE) 2021/1119 chun glanastaíochtaí a laghdú 55 % ar a laghad faoi 2030 i gcomparáid le 1990. Go sonrach, is é is aidhm don togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Rialachán (AE) 2018/841 agus (AE) 2018/1999²¹ an méid a rannchuidíonn earnáil na talún leis an uaillmhian fhoriomlán aeráide le haghaidh 2030 a neartú agus na cuspóirí a ailíniú a mhéid a bhaineann le cuntasaíocht astaíochtaí agus aistrithe ó earnáil na talamhúsáide, an athraithe ar thalamhúsáid agus na foraoiseachta ('LULUCF') le tionscnaimh bheartais ghaolmhara maidir leis an mbithéagsúlacht. Leagtar béim sa togra sin ar an ngá atá le haistrithe dúlrbhunaithe carbóin a chosaint agus a fheabhsú, athléimneacht na n-éiceachóras in aghaidh an athraithe aeráide a fheabhsú, talamh díghrádaithe agus éiceachórais dhíghrádaithe a athchóiriú, agus tailte portaigh a athfhliuchadh. Ina theannta sin, tá sé d'aidhm aige feabhas a chur ar an bhfaireachán agus ar an tuairisciú a dhéantar ar astaíochtaí gás ceaptha teasa agus ar aistrithe ó thalamh atá faoi réir cosanta agus athchóirithe. Sa chomhthéacs sin, tá sé tábhachtach go mbeadh dea-bhail ar éiceachórais i ngach catagóir talún, lena n-áirítear foraoisí, féarthailte, talamh curaíochta agus bogaigh, chun go mbeidh siad in ann carbón a ghabháil agus a stóráil go héifeachtach.
- (19) Leag forbairtí geopholaitiúla tuilleadh béime ar an ngá atá le hathléimneacht na gcóras bia a chosaint²². Léiríonn an fhianaise go mbíonn tionchar dearfach ag athchóiriú na n-éiceachóras ar an táirgiúlacht bia san fhadtéarma, agus feidhmíonn athchóiriú an dúlra mar bheartas árachais chun inbhuanaitheacht agus athléimneacht fhadtéarmach an Aontais a áirithiú.

21 Togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Rialachán (AE) 2018/841 a mhéid a bhaineann leis an raon feidhme, lena simplítear na rialacha comhlíontachta, lena leagtar amach spriocanna na mBallstát le haghaidh 2030 agus lena ngealltar go mbainfear amach ar bhonn comhchoiteann an aeráidneodracht faoi 2035 san earnáil talamhúsáide, foraoiseachta agus talmhaíochta, agus (AE) 2018/1999 a mhéid a bhaineann le feabhas a chur ar an bhfaireachán, an tuairisciú, an rianú ar dhul chun cinn agus ar an athbhreithniú (COM/2021/554 final).

22 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach, chuig an gComhairle, chuig an gCoiste Eacnamaíoch agus Sóisialta agus chuig Coiste na Réigiún, an tSlándáil bia a choimirciú agus athléimneacht na gcóras bia a neartú, COM(2022) 133 final.

- (20) Sa tuarascáil chríochnaitheach ón gComhdháil ar Thodhchaí na hEorpa, iarrann na saoránaigh ar an Aontas an bhithéagsúlacht, an tírdhreach agus na haigéin a chosaint agus a athchóiriú, an truailliú a dhíothú, agus eolas, feasacht, oideachas agus idirphlé a chothú maidir leis an gcomhshaol, an t-athrú aeráide, úsáid fuinnimh agus inbhuanaitheacht²³.
- (21) Trí éiceachórais a athchóiriú, i dteannta leis na hiarrachtaí chun trádáil agus tomhailt an fhiadhúlra a laghdú, cuideofar chun galair theagmhálacha a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo, agus ag a mbeadh poitéinseal zónóiseach, a chosc agus leis an athléimneacht ina n-aghaidh a fhorbairt, agus ar an gcaoi sin an riosca a bhaineann le ráigeanna agus paindéimí a laghdú, agus cuideofar chun tacú le hiarrachtaí an Aontais agus iarrachtaí domhanda cur chuige na hAon Sláinte Amháin a chur i bhfeidhm, lena n-aithnítear an nasc intreach idir sláinte an duine, sláinte ainmhithe agus dúlra sláintiúil athléimneach.
- (22) Is cuid lárnach d'éiceachórais talún iad ithreacha. I dTeachtaireacht 2021 ón gCoimisiún dar teideal '*EU Soil Strategy for 2030*' [Straitéis Ithreach an Aontais le haghaidh 2030]²⁴, leagtar amach an gá atá le hithreacha díghrádaithe a athchóiriú agus an bhithéagsúlacht ithreach a fheabhsú. **Bhunaigh an Sásra Domhanda agus rúnaíocht Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe chun an gaineamhlú a chomhrac (UNCCD) an Clár um Leagan Síos Spriocanna maidir le Neodracht ó thaobh Díghrádú Talún chun cabhrú le tíortha neodracht ó thaobh díghrádú talún a bhaint amach faoi 2030.**

23 *Comhdháil ar Thodhchaí na hEorpa – Tuarascáil ar an toradh deiridh*, Bealtaine 2022, Togra 2 (1, 4, 5) lch. 44, Togra 6 (6) lch. 48.

24 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún, *EU Soil Strategy for 2030 Reaping the benefits of healthy soils for people, food, nature and climate* [Straitéis Ithreach an Aontais le haghaidh 2030 Leas a bhainfidh na daoine as ithreacha sláintiúla, mar aon le leas an bhia, an dúlra agus na haeráide] (COM/2021/699 final).

- (23) Tá sé d'aidhm ag Treoir 92/43/CEE ón gComhairle²⁵ agus ag Treoir 2009/147/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁶ cosaint, caomhnú agus maireachtáil fhadtéarmach na speiceas agus na ngnáthóg is luachmháire san Eoraip agus is mó atá faoi bhagairt mar aon leis na héiceachórais ina bhfuil siad mar chuid a áirithiú. Is é Natura 2000, a bunaíodh in 1992 agus arb é an líonra comhordaithe is mó ar domhan de limistéir faoi chosaint, an phríomhionstraim lena gcuirtear chun feidhme cuspóirí an dá Threoir sin.
- Ba cheart feidhm a bheith ag an Rialachán seo, mar atá ag an dá Threoir sin, maidir le críoch Eorpach na mBallstát a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir leo, agus ar an gcaoi sin a bheith ailínithe freisin le Treoir 2008/56/CE.**
- (24) Is ann cheana do chreat agus do threoraíocht²⁷ chun dea-bhail na gcineálacha gnáthóige faoi chosaint faoi Threoir 92/43/CEE a chinneadh agus chun cáilíocht agus cainníocht leordhóthanach ghnáthóga na speiceas a thagann faoi raon feidhme na Treorach sin a chinneadh. Is féidir spriocanna athchóirithe maidir leis na cineálacha gnáthóige sin agus gnáthóga na speiceas sin a bhunú ar an gcreat agus ar an treoraíocht sin. Ní leor an t-athchóiriú sin, áfach, chun cailliúint na bithéagsúlachta a chúlú agus chun na héiceachórais uile a théarnamh. Dá bhrí sin, ba cheart oibleagáidí breise a bhunú de réir táscairí sonracha chun an bhithéagsúlacht a fheabhsú ar scála éiceachóras níos leithne.
- (25) Chun tógáil ar Threoracha 92/43/CEE agus 2009/147/CE agus chun tacú le baint amach na guspóirí a leagtar amach sna Treoracha sin, ba cheart do na Ballstáit bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm chun a áirithiú go ndéanfar gnáthóga agus speicis faoi chosaint, lena n-áirítear éin fhiáine, a théarnamh ar fud limistéir an Aontais, agus i limistéir nach dtagann faoi Natura 2000 freisin.

25 Treoir 92/43/CEE ón gComhairle an 21 Bealtaine 1992 maidir le gnáthóga nádúrtha agus fána agus flóra fiáine a chaomhnú (IO L 206, 22.7.1992, lch. 7).

26 Treoir 2009/147/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Samhain 2009 maidir le héin fhiáine a chaomhnú (IO L 20, 26.1.2010, lch. 7).

27 Ard-Stiúrthóireacht an Chomhshaoil. 2017, *'Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018'* [Tuairisciú faoi Airteagal 17 den Treoir maidir le Gnáthóga: Nótaí míniúcháin agus treoirínte le haghaidh na tréimhse 2013-2018] agus Ard-Stiúrthóireacht an Chomhshaoil 2013, *'Interpretation manual of European Union habitats Eur 28'* [Lámhleabhar léirmhínithe le haghaidh ghnáthóga Eur 28 an Aontais Eorpaigh].

- (26) Is é is aidhm do Threoir 92/43/CEE gnáthóga nádúrtha agus speicis fána agus flóra fiáine ar leas an Chomhphobail a chothabháil agus a athchóiriú, ar stádas caomhantais fabhrach. Mar sin féin, ní leagtar síos sprioc-am leis chun an sprioc sin a bhaint amach. Ar an gcaoi chéanna, ní leagtar síos le Treoir 2009/147/CE sprioc-am maidir le téarnamh pobal éan san Aontas.
- (27) Ba cheart, dá bhrí sin, spriocdhátaí a bhunú chun bearta athchóirithe a chur ar bun laistigh de láithreáin Natura 2000 agus lasmuigh díobh, chun feabhas a chur de réir a chéile ar an mbail atá ar chineálacha gnáthóige faoi chosaint ar fud an Aontais agus chun iad a athbhunú go dtí go mbainfear amach an limistéar tagartha fabhrach is gá chun stádas caomhantais fabhrach a bhaint amach le haghaidh na gcineálacha gnáthóige sin san Aontas. D'fhonn an tsolúbthacht is gá a thabhairt do na Ballstáit chun iarrachtaí athchóirithe mórsála a chur ar bun, is iomchuí cineálacha gnáthóige a ghrúpáil de réir an éiceachórais lena mbaineann siad agus na spriocanna cainníochtaithe faoi cheangal ama de réir limistéir a shocrú le haghaidh grúpaí cineálacha gnáthóige. Cuirfidh sé sin ar chumas na mBallstát a roghnú cé na gnáthóga is tuisce a athchóireofar laistigh den ghrúpa.
- (28) Ba cheart ceanglais chomhchosúla a leagan síos maidir le gnáthóga speiceas a thagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE agus maidir le gnáthóga éan fiáin a thagann faoi raon feidhme Threoir 2009/147/CE, ag féachaint go háirithe don nascacht is gá idir an dá ghnáthóg sin chun go mbeidh rath ar phobail na speiceas.
- (29) Tá sé riachtanach go mbeidh na bearta athchóirithe do chineálacha gnáthóige leormhaith agus oiriúnach chun dea-bhail a bhaint amach agus na limistéir thagartha fhabhracha a luaithis is féidir, d'fhonn a stádas caomhantais fabhrach a bhaint amach. Tá sé tábhachtach gurb iad na bearta athchóirithe na bearta sin atá riachtanach chun na spriocanna cainníochtaithe faoi cheangal ama de réir limistéir a bhaint amach. Tá sé riachtanach freisin go mbeidh na bearta athchóirithe do ghnáthóga na speiceas leordhóthanach agus oiriúnach chun a gcáilíocht leordhóthanach agus a gcainníocht leordhóthanach a bhaint amach chomh tapa agus is féidir d'fhonn stádas caomhantais fabhrach an speicis a bhaint amach.

(29a) Maidir le bearta athchóiriúcháin faoin Rialachán seo chun cineálacha gnáthóige áirithe a liostaítear in Iarscríbhinn I a athchóiriú nó a chothabháil, mar shampla féarthailte nó gnáthóga portaigh nó bogaigh, féadfar a cheangal i gcásanna áirithe go mbainfear foraoise chun bainistiú faoi thionchar an chaomhnaithe a athshuí, a bhféadfadh gníomhaíochtaí áirithe a bheith san áireamh leo, mar shampla baint nó innilt. Is cuspóirí tábhachtacha iad athchóiriú an dúlra agus deireadh a chur leis an dífhoraíocht agus neartaíonn siad a chéile. Forbróidh an Coimisiún treoirlínte, mar a luaitear in aithris 36 de Rialachán (AE) Uimh. [XXXX/2023] ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le tráchtearraí agus táirgí áirithe a bhaineann le dífhoraíocht agus díghrádú foraoise a chur ar fáil ar mhargadh an Aontais agus a onnmhairiú ón Aontas agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 995/2010, chun léirmhíniú an tsainmhínithe ar ‘úsáid talmhaíochta’ in Airteagal 2 den Rialachán sin a shoiléiriú, go háirithe i ndáil le foraoisí a thiontú go talamh nach úsáid talmhaíochta is cuspóir dó.

- (30) Tá sé tábhachtach a áirithiú go gcuirfear feabhas nithiúil agus intomhaiste ar bhail na n-éiceachóras leis na bearta athchóirithe a chuirfear i bhfeidhm faoin Rialachán seo, ar leibhéal na limistéar aonair atá faoi réir a n-athchóirithe agus ar leibhéal an Aontais agus ar an leibhéal náisiúnta araon.
- (31) Chun a áirithiú go mbeidh na bearta athchóirithe éifeachtúil agus gur féidir torthaí na mbeart sin a thomhas le himeacht ama, tá sé riachtanach go léireofaí feabhas leanúnach ar na limistéir atá faoi réir na mbeart athchóirithe sin, go dtí go mbainfear dea-bhail amach, d’fhonn feabhas a chur ar riocht na ngnáthóg a thagann faoi raon feidhme Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir 92/43/CEE chun na gnáthóga sin a athbhunú agus a nascacht a fheabhsú.

- (32) Maidir leis na limistéir atá faoi réir bearta athchóirithe d'fhonn feabhas a chur ar cháilíocht agus ar chainníocht ghnáthóga na speiceas a thagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE, chomh maith le gnáthóga éan fiáin a thagann faoi raon feidhme Threoir 2009/147/CE, tá sé riachtanach freisin go léirítear feabhas leanúnach chun rannchuidiú le cainníocht leordhóthanach agus cáilíocht leormhaith ghnáthóga na speiceas sin a bhaint amach.
- (33) Tá sé tábhachtach a áirithiú go dtiocfaidh méadú de réir a chéile ar na limistéir a chumhdaítear le cineálacha gnáthóige a thagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE agus a bhfuil dea-bhail orthu ar fud chríoch na mBallstát agus an Aontais ina iomláine, go dtí go mbainfear amach an limistéar tagartha fabhrach le haghaidh gach cineál gnáthóige agus go mbeidh dea-bhail ar 90 % den limistéar sin ar a laghad ar leibhéal na mBallstát, ionas go mbeidh na cineálacha gnáthóige sin san Aontas in ann stádas caomhantais fabhrach a bhaint amach.
- (34) Tá sé tábhachtach freisin go n-áirithítear méadú de réir a chéile ar cháilíocht agus ar chainníocht ghnáthóga na speiceas a thagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE, chomh maith le gnáthóga éan fiáin a thagann faoi raon feidhme Threoir 2009/147/CE, ar fud chríoch na mBallstát agus an Aontais ar deireadh, go dtí go mbeidh sé leormhaith chun a áirithiú go mairfidh na speicis sin go fadtéarmach.

(35) Tá sé tábhachtach, maidir leis na limistéir a chumhdaítear le cineálacha gnáthóige a thagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo agus atá **faoi réir bearta athchóiriúcháin, go léireofar iontu feabhas leanúnach go dtí go mbeidh dea-bhail orthu, agus nach dtiocfaidh meathlú suntasach orthu ina dhiaidh sin, ionas nach gcuirfead i mbaol an chothabháil fhadtéarmach nó an gnóthú dea-bhail.** Tá sé tábhachtach freisin go ndéanfaidh na Ballstáit iarrachtaí darb aidhm cosc a chur ar mheathlú suntasach ar **limistéir a chumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige sin a bhfuil dea-bhail orthu cheana nó nach bhfuil dea-bhail orthu ach atá fós faoi réir bearta athchóiriúcháin.** Tá na bearta sin tábhachtach chun méadú ar na riachtanais [...] athchóiriúcháin a sheachaint amach anseo agus ba cheart dóibh díriú ar limistéir cineálacha gnáthóige **is gá a athchóiriú chun na spriocanna athchóiriúcháin a bhaint amach, mar a shainaithnítear sa Phlean Náisiúnta Athchóiriúcháin.** Is iomchuí machnamh a dhéanamh ar an bhféidearthacht *force majeure* a bheith i gceist, **mar shampla tubaistí nádúrtha,** a bhféadfadh meathlú na limistéar a chumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige sin a bheith mar thoradh orthu, chomh maith le claochluithe dosheachanta gnáthóige arb é an t-athrú aeráide is cúis leo go díreach. **Lasmuigh de shuíomhanna Natura 2000, is iomchuí breathnú freisin** ar thoradh plean nó tionscadail leasa phoiblí sháraithigh, nach bhfuil teacht ar réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna ina leith. Maidir le limistéir atá faoi réir athchóiriú, ba cheart é sin a chinneadh ar bhonn cás ar chás, agus i gcás láithreáin Natura 2000, údaraítear pleananna agus tionscadail i gcomhréir le hAirteagal 6(4) de Threoir 92/43/CEE. **I gcás ina gclaochlaítear limistéar ó chineál gnáthóige amháin go cineál gnáthóige eile a thagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo mar thoradh inmhianaithe ar bheart athchóirithe, níor cheart a mheas go bhfuil meathlú ar an limistéar sin.**

(35a) Chun críocha na maoluithe ar na hoibleagáidí maidir le feabhsú leanúnach agus neamh-mheathlú lasmuigh de láithreáin Natura 2000 sa Rialachán seo, ba cheart do na Ballstáit a thiomhdiú go bhfuil gléasraí ina dtáirgtear fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite, a nasc leis an eangach, an eangach ghaolmhar féin agus a sócmhainní stórála, mar nithe a bhfuil leas sáraitheach poiblí acu, ach amháin i gcás ina bhfuil fianaise shoiléir ann go bhfuil drochéifeachtaí móra ag na tionscadail sin ar an gcomhshaol nach féidir a mhaolú nó a chúiteamh, nó i gcás ina gcinnfidh na Ballstáit cur i bhfeidhm na toimhde sin a shrianadh i gcúinsí cuí-réasúnaithe sonracha, mar shampla cúiseanna a bhaineann leis an gcosaint náisiúnta. Ina theannta sin, féadfaidh na Ballstáit na tionscadail sin a dhíolmhú ón oibleagáid a léiriú nach bhfuil teacht ar réitigh mhalartacha eile nach bhfuil chomh díobhálach céanna chun críocha chur i bhfeidhm na maoluithe sin, ar choinníoll go bhfuil na tionscadail lonnaithe i ndlúslimistéar in-athnuaiteán nó i limistéar bonneagair tiomnaithe, arna ainmniú i bplean a glacadh i gcomhréir le hAirteagail 15c nó 15e de Threoir (AE) 2018/2001 agus go raibh siad, dá bhrí sin, faoi réir measúnú straitéiseach comhshaoil. Dá measfaí go bhfuil leas sáraitheach poiblí ag na gléasraí sin agus, i gcás inarb infheidhme, dá gcuirfí teorainn leis an gceanglas measúnú a dhéanamh ar réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna, d'fhéadfadh na tionscadail sin tairbhe a bhaint as measúnú simplithe maidir leis na maoluithe ar an measúnú ar an leas poiblí sáraitheach faoin Rialachán seo.

(35b) Maidir le gníomhaíochtaí darb aon aidhm an chosaint nó an tslándáil náisiúnta, ba cheart an tosaíocht is airde amuigh a thabhairt dóibh agus, dá bhrí sin, chun críocha chur i bhfeidhm na bhforálacha maidir le maoluithe ó na hoibleagáidí maidir le feabhsú leanúnach agus neamh-mheathlú lasmuigh de láithreáin Natura 2000 sa Rialachán seo, ba cheart cead a bheith ag na Ballstáit a thiomhdiú go bhfuil leas sáraitheach poiblí ag pleananna agus tionscadail a bhaineann leis na gníomhaíochtaí sin, ach amháin i gcás ina bhfuil fianaise shoiléir ann go bhfuil éifeachtaí díobhálacha móra ag na tionscadail sin ar an gcomhshaol nach féidir a mhaolú ná a chúiteamh. Féadfaidh na Ballstáit na tionscadail sin a dhíolmhú ón oibleagáid a léiriú nach bhfuil teacht ar réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna, ach ba cheart dóibh bearta a chur i bhfeidhm, a mhéid is réasúnta agus is indéanta, d'fhonn an tionchar ar na cineálacha gnáthóige a mhaolú.

- (36) I Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030, leagtar béim ar an ngá atá le gníomhaíocht níos láidre chun éiceachórais mhuirí dhíghrádaithe a athchóiriú, lena n-áirítear éiceachórais atá ar mhórán carbóin agus limistéir thábhachtacha sceite éisc agus limistéar iasclainne. Fógraítear sa Straitéis freisin go bhfuil an Coimisiún chun plean gníomhaíochta nua a mholadh chun acmhainní iascaigh a chaomhnú agus chun éiceachórais mhuirí a chosaint.
- (37) Déantar na cineálacha gnáthóige muirí a liostaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir 92/43/CEE a shainmhíniú go leathan agus tá go leor fochineálacha éagsúla éiceolaíocha iontu a bhfuil acmhainneacht athchóirithe éagsúil acu, rud a fhágann go bhfuil sé deacair do na Ballstáit bearta iomchuí athchóirithe a bhunú ar leibhéal na gcineálacha gnáthóige sin. Ba cheart, dá bhrí sin, na cineálacha gnáthóige muirí a shonrú a thuilleadh trí úsáid a bhaint as leibhéil ábhartha aicmithe ar ghnáthóga muirí sa chóras faisnéis Eorpach maidir leis an dúlra (EUNIS). Ba cheart do na Ballstáit limistéir thagartha fhabhracha a bhunú maidir le stádas caomhantais fhabhrach a bhaint amach le haghaidh gach ceann de na cineálacha gnáthóige sin, sa mhéid nach dtugtar aghaidh ar na limistéir tagartha sin cheana i reachtaíocht eile de chuid an Aontais. **Tá an grúpa de chineálacha gnáthóige muirí dríodar bog, a chomhfhreagraíonn do roinnt de na cineálacha leathana gnáthóige bheantaí a shonraítear faoi Threoir 2008/56/CE, ar fáil go forleathan in uiscí muirí roinnt Ballstát. Dá bhrí sin, ba cheart cead a bheith ag na Ballstáit na bearta athchóirithe, a chuirtear i bhfeidhm de réir a chéile, a theorannú do sciar níos lú de limistéar na gcineálacha gnáthóige sin nach bhfuil dea-bhail orthu, ar choinníoll nach gcuirfidh sé sin cosc ar dhea-stádas comhshaoil, arna chinneadh de bhun Airteagal 9(1) de Threoir 2008/56/CE, a bhaint amach nó a choinneáil ar bun, agus aird á tabhairt, go háirithe, ar luachanna tairsí do thuairisceoirí 1 agus 6, a leagtar síos i gcomhréir le hAirteagal 9(3) den Treoir sin, le haghaidh a mhéid a chailltear na cineálacha gnáthóige sin, le haghaidh éifeachtaí díobhálacha ar bhail na gcineálacha gnáthóige sin agus le haghaidh uasmhéid incheadaithe na n-éifeachtaí díobhálacha sin.**

- (38) I gcás ina n-éilítear le haghaidh cosaint gnáthóga cósta agus mara go ndéantar gníomhaíochtaí iascaireachta nó dobhharshaothraithe a rialú, beidh feidhm ag an gcomhbheartas iascaigh. Foráiltear le Rialachán (AE) Uimh. 1380/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁸, go háirithe, go bhfuil an cur chuige bunaithe ar éiceachórais i leith bainistiú iascaigh le cur chun feidhme leis an gcomhbheartas iascaigh chun a áirithiú go ndéanfar tionchair dhiúltacha gníomhaíochtaí iascaireachta ar éiceachóras na mara a íoslaghdú. Foráiltear leis an Rialachán sin freisin go ndéanfar iarracht leis an mbeartas sin a áirithiú go seachnófar sna gníomhaíochtaí dobhharshaothraithe agus iascaigh díghrádú na muirthimpeallachta.
- (39) Chun an cuspóir maidir le téarnamh leanúnach, fadtéarmach agus marthanach an dúlra bhitheagsúil athléimnigh a bhaint amach, ba cheart do na Ballstáit leas iomlán a bhaint as na féidearthachtaí a chuirtear ar fáil faoin gcomhbheartas iascaigh. Laistigh de raon feidhme inniúlacht eisiach an Aontais maidir le hacmhainn bhitheolaíoch na mara a chaomhnú, is féidir leis na Ballstáit bearta neamh-idirdhealaitheacha a dhéanamh chun stoic éisc a chaomhnú agus a bhainistiú agus chun stádas caomhnaithe na n-éiceachóras muirí a chothabháil nó a fheabhsú laistigh den teorainn 12 mhuirmhíle. Ina theannta sin, tá an deis ag na Ballstáit a bhfuil leas díreach bainistíochta acu teacht ar chomhaontú chun moltaí comhpháirteacha a chur isteach maidir le bearta caomhnaithe atá riachtanach chun oibleagáidí faoi dhlí an Aontais i dtaca leis an gcomhshaol a chomhlíonadh. Déanfar na bearta sin a mheasúnú agus a ghlacadh de réir na rialacha agus na nósanna imeachta dá bhforáiltear faoin gcomhbheartas iascaigh.

28 Rialachán (AE) Uimh. 1380/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2013 maidir leis an gComhbheartas Iascaigh, lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 1954/2003 agus (CE) Uimh. 1224/2009 ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Rialacháin (CE) Uimh. 2371/2002 agus (CE) Uimh. 639/2004 ón gComhairle agus Cinneadh 2004/585/CE ón gComhairle (IO L 354, 28.12.2013, lch. 22).

- (40) Le Treoir 2008/56/CE, ceanglaítear ar na Ballstáit comhoibriú go déthaobhach agus laistigh de shásraí comhair réigiúnacha agus foréigiúnacha, lena n-áirítear trí choinbhinsiúin réigiúnacha farraige²⁹, agus i gcás ina bhfuil bearta iascaigh i gceist, i gcomhthéacs na ngrúpaí réigiúnacha arna mbunú faoin gcomhbheartas iascaigh.
- (41) Tá sé tábhachtach go gcuirfear bearta athchóirithe i bhfeidhm freisin maidir le gnáthoga speiceas áirithe muirí, amhail siorcanna agus roic, a thagann, **mar shampla**, faoi raon feidhme an Choinbhinsiúin maidir le Caomhnú na Speiceas Imirceach Ainmhithe Fiáine, **nó liostaí na gCoinbhinsiún Eorpach ar Mhuir Réigiúnach na hEorpa de speicis atá i mbaol agus faoi bhagairt**, ach nach dtagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE, mar go bhfuil feidhm thábhachtach acu san éiceachóras.
- (42) Chun tacú le hathchóiriú agus le neamh-mheathlú gnáthóg talún, fionnuisce, cósta agus muirí, is féidir leis na Ballstáit limistéir bhreise a ainmniú mar ‘limistéir faoi chosaint’ nó ‘limistéir faoi chosaint dhocht’, bearta caomhnaithe éifeachtacha eile de réir limistéir a chur chun feidhme, agus bearta caomhnaithe maidir le talamh príobháideach a chur chun cinn.

29 An Coinbhinsiún maidir le cosaint mhuirthimpeallacht an Atlantaigh Thoir Thuaidh, 1992 – Coinbhinsiún OSPAR (OSPAR), an Coinbhinsiún maidir le Cosaint Mhuirthimpeallacht Limistéir Mhuir Bhailt, 1992, Coinbhinsiún Heilsincí (HELCOM), an Coinbhinsiún maidir le Cosaint Mhuirthimpeallacht agus Réigiún Cósta na Meánmhara, 1995, – Coinbhinsiún Barcelona (UNEP-MAP) agus an Coinbhinsiún maidir leis an Muir Dhubh a Chosaint, 1992, – Coinbhinsiún Bhúcairist.

- (43) Tá thart ar 22 % de dhromchla talún an Aontais ina éiceachóras uirbeach, agus is iad na limistéir ina bhfuil tromlach shaoránaigh an Aontais ina gcónaí. Áirítear le spásanna glasa uirbeacha, inter alia, foraoisí uirbeacha, páirceanna agus gairdíní, feirmeacha uirbeacha, sráideanna atá líneáilte le crainn, móinéir uirbeacha agus fála uirbeacha. Fearacht na n-éiceachóras eile a dtugtar aghaidh orthu sa Rialachán seo, cuireann éiceachórais uirbeacha [...] gnáthóga tábhachtacha ar fáil don bhiathagsúlacht, go háirithe plandaí, éin agus feithidí, lena n-áirítear pailneoirí. Cuireann siad neart seirbhísí eile ríthábhachtacha éiceachórais ar fáil freisin, lena n-áirítear an riosca tubaiste nádúrtha a laghdú agus a rialú (e.g. tuilte, éifeachtaí teasoileáin), fuarú, áineas, scagachán uisce agus aeir, chomh maith le maolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú sin. Is paraiméadar tábhachtach amháin é an méadú ar an spás glas uirbeach chun go méadófar ar chumas na n-éiceachóras uirbeach na seirbhísí tábhachtacha sin a sholáthar. Má mhéadaítear an clúdach glas i limistéar uirbeach ar leith, cuirtear moill ar an rith chun srutha uisce (dá bharr sin, laghdaítear an baol go dtruailleofaí aibhneacha le forscéitheadh uisce stoirme) agus cuidítear le teochtaí an tsamhraidh a choinneáil síos, rud a chuireann leis an athléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide a chothú, agus cuirtear spás breise ar fáil chun go mbíonn borradh faoin dúlra. Má mhéadaítear leibhéal an spáis ghlais uirbigh, cuirfead feabhas, i mórán cásanna, ar shláinte an éiceachórais uirbigh. Dá réir sin, tá éiceachórais uirbeacha shláintiúla ríthábhachtach chun tacú le sláinte na bpríomh-éiceachóras Eorpach eile - limistéir nádúrtha faoin tuath máguaird a nascadh, sláinte aibhneacha a fheabhsú lasmuigh den chathair, tearmann agus talamh pórcháin a chur ar fáil do speicis éan agus pailneoirí a bhaineann le gnáthóga talmhaíochta agus foraoise, chomh maith le gnáthóga tábhachtacha a chur ar fáil le haghaidh éin ar síobadh, mar shampla.
- (44) Ní mór feabhas mór a chur ar ghníomhaíochtaí lena áirithiú nach mbeidh cumhdach spásanna glasa uirbeacha, go háirithe crainn, i mbaol [...] a laghdaithe a thuilleadh. Chun a áirithiú go leanfaidh spásanna glasa uirbeacha de na seirbhísí riachtanacha éiceachórais a chur ar fáil, ba cheart deireadh a chur lena gcaillteanas agus ba cheart iad a athchóiriú agus a mhéadú, *inter alia* tríd [...] an mbonneagar glas agus réitigh dhúlra bhunaithe a chomhtháthú [...] , amhail díonta glasa agus ballaí glasa, [...] i ndearadh foirgneamh. Is féidir leis an gcomhtháthú sin cur ní hamháin le limistéar an spáis ghlais uirbigh ach freisin, má tá crainn san áireamh, le limistéar cumhdaigh cheannbhrat crainn uirbeach.

- (45) Éilítear iarrachtaí níos mó le Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030 chun éiceachórais fionnuisce agus feidhmeanna nádúrtha aibhneacha a athchóiriú. Ba cheart a áireamh le hathchóiriú éiceachóras fionnuisce iarrachtaí chun nascacht [...] nádúrtha aibhneacha a athchóiriú mar aon lena limistéir bhruachána agus a dtuillemhána a athchóiriú, lena n-áirítear trí dheireadh a chur le bacainní **saorga** d'fhonn tacú le stádas caomhantais fabhrach a bhaint amach d'aibhneacha, lochanna agus gnáthóga agus speicis ghláracha a chónaíonn sna gnáthóga sin atá faoi chosaint le Treoracha 92/43/CEE 2009/147/CE, agus ceann de na príomhchuspóirí i Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030 a bhaint amach, eadhon, 25 000 km ar a laghad d'aibhneacha saorshreafa, a athchóiriú, **arna measúnú le hais 2020 nuair a tíolacadh an Straitéis**. Agus bacainní á mbaint ag na Ballstáit, ba cheart dóibh aghaidh a thabhairt ar bhacainní atá imithe i léig go príomha, bacainní nach bhfuil gá leo a thuilleadh do ghiniúint an fhuinnimh in-athnuaite, loingseoireacht intíre, soláthar uisce nó úsáidí eile.
- (46) San Aontas, tá laghdú mór tagtha ar phailneoirí le blianta beaga anuas agus tá aon trian de speicis beach agus speicis féileacán ag meathlú, agus tá deich faoin gcéad de na speicis sin ar tí dul in éag. Tá pailneoirí rithábachtach d'fheidhmiú éiceachóras talún, folláine an duine agus slándáil an tsoláthair bia, trí phailniú a dhéanamh ar phlandaí fiáine agus saothraithe. Tá beagnach EUR 5 000 000 000 d'aschur bliantúil talmhaíochta an Aontais inchurtha go díreach i leith pailneoirí feithidí³⁰.

30 Vysna, V., Maes, J., Petersen, J.E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., *Accounting for ecosystems and their services in the European Union* [Cuntasaíocht d'éiceachórais agus a seirbhísí san Aontas Eorpach] (INCA). Tuarascáil chríochnaitheach ó chéim II de thionscadal INCA arb é is aidhm dó treoirthionscadal a fhorbairt maidir le córas comhtháite cuntas éiceachórais don Aontas Eorpach. Tuarascáil staidrimh. Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, Lucsamburg, 2021.

- (47) Sheol an Coimisiún Tionscnamh an Aontais um Pailneoirí ³¹ an 1 Meitheamh 2018 mar fhreagra ar éilimh ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle chun aghaidh a thabhairt ar mheath na pailneoirí. Léiríodh sa tuarascáil ar dhul chun cinn maidir le cur chun feidhme an tionscnaimh ³² go bhfuil dúshlán shuntasacha fós ann maidir le dul i ngleic le meath na pailneoirí, úsáid lotnaidicídí san áireamh. D'iarr Parlaimint na hEorpa ³³ agus an Chomhairle ³⁴ go ndéanfaí gníomhaíochtaí níos láidre chun dul i ngleic le meath na pailneoirí agus go mbunófaí creat faireacháin uile-Aontais do phailneoirí, mar aon le cuspóirí agus táscairí soiléire maidir leis an tiomantas chun stop a chur le meath na pailneoirí. Mhol Cúirt Iniúchóirí na hEorpa don Choimisiún sásraí rialachais agus faireacháin iomchuí a chur ar bun le haghaidh gníomhaíochtaí chun aghaidh a thabhairt ar bhagairtí do phailneoirí ³⁵.

An 24 Eanáir 2023, thíolaic an Coimisiún leagan athbhreithnithe de Thionscnamh an Aontais um Pailneoirí.³⁶ Leagtar amach san athbhreithniú na gníomhaíochtaí atá le déanamh ag an Aontas agus ag na Ballstáit chun meath na pailneoirí a aisiompú faoi 2030.

- 31 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún. *EU Pollinators Initiative* [Tionscnamh an Aontais um Pailneoirí] (COM/2018/395 final).
- 32 Tuarascáil ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún. *Progress in the implementation of the EU Pollinators Initiative* [An dul chun cinn atá déanta maidir le cur chun feidhme Thionscnamh an Aontais um Pailneoirí] (COM/2021/261 final).
- 33 Rún ó Pharlaimint na hEorpa an 9 Meitheamh 2021 maidir le Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh go dtí 2030: An dúlra a thabhairt ar ais inár saol (2020/2273(INI), le fáil ag https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_GA.pdf.
- 34 Conclúidí ón gComhairle an 17 Nollaig 2020 maidir le Tuarascáil Speisialta Uimh. 15/2020 ó Chúirt Iniúchóirí na hEorpa dar teideal 'Protection of wild pollinators in the EU: Commission initiatives have not borne fruit [Pailneoirí Fiáine san Aontas a chosaint: gan aon toradh ar thionscnaimh an Choimisiúin] (14168/20).
- 35 Tuarascáil Speisialta 15/2020, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_EN.pdf
- ³⁶ **Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún. Athbhreithniú ar Thionscnamh an Aontais um Pailneoirí. Beart nua le haghaidh pailneoirí (COM/2023/35 final).**

- (48) Maidir leis an togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le húsáid inbhuanaithe táirgí cosanta plandaí [*lena ghlacadh an 22 Meitheamh 2022, áireofar teideal agus uimhir an ghnímh a glacadh nuair a bheidh siad ar fáil*], tá sé d'aidhm aige rialáil a dhéanamh ar cheann de na cúiseanna le meath na bpailneoirí trí thoirmeasc a chur ar úsáid lotnaidicídí i limistéir atá íogair ó thaobh na héiceolaíochta de, go leor díobh a chumhdaítear leis an Rialachán seo, mar shampla limistéir a chothaíonn speicis pailneora agus a aicmítear sa Liosta Dearg Eorpach³⁷ mar speicis atá i mbaol díothaithe.
- (49) Tá gá le héiceachórais talmhaíochta inbhuanaithe, athléimneacha agus bhithéagsúla chun bia sábháilte, inbhuanaithe, cothaitheach agus inacmhainne a sholáthar. Leis na héiceachórais talmhaíochta is bithéagsúla méadaítear athléimneacht na talmhaíochta in aghaidh an athraithe aeráide agus in aghaidh rioscaí comhshaoil, agus áirítear sábháilteacht agus slándáil an bhia agus cruthaítear poist nua i gceantair thuaithe, go háirithe poist a bhaineann leis an bhfeirmeoireacht chomh maith leis an turasóireacht agus an t-áineas tuaithe. Dá bhrí sin, ní mór don Aontas an bhithéagsúlacht ar a thailte talmhaíochta a fheabhsú trí réimse cleachtas atá ann faoi láthair a théann chun sochair d'fheabhsú na bithéagsúlachta nó atá comhoiriúnach le feabhsú na bithéagsúlachta, lena n-áirítear talmhaíocht fhairsing. Tá talmhaíocht fhairsing ríthábhachtach chun go leor speiceas agus gnáthóg a chothabháil sna limistéir is bithéagsúla. Is iomaí cleachtas talmhaíochta fhairsing a bhfuil tairbhí iomadúla nó tairbhí móra acu maidir leis an mbithéagsúlacht, seirbhísí éiceachórais agus gnéithe tírdhreacha a chosaint amhail talmhaíocht bheacht, feirmeoireacht orgánach, agra-éiceolaíocht, agra-éiceolaíocht agus féarthalamh buan ísealdéine.
- (50) Is gá bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm chun bithéagsúlacht na n-éiceachóras talmhaíochta ar fud an Aontais a fheabhsú, lena n-áirítear sna limistéir nach gcumhdaítear le cineálacha gnáthóige a thagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE. In éagmais modh choiteann chun measúnú a dhéanamh ar an mbail atá ar éiceachórais talmhaíochta lena bhféadfaí spriocanna sonracha athchóirithe a leagan síos d'éiceachórais talmhaíochta, is iomchuí oibleagáid ghinearálta a leagan síos chun feabhas a chur ar an mbithéagsúlacht in éiceachórais talmhaíochta agus comhlíonadh na hoibleagáide sin a thomhas ar bhonn na dtáscairí atá ann faoi láthair.

37 [An Liosta Dearg Eorpach - An Chomhshaol - An Coimisiún Eorpach \(europa.eu\)](#)

- (51) Ós rud é gurb eol agus go n-aithnítear go forleathan gur príomhtháscairí sláinte éiceachóras talmhaíochta iad éin talaimh feirme, is iomchuí spriocanna a leagan síos lena dtéarnamh. Bheadh feidhm ag an oibleagáid na spriocanna sin a bhaint amach maidir leis na Ballstáit seachas le feirmeoirí aonair. Ba cheart do na Ballstáit na spriocanna sin a bhaint amach trí bhearta athchóirithe éifeachtacha a chur i bhfeidhm ar thalamh talmhaíochta, agus iad ag obair i gcomhar le feirmeoirí agus le geallsealbhóirí eile, agus ag tacú leo, chun na bearta sin a dhearadh agus a chur i bhfeidhm ar an láthair.
- (52) Gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta ar thalamh talmhaíochta, lena n-áirítear stráicí maolánacha, talamh branair uainíochta nó talamh branair nach bhfuil de réir uainíochta, fála sceach, crainn aonair nó grúpaí crann, sraitheanna crann, imeall páirceanna, dáileachtaí, díoga, srutháin, bogaigh bheaga, ardáin, cairn, ballaí cloiche, linnte beaga agus gnéithe cultúrtha, soláthraíonn na nithe sin spás do phlandaí agus d'ainmhithe fiáine, lena n-áirítear pailneoirí, agus leis na nithe sin déantar an creimeadh agus an t-ídiú ithreach a chosc, aer agus uisce a scagadh, tacaítear leis an athrú aeráide a mhaolú agus leis an oiriúnú don athrú aeráide agus le táirgiúlacht talmhaíochta barr a bhraitheann ar phailniú. Is féidir a mheas freisin gur gnéithe tírdhreacha a bhfuil ardluach bithéagsúlachta acu crainn tháirgiúla atá mar chuid de chórais agraforaoiseachta talún arúla agus gnéithe táirgiúla i bhfáluithe neamhtháirgiúla, ar choinníoll nach bhfaigheann siad leasacháin ná nach ndéantar cóireáil lotnaidicídí orthu, agus más rud é nach ndéantar an fómhar ach tráth nach gcuirfeadh sé isteach ar leibhéil arda bithéagsúlachta. Dá bhrí sin, ba cheart ceanglas a leagan amach chun treocht mhéadaitheach a áirithiú maidir leis an sciar de thalamh talmhaíochta ag a bhfuil gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta. Le ceanglas den sórt sin chuirfí ar chumas an Aontais ceann de na príomhghéalltanais eile i Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais go dtí 2030 a bhaint amach, is é sin 10 % ar a laghad de limistéar talmhaíochta a chumhdach le gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta. Ba cheart treochtaí méadaitheacha a bhaint amach freisin maidir le táscairí eile atá ann faoi láthair, amhail innéacs na bhféileacán féarthalún agus an stoc de charbón orgánach in ithreacha mianraí talún curaíochta.

(53) Is é is aidhm don Chomhbheartas Talmhaíochta (CBT) tacú le cosaint an chomhshaoil agus é a neartú, lena n-áirítear an bithéagsúlacht. Ar na príomhchuspóirí atá ag an mbeartais tá rannchuidiú chun cailliúint na bithéagsúlachta a stopadh agus a aisiompú, seirbhísí éiceachórais a fheabhsú agus gnáthóga agus tírdhreacha a chaomhnú. Le caighdeán nua coinníollachta CBT Uimh. 8 maidir le dea-riocht talmhaíochta agus comhshaoil (GAEC 8)³⁸, ceanglaítear ar thairbhíthe íocaíochtaí a bhaineann le limistéir 4 % ar a laghad den talamh arúil atá acu ar leibhéal na feirme a bheith dírithe ar limistéir agus ar ghnéithe neamhtháirgiúla, lena n-áirítear talamh branair agus gnéithe den tírdhreach atá ann cheana a choinneáil. Maidir leis an sciar 4 % atá le sannadh do chomhlíonadh an chaighdeáin GAEC sin, is féidir é a laghdú go 3 % má chomhlíontar réamhriachtanais áirithe³⁹. Beidh an oibleagáid sin ina rannchuidiú leis na Ballstáit treocht dhearfach a bhaint amach i ngnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta ar thalamh talmhaíochta. Ina theannta sin, faoi CBT, tá an deis ag na Ballstáit éiciscéimeanna a chur ar bun le haghaidh cleachtais talmhaíochta a dhéanann feirmeoirí i limistéir thalmhaíochta lena bhféadfaí a áireamh gnéithe tírdhreacha nó limistéir neamhtháirgiúla a chothabháil agus a chruthú. Ar an gcaoi chéanna, ina bpleananna straitéiseacha faoi CBT, is féidir leis na Ballstáit gealltanais agra-chomhshaoil-aeráide a chur san áireamh freisin, lena n-áirítear bainistiú feabhsaithe ar ghnéithe tírdhreacha a théann thar choinníollacht GAEC 8 agus/nó éiciscéimeanna. Cuideoidh tionscadail dúlra agus bithéagsúlachta an chlár LIFE le bithéagsúlacht na hEorpa ar thalamh talmhaíochta a chur ar shlí an téarnaimh faoi 2030, trí thacú le cur chun feidhme Threoir 92/43/CEE agus Threoir 2009/147/CE chomh maith le Straitéis Bithéagsúlachta an Aontais go dtí 2030.

- 38 Rialachán (AE) 2021/2115 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 2 Nollaig 2021 lena mbunaítear rialacha maidir le tacaíocht do phleananna straitéiseacha atá le tarraingt suas ag na Ballstáit faoin gcomhbheartas talmhaíochta (Pleananna Straitéiseacha CBT) agus le maoiniú ag an gCiste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta (CERT) agus ag an gCiste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (CETFT) agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1305/2013 agus (AE) Uimh. 1307/2013 IO L 435, 6.12.2021, lch. 1,
- 39 I gcás ina dtugann feirmeoir gealltanais chun 7 % ar a laghad dá thalamh arúil a dhíriú ar limistéir nó ar ghnéithe neamhtháirgiúla, lena n-áirítear talamh branair, faoi éiciscéim fheabhsaithe nó má tá sciar íosta 7 % ar a laghad den talamh arúil ar leibhéal na feirme lena n-áirítear barra breise nó barra fosaithe nítrigine, arna saothrú gan táirgí cosanta plandaí a úsáid.

(54) Trí athchóiriú agus athfhliuchadh a dhéanamh⁴⁰ ar ithreacha orgánacha⁴¹ a úsáidtear sa talmhaíocht (i.e faoi úsáid féarthalún agus talún curaíochta), arb iad ar talamh portach draenáilte, cuidítear le tairbhí suntasacha bithéagsúlachta a bhaint amach, le laghdú tábhachtach a dhéanamh ar astaíochtaí gás ceaptha teasa agus le tairbhí eile don chomhshaol, agus cuirtear le tírdhreach talmhaíochta éagsúil an tráth céanna. Féadfaidh na Ballstáit rogha a dhéanamh idir raon leathan bearta athchóirithe le haghaidh tailte portaigh draenáilte a úsáidtear sa talmhaíocht, idir talamh curaíochta a athrú go féarthalamh buan, bearta fairsingithe in éineacht le draenáil laghdaithe, agus athfhliuchadh iomlán lena ngabhann an deis riascshaothraithe, nó fásra déanta móna a bhunú. Cruthaítear na tairbhí aeráide is suntasaí trí thalamh curaíochta a athchóiriú agus a athfhliuchadh agus ina dhiaidh sin trí fhéarthalamh dian a athchóiriú. Ionas gur féidir an sprioc athchóirithe a chur chun feidhme ar bhealach solúbtha i gcás tailte portaigh faoi úsáid talmhaíochta, féadfaidh na Ballstáit bearta athchóirithe agus athfhliuchadh tailte portaigh draenáilte a áireamh, chomh maith go pointe le tailte portaigh draenáilte faoi úsáidí eile talún (foraois, mar shampla) a athchóiriú agus a athfhliuchadh, mar limistéir a rannchuidíonn le baint amach na spriocanna maidir le tailte portaigh faoi úsáid talmhaíochta. **I gcás ina mbeidh údar cuí leis, agus mura féidir athfhliuchadh tailte portaigh draenáilte faoi úsáid talmhaíochta a chur chun feidhme mar gheall ar thionchair dhiúltacha shuntasacha ar fhoirgnimh, ar bhonneagar, ar oiriúnú don athrú aeráide nó ar leasanna poiblí eile agus nach féidir tailte portaigh a athfhliuchadh faoi thalamh eile, féadfaidh na Ballstáit méid na dtailte móna atá le hathfhliuchadh a shocrú ar leibhéal níos ísle.**

40 Is é atá i gceist le hathfhliuchadh an próiseas a bhaineann le hithir draenáilte a athrú ina hithir fhliuch. Caibidil 1 de IPCC 2014, 2013 agus Forlónadh do Threoirlínte 2006 ó IPCC maidir le Fardail Náisiúnta de Gháis Ceaptha Teasa: Wetlands [Bogaigh], Hiraishi, T., Krug, T., Tanabe, K., Srivastava, N., Baasansuren, J., Fukuda, M. agus Troxler, T.G. (eagarthóirí.).

41 Sainmhínítear an téarma 'ithir orgánach' in IPCC 2006, *2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories*, arna n-ullmhú ag an gClár Fardal Náisiúnta de Gháis Ceaptha Teasa, Eggleston H.S., Buendia L., Miwa K., Ngara T. agus Tanabe K. (eagarthóirí).

- (55) D'fhoill leas iomlán a bhaint as na tairbhí bithéagsúlachta, ba cheart athchóiriú agus athfhliuchadh na dtailte portaigh draenáilte a leathnú thar na limistéir de chineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir 92/43/CEE atá le hathchóiriú agus le hathbhunú. Leis an tuairisciú a dhéanann na Ballstáit i bhfardail náisiúnta gás ceaptha teasa ar earnáil LULUCF, a chuirtear isteach chuig Creat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, déantar faireachán ar shonraí maidir le méid na n-ithreach orgánach mar aon lena n-astaíochtaí agus a n-aistrithe gás ceaptha teasa. Is féidir leanúint d'úsáid tháirgiúil a bhaint as portaigh athchóirithe agus athfhliuchta ar bhealaí malartacha. Mar shampla, maidir leis an riascshaothrú, is é sin feirmeoireacht a dhéanamh ar thailte portaigh fliucha, d'fhéadfaí a áireamh ann saothrú cineálacha éagsúla giolcach, cineálacha áirithe adhmaid, saothrú fraochán gorm agus mónóg, feirmeoireacht sfagnaim, agus féarach buabhall uisce. Ba cheart na cleachtais sin a bheith bunaithe ar phrionsabail an bhainistithe inbhuanaithe agus ba cheart iad a bheith dírithe ar an mbithéagsúlacht a fheabhsú ionas go mbeidh luach ard acu ó thaobh airgeadais agus éiceolaíochta de araon. Chomh maith leis sin is féidir an riascshaothrú dul chun sochair do roinnt speiceas atá i mbaol san Aontas, agus is féidir leis sin nascacht na limistéar bogach agus phobal na speiceas gaolmhar a éascú san Aontas freisin. Is féidir cistiú a fháil ó réimse leathan foinsí, lena n-áirítear caiteachas faoi bhuiséad an Aontais agus faoi chlár mhaoiniúcháin an Aontais le haghaidh beart chun portaigh a athchóiriú agus a athfhliuchadh agus chun caillteanais ioncaim a d'fhéadfadh a bheith ann a chúiteamh.
- (56) Leagadh amach i Straitéis Foraoise nua an Aontais Eorpaigh go dtí 2030⁴² an gá atá le bithéagsúlacht foraoise a athchóiriú. Tá os cionn 43,5 % de spás talún an Aontais faoi fhoraoisí agus faoi choillearnach eile. Tá éiceachórais foraoise ar mhórán bithéagsúlachta leochaileach don athrú aeráide ach is comhghuaillí nádúrtha iad freisin maidir leis an athrú aeráide agus rioscaí a bhaineann leis an aeráid a chur in oiriúint agus a chomhrac, lena n-áirítear trína gcuid feidhmeanna mar stoc carbóin agus linn charbóin, agus soláthraíonn siad go leor seirbhísí agus tairbhí riachtanacha eile éiceachórais, amhail adhmaid, bia agus táirgí eile neamh-adhmaid a sholáthar, rialáil aeráide, cobhsú ithreach agus rialú creimthe ithreach agus íonú an aeir agus an uisce.

42 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún. *New EU Forest Strategy for 2030* [Straitéis Foraoise nua an Aontais Eorpaigh go dtí 2030] (COM(2021) 572 final).

(57) Is gá bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm chun bithéagsúlacht éiceachórais foraoise a fheabhsú ar fud an Aontais, lena n-áirítear sna limistéir nach gcumhdaítear le cineálacha gnáthóige a thagann faoi raon feidhme Threoir 92/43/CEE. In éagmais modh coiteann chun measúnú a dhéanamh ar an mbail atá ar éiceachórais foraoise lena bhféadfaí spriocanna sonracha athchóirithe a leagan síos d'éiceachórais foraoise, is iomchuí oibleagáid ghinearálta a leagan síos chun feabhas a chur ar an mbithéagsúlacht in éiceachórais foraoise agus comhlíonadh na hoibleagáide sin a thomhas ar bhonn na **bpríomh**tháscairí atá ann faoi láthair, amhail an t-adhmad atá ina seasamh agus an t-adhmad marbh atá ina luí[...] **agus innéacs na n-éan coiteann foraoise**⁴³. **Ag brath ar chineál an éiceachórais foraoise, is iomchuí freisin comhlíonadh na hoibleagáide a thomhas ar bhonn rogha táscairí eile, amhail** sciar na bhforaoisí ina bhfuil struchtúr éagothrom maidir le haois, nascacht foraoise, [...⁴⁴] **an sciar d'fhoraoisí ina bhfuil speicis crann dúchasach i dtreis, éagsúlacht na speiceas crann** agus stoc an charbóin orgánaigh.

43 Innéacs na n-éan coiteann (Comhiomlán AE) - Tacar Sonraí Táirgí - Eurostat (europa.eu).

44

(58) Maidir le spriocanna athchóirithe agus oibleagáidí maidir le gnáthóga agus speicis a chosnaítear faoi Threoracha 92/43/CEE agus 2009/147/CE, maidir le pailneoirí agus éiceachórais fionnuisce, uirbeacha, talmhaíochta agus foraoise, ba cheart na spriocanna sin a bheith comhlántach agus ba cheart dóibh oibriú i sineirgíocht, d'fhonn an cuspóir uileghabhálach a bhaint amach maidir le héiceachórais a athchóiriú ar fud limistéir talún agus mhara an Aontais. Cuideoidh na bearta athchóirithe is gá chun sprioc shonrach amháin a bhaint amach, in a lán cásanna, le spriocanna nó oibleagáidí eile a bhaint amach. Ba cheart do na Ballstáit, dá bhrí sin, bearta athchóirithe a phleanáil go straitéiseach d'fhonn a n-éifeachtacht a uasmhéadú i dtaca le cur le téarnamh an dúlra ar fud an Aontais. Ba cheart bearta athchóirithe a phleanáil freisin ar bhealach a thabharfaidh aghaidh ar mhaolú an athraithe aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide agus ar chosc agus ar rialú tionchair tubaistí nádúrtha, mar aon le díghrádú talún. Ba cheart é a bheith d'aidhm acu feidhmeanna éiceolaíocha, eacnamaíocha agus sóisialta na n-éiceachóras a bharrfheabhsú, lena n-áirítear a gcumas táirgiúlachta, agus an méid a chuireann siad le forbairt inbhuanaithe na réigiún agus na bpobal ábhartha á chur san áireamh. Tá sé tábhachtach go n-ullmhódh na Ballstáit pleananna náisiúnta mionsonraithe um athchóiriú de réir na fianaise eolaíche is fearr atá ar fáil.[...] **Ba cheart taifid dhoiciméadaithe maidir le dáileadh stairiúil agus limistéar stairiúil agus, freisin, maidir leis na hathruithe réamh-mheasta ar dhálaí comhshaoil i ngeall ar an athrú aeráide, a bheith mar bhonn eolais do bhreithiúnais maidir le réimse tagartha fabhrach de chineálacha gnáthóige. Thairis sin, tá sé tábhachtach** go dtabharfaí deiseanna luatha éifeachtacha don phobal páirt a ghlacadh in ullmhú na bpleananna. Ba cheart do na Ballstáit na dálaí agus na riachtanais shonracha ina gcríoch féin a chur san áireamh chun go mbeifear in ann leis na pleananna freagairt do bhrúnna, bagairtí agus cúiseanna ábhartha maidir le cailliúint na bithéagsúlachta, agus ba cheart dóibh dul i gcomhar le chéile chun athbhunú agus nascacht a áirithiú thar theorainneacha.

(59) Chun sineirgí a áirithiú idir na bearta éagsúla a cuireadh i bhfeidhm agus na bearta atá le cur i bhfeidhm chun an dúlra a chosaint, a chaomhnú agus a athchóiriú san Aontas, ba cheart do na Ballstáit na nithe seo a leanas a chur san áireamh agus a bpleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú acu: na bearta caomhnaithe arna mbunú le haghaidh láithreáin Natura 2000 agus na creataí gníomhaíochta tosaíochta arna n-ullmhú i gcomhréir le Treoir 92/43/CEE agus le Treoir 2009/147/CE; bearta chun dea-stádas éiceolaíoch agus ceimiceach a bhaint amach i ndobharlaigh a áirítear i bpleananna bainistíochta abhantraí a ullmhaítear i gcomhréir le Treoir 2000/60/CE; straitéisí muirí chun dea-stádas comhshaoil a bhaint amach do réigiúin mhuirí uile an Aontais a ullmhaítear i gcomhréir le Treoir 2008/56/CE; cláir náisiúnta maidir le truailliú aeir a rialú a ullmhaítear faoi Threoir (AE) 2016/2284; straitéisí náisiúnta agus pleananna gníomhaíochta bithéagsúlachta a forbraíodh i gcomhréir le hAirteagal 6 den Choinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht, chomh maith le bearta caomhnaithe arna nglacadh i gcomhréir le Rialachán Uimh. 1380/2013 agus bearta teicniúla arna nglacadh i gcomhréir le Rialachán (AE) 2019/1241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁵.

45 Rialachán (AE) 2019/1241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Meitheamh 2019 maidir le hacmhainní iascach a chaomhnú agus le héiceachórais mhara a chosaint trí bhearta teicniúla, lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 1967/2006, (CE) Uimh. 1224/2009 ón gComhairle agus Rialacháin (AE) Uimh. 1380/2013, (AE) 2016/1139, (AE) 2018/973, (AE) 2019/472 agus (AE) 2019/1022 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, agus lena n-aisghairtear Rialacháin (CE) Uimh. 894/97, (CE) Uimh. 850/98, (CE) Uimh. 2549/2000, (CE) Uimh. 254/2002, (CE) Uimh. 812/2004 agus (CE) Uimh. 2187/2005 ón gComhairle (IO L 198, 25.7.2019, lch. 105).

- (60) Chun comhleanúnachas a áirithiú idir cuspóirí an Rialacháin seo agus cuspóirí Threoir (AE) 2018/2001⁴⁶, Rialachán (AE) 2018/1999⁴⁷ agus Treoir 98/70/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁸ a mhéid a bhaineann le fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn, go háirithe, le linn pleananna náisiúnta um athchóiriú a ullmhú, ba cheart do na Ballstáit aird a thabhairt ar an acmhainneacht atá ag tionscadail fuinnimh in-athnuaite rannchuidiú le cuspóirí athchóirithe dúlra a bhaint amach.
- (61) I bhfianaise a thábhachtaí atá sé aghaidh a thabhairt go comhsheasmhach ar na dúshláin a bhaineann le cailliúint na bithéagsúlachta agus leis an athrú aeráide, ba cheart úsáid an fhuinnimh in-athnuaite a chur san áireamh agus an bithéagsúlacht á hathchóiriú agus *vice versa*. Luaitear sa Teachtaireacht dar teideal REPowerEU: Comhghníomhaíocht Eorpach ar mhaithe le fuinneamh níos inacmhainne, níos sláinte agus níos inbhuanaithe⁴⁹ gur cheart do na Ballstáit limistéir oiriúnacha talún agus farraige a mhapáil agus a mheasúnú go tapa agus a áirithiú go bhfuil siad ar fáil le haghaidh tionscadail fuinnimh in-athnuaite, ar limistéir iad atá i gcomhréir lena bpleananna náisiúnta fuinnimh agus aeráide, leis na rannchuidithe leis an sprioc athbheithnithe 2030 maidir le fuinneamh in-athnuaite agus le gnéithe eile amhail infhaighteacht acmhainní, bonneagar eangaí agus spriocanna Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais.

46 Treoir (AE) 2018/2001 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2018 maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn (IO L 328, 21.12.2018, lch. 82).

47 Rialachán (AE) 2018/1999 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2018 maidir le Rialachas an Aontais Fuinnimh agus na Gníomhaíochta Aeráide, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 663/2009 agus Rialachán (CE) Uimh. 715/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoir 94/22/CE, Treoir 98/70/CE, Treoir 2009/31/CE, Treoir 2009/73/CE, Treoir 2010/31/AE, Treoir 2012/27/AE, agus Treoir 2013/30/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoir 2009/119/CE agus Treoir (AE) 2015/652 ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 525/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (IO L 328, 21.12.2018, lch. 1).

48 Treoir 98/70/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Deireadh Fómhair 1998 maidir le cáilíocht breoslaí peitрил agus díosail agus lena leasaítear Treoir 93/12/CEE ón gComhairle (IO L 350, 28.12.1998, lch. 58).

49 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal REPowerEU: Comhghníomhaíocht Eorpach ar mhaithe le fuinneamh níos inacmhainne, níos sláinte agus níos inbhuanaithe (COM/2022/108 final).

Leis an togra ón gCoimisiún le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Treoir (AE) 2018/2001 maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí inathnuaite a chur chun cinn, Treoir 2010/31/AE maidir le feidhmíocht fuinnimh foirgneamh agus Treoir 2012/27/AE maidir le héifeachtúlacht fuinnimh⁵⁰, an moladh ón gCoimisiún maidir le dlús a chur le deonú tionscadal fuinnimh in-athnuaite agus maidir le Comhaontuithe Ceannaigh Cumhachta a éascú⁵¹, togra agus moladh araon a glacadh an 18 Bealtaine 2022 agus lena ndéantar foráil freisin maidir le sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite. Is suíomhanna sonracha iad sin, cibé acu ar talamh nó ar muir iad, atá oiriúnach go háirithe do shuiteáil gléasraí chun fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite a tháirgeadh, seachas gléasraí dócháin bithmhaise, i gcás nach meastar go mbeidh tionchar suntasach ar an gcomhshaol ag úsáid cineáil shonraigh fuinnimh in-athnuaite, i bhfianaise shaintréithe na críche roghnaithe. Ba cheart do na Ballstáit tosaíocht a thabhairt do dhromchlaí saorga agus tógtha, amhail díonta, limistéir bonneagair iompair, limistéir pháirceála, láithreáin dramhaíola, láithreáin tionscail, mianaigh, dobharlaigh shaorga intíre, lochanna nó taiscumair, agus, i gcás inarb iomchuí, láithreáin cóireála fuíolluisce uirbigh, mar aon le talamh díghrádaithe nach bhfuil inúsáidte don talmhaíocht. Agus na sprioclimistéir fuinneamh in-athnuaite á n-ainmniú, ba cheart do na Ballstáit limistéir faoi chosaint a sheachaint agus ba cheart dóibh a bpleananna athchóirithe dúlra a mheas. Ba cheart do na Ballstáit forbairt pleananna náisiúnta um athchóiriú a comhordú le hainmniú sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite. Agus na pleananna athchóirithe dúlra á n-ullmhú, ba cheart do na Ballstáit sineirgí a áirithiú leis na sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite atá ainmnithe cheana agus ba cheart dóibh a áirithiú go leanfar gan athrú d'fheidhmiú na sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite, lena n-áirítear na nósanna imeachta ceada is infheidhme maidir le sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite dá bhforáiltear le Treoir (AE) 2018/2001.

50 Togra le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Treoir (AE) 2018/2001 maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite, Treoir 2010/31/AE maidir le feidhmíocht fuinnimh foirgneamh agus Treoir 2012/27/AE maidir le héifeachtúlacht fuinnimh, COM(2022)222 final.

51 Moladh ón gCoimisiún maidir le dlús a chur le nósanna imeachta deonaithe ceadanna le haghaidh tionscadail fuinnimh in-athnuaite agus le Comhaontuithe Ceannaigh Cumhachta a éascú, C(2022) 3219 final.

- (62) D'fhonn a áirithiú go mbeidh sineirgí ann leis na bearta athchóirithe atá beartaithe nó curtha ar bun cheana sna Ballstáit, ba cheart a aithint sna pleananna náisiúnta um athchóiriú na bearta athchóirithe sin agus iad a chur san áireamh. I bhfianaise na práinne a léiríodh i dtuarascáil IPCC 2022 maidir le gníomhaíochtaí a dhéanamh ar athchóiriú éiceachóras díghrádaithe, ba cheart do na Ballstáit na bearta sin a chur chun feidhme i gcomhthráth le hullmhú na bpleananna athchóirithe.
- (63) Sna pleananna náisiúnta athchóirithe **agus sna bearta chun gnáthóga a athbhunú chomh maith leis na bearta chun meathlú na ngnáthóg a chosc**, ba cheart aird a thabhairt freisin ar thorthaí na dtionscadal taighde atá ábhartha chun riocht na n-éiceachóras a mheasúnú, bearta athchóirithe a shainaithint agus a chur i bhfeidhm, agus chun críocha faireacháin, **agus i gcás inarb iomchuí, ba cheart éagsúlacht na staideanna i réigiúin éagsúla an Aontais a chur san áireamh iontu, i gcomhréir le hAirteagal 191(2) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), amhail ceanglais shóisialta, eacnamaíocha agus chultúrtha agus saintréithe réigiúnacha agus áitiúla, lena n-áirítear dlús daonra.**
- (64) Is iomchuí cás sonrach na réigiún is forimeallaí san Aontas a chur san áireamh, mar a liostaítear in Airteagal 349 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), ina ndéantar foráil maidir le bearta sonracha chun tacú leis na réigiúin sin. Mar a beartaíodh i Straitéis Bithéagsúlachta an Aontais go dtí 2030, ba cheart díriú go háirithe ar éiceachórais na réigiún is forimeallaí a chosaint agus a athchóiriú, i bhfianaise ardluach bithéagsúlachta na réigiún is forimeallaí. **Moltar do na Ballstáit bearta sonracha athchóirithe a áireamh, ar bhonn deonach, sna réigiúin is forimeallaí sin nach dtagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo.**
- (65) Ba cheart don Gníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil ('EEA') tacú leis na Ballstáit agus chun na pleananna náisiúnta um athchóiriú a ullmhú, agus ba cheart di faireachán a dhéanamh ar dhul chun cinn i dtreo chomhlíonadh na spriocanna agus na n-oibleagáidí athchóirithe. Ba cheart don Choimisiún a mheas an bhfuil na pleananna náisiúnta um athchóiriú leormhaith chun na spriocanna agus na hoibleagáidí sin a bhaint amach.

(66) Léiríodh sa Tuarascáil ón gCoimisiún ar Staid an Dúlra in 2020 go dtagann sciar suntasach den fhaisnéis arna tuairisciú ag na Ballstáit i gcomhréir le hAirteagal 17 de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle ⁵² agus le hAirteagal 12 de Threoir 2009/147/CE, go háirithe maidir le stádas caomhnaithe agus treochtaí na ngnáthóg agus na speiceas a dtugann siad cosaint dóibh, ó shuirbhéanna páirteacha nó go bhfuil sé bunaithe ar bhreithiúnas saineolaithe amháin. Léiríodh sa Tuarascáil sin freisin nach fios fós stádas roinnt cineálacha gnáthóige agus speiceas atá faoi chosaint faoi Threoir 92/43/CEE. Is gá na bearnaí eolais sin a líonadh agus infheistiú san fhaireachán agus san fhaireachas chun taca a chur faoi phleananna náisiúnta láidre um athchóiriú atá bunaithe ar an eolaíocht. D'fhonn tráthúlacht, éifeachtacht agus comhleanúnachas modhanna éagsúla faireacháin a mhéadú, ba cheart don fhaireachán agus don fhaireachas an úsáid is fearr is féidir a bhaint as torthaí na dtionscadal taighde agus nuálaíochta atá cistithe ag an Aontas, teicneolaíochtaí nua, amhail faireachán *in situ* agus cianbhraiteacht ina n-úsáidtear sonraí agus seirbhísí spáis a sholáthraítear faoi chlár spáis an Aontais (EGNOS/Galileo agus Copernicus). Tacóidh misin an Aontais 'Ár n-aigéan agus ár n-uiscí a athbhunú', 'Oiriúnú don Athrú Aeráide', agus 'Comhaontú um Ithir don Eoraip' le cur chun feidhme na spriocanna athchóirithe⁵³.

(66a) I bhfianaise na ndúshlán teicniúil agus airgeadais ar leith a bhaineann le muirthimpeallachtaí a mhapáil agus faireachán a dhéanamh orthu, féadfaidh na Ballstáit, mar chomhlánú ar an bhfaisnéis arna tuairisciú i gcomhréir le hAirteagal 17 de Threoir 92/43/CEE agus i gcomhréir le hAirteagal 17 de Threoir 2008/56/CE, faisnéis faoi bhrúnna agus bagairtí nó faisnéis ábhartha eile a úsáid mar bhonn don eachtarshuíomh agus riocht na ngnáthóg muirí a liostaítear in Iarscríbhinn II á measúnú acu. Dá bhrí sin, féadfar an cur chuige sin a úsáid freisin mar bhonn chun bearta athchóirithe a phleanáil i ngnáthóga muirí i gcomhréir leis an Rialachán seo. Ba cheart an measúnú foriomlán ar riocht na ngnáthóg muirí atá liostaithe in Iarscríbhinn II a bheith bunaithe ar an eolas is fearr atá ar fáil agus ar an dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch is déanaí.

52 Treoir 92/43/CEE ón gComhairle an 21 Bealtaine 1992 maidir le gnáthóga nádúrtha agus fána agus flóra fiáine a chaomhnú (IO L 206, 22.7.1992, lch. 7).

53 Teachtaireacht ón gCoimisiún Eorpach chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal *European Missions* [Misin Eorpacha] COM(2021) 609 final.

- (67) Chun faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn i gcur chun feidhme na bpleananna náisiúnta um athchóiriú, ar na bearta athchóirithe a cuireadh ar bun, ar na limistéar atá faoi réir na mbearta athchóirithe, agus na sonraí ar an bhfardal bacainní ar leanúnachas abhann, ba cheart córas a thabhairt isteach lena gceanglófaí ar na Ballstáit sonraí ábhartha maidir le torthaí an fhaireacháin sin a chur ar bun, a choinneáil cothrom le dáta agus a chur ar fáil. Ba cheart úsáid a bhaint as córas Reportnet EEA le haghaidh tuairisciú leictreonach sonraí chuig an gCoimisiún agus ba cheart é a bheith d'aidhm aige an t-ualach riaracháin ar gach eintiteas a choimeád chomh héadrom agus is féidir. Chun bonneagar iomchuí a áirithiú le haghaidh rochtain phoiblí, tuairisciú agus comhroinnt sonraí idir údaráis phoiblí, ba cheart do na Ballstáit, i gcás inarb ábhartha, na sonraíochtaí sonraí a bhunú orthu siúd dá dtagraítear i dTreoir 2003/4/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁴, i dTreoir 2007/2/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁵ agus i dTreoir (AE) 2019/1024 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁶.
- (68) Chun cur chun feidhme éifeachtach an Rialacháin seo a áirithiú, ba cheart don Choimisiún tacaíocht a thabhairt do na Ballstáit arna iarraidh sin dóibh tríd an Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil⁵⁷ lena soláthraítear tacaíocht theicniúil shaincheaptha chun athchóirithe a cheapadh agus a chur chun feidhme. Baineann an tacaíocht theicniúil le neartú na hacmhainneachta riaracháin, comhchuibhiú na gcreataí reachtacha agus comhroinnt na ndea-chleachtas ábhartha, mar shampla.
- (69) Ba cheart don Choimisiún tuarascáil a thabhairt ar an dul chun cinn atá déanta ag na Ballstáit i dtreo spriocanna agus oibleagáidí athchóirithe an Rialacháin seo a bhaint amach ar bhonn tuarascálacha uile-Aontais ar dhul chun cinn arna dtarraingt suas ag EEA chomh maith le hanailís agus tuarascálacha eile arna gcur ar fáil ag na Ballstáit i réimsí beartais ábhartha amhail beartais dúlra, mhara agus uisce.

54 Treoir 2003/4/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 28 Eanáir 2003 maidir le rochtain phoiblí ar fhaisnéis ar an gcomhshaol agus lena n-aisghairtear Treoir 90/313/CEE ón gComhairle (IO L 41, 14.2.2003, lch. 26).

55 Treoir 2007/2/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Márta 2007 lena mbunaítear Bonneagar d'Fhaisnéis Spásúil sa Chomhphobal Eorpach (INSPIRE) (IO L 108, 25.4.2007, lch. 1).

56 Treoir (AE) 2019/1024 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Meitheamh 2019 maidir le sonraí oscailte, agus maidir le faisnéis ón earnáil phoiblí a athúsáid (IO L 172, 26.6.2019, lch. 56).

57 Rialachán (AE) 2021/240 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Feabhra 2021 lena mbunaítear Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil (IO L 57, 18.2.2021, lch. 1).

(70) Chun a áirithiú go mbainfear amach na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach sa Rialachán seo, tá sé ríthábhachtach go ndéanfar infheistíochtaí poiblí agus príobháideacha leordhóthanacha san athchóiriú, agus ba cheart do na Ballstáit caiteachas le haghaidh cuspóirí bithéagsúlachta, lena n-áirítear maidir le deischostais agus costais aistrithe a eascraíonn as cur chun feidhme na bpleananna náisiúnta um athchóiriú, a chomhtháthú ina mbuiséid náisiúnta agus an úsáid a bhaintear as cistiú ón Aontas a léiriú. Maidir le cistiú ón Aontas, rannchuidítear le spriocanna bithéagsúlachta leis an gcaiteachas faoi bhuiséad an Aontais agus faoi chlár mhaoiniúcháin ón Aontas amhail an Clár don Chomhshaol agus do Ghníomhú ar son na hAeráide (LIFE)⁵⁸ an Ciste Eorpach Muirí, Iascaigh agus Dobharshaothraithe (EMFAF)⁵⁹, an Ciste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (CETFT)⁶⁰, an Ciste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta (CERT), Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa (CFRE), an Ciste Comhtháthaithe⁶¹, an Ciste um Aistriú Cóir⁶² mar aon leis an gClár Réime de chuid an Aontais um thaighde agus um nuálaíocht, Fís Eorpach⁶³, agus is é an aidhm dó 7.5 % den chaiteachas in 2024, 10 % de in 2026 agus 2027, faoin gCreat Airgeadais Ilbhliantúil 2021-2027⁶⁴ a dhíriú ar chuspóirí bithéagsúlachta.

-
- 58 Rialachán (AE) 2021/783 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2021 lena mbunaítear Clár don Chomhshaol agus do Ghníomhú ar son na hAeráide (LIFE), agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1293/2013 (IO L 172, 17.5.2021, lch. 53).
- 59 Rialachán (AE) 2021/1139 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2021 lena mbunaítear an Ciste Eorpach Muirí, Iascaigh agus Dobharshaothraithe agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2017/1004 (IO L 247, 13.7.2021, lch. 1).
- 60 Rialachán (AE) 2020/2220 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Nollaig 2020 lena leagtar síos forálacha idirthréimhseacha áirithe le haghaidh tacaíocht ón gCiste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (CETFT) agus ón gCiste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta (CERT) sna blianta 2021 agus 2022 agus lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 1305/2013, (AE) Uimh. 1306/2013 agus (AE) Uimh. 1307/2013 a mhéid a bhaineann le hacmhainní agus cur i bhfeidhm sna blianta 2021 agus 2022 agus Rialachán (AE) Uimh. 1308/2013 a mhéid a bhaineann le hacmhainní agus le leithdháileadh tacaíochta den sórt sin i leith na mblianta 2021 agus 2022 (IO L 437, 28.12.2020, lch. 1).
- 61 Rialachán (AE) 2021/1058 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meitheamh 2021 maidir le Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa agus an Ciste Comhtháthaithe (IO L 231, 30.6.2021, lch. 60).
- 62 Rialachán (AE) 2021/1056 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an Ciste um Aistriú Cóir (IO L 231, 30.6.2021, lch. 1).
- 63 Rialachán (AE) 2021/695 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 28 Aibreán 2021 lena mbunaítear Fís Eorpach – an Clár Réime um Thaighde agus um Nuálaíocht, lena leagtar síos a rialacha maidir le rannpháirtíocht agus scaipeadh, agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1290/2013 agus (AE) Uimh. 1291/2013 (IO L 170, 12.5.2021, lch. 1).
- 64 Rialachán (AE, Euratom) 2020/2093 ón gComhairle an 17 Nollaig 2020 lena leagtar síos an creat airgeadais ilbhliantúil do na blianta 2021 go 2027 (IO L 433I, 22.12.2020, lch. 11).

Foinse bhreise chistithe is ea an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (RRF)⁶⁵ chun an bhithéagsúlacht agus éiceachórais a chosaint agus a athchóiriú. Maidir le Clár LIFE, ba cheart aird ar leith a thabhairt ar úsáid iomchuí na dTionscadal Dúlra Straitéiseach (TDSanna) mar uirlis shonrach a d'fhéadfadh tacú le cur chun feidhme an Rialacháin seo, trí na hacmhainní airgeadais atá ar fáil a phríomhshruthú ar bhealach éifeachtach éifeachtúil.

- (71) Tá raon tionscnamh de chuid an Aontais, de thionscnaimh náisiúnta agus de thionscnaimh príobháideacha ar fáil chun maoiniú príobháideach a spreagadh, amhail Clár InvestEU⁶⁶, a chuireann deiseanna ar fáil maoiniú poiblí agus príobháideach a shlógadh chun tacú, *inter alia*, le feabhas a chur ar an dúlra agus ar an mbithéagsúlacht trí bhithin tionscadail bhonneagair ghlais agus ghorm, agus an fheirmeoireacht charbóin mar shamhail ghlas ghnó⁶⁷.

(71a) Chun cur chun feidhme an Rialacháin seo a áirithiú, tá infheistíochtaí leordhóthanacha príobháideacha agus poiblí fíor-riachtanach do bhearta athchóirithe dúlra. Dá bhrí sin, ba cheart don Choimisiún, faoi cheann 12 mhí tar éis a theacht i bhfeidhm agus i gcomhairle leis na Ballstáit, tuarascáil a thíolacadh ina mbeidh anailís ina sainaitheofar aon bhearnaí i gcur chun feidhme an Rialacháin seo. Ba cheart tograí le haghaidh bearta leordhóthanacha a bheith ag gabháil leis an tuarascáil sin, i gcás inarb iomchuí agus gan dochar don chreat airgeadais ilbhliantúil tar éis-2027, lena n-áirítear bearta airgeadais chun aghaidh a thabhairt ar na bearnaí a sainaithníodh.

65 Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Feabhra 2021 lena mbunaítear an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (IO L 57, 18.2.2021, lch. 17).

66 Rialachán (AE) 2021/523 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Márta 2021 lena mbunaítear Clár InvestEU agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2015/1017 (IO L 107, 26.3.2021, lch. 30).

67 Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle maidir le Timthriallta Inbhuanaithe Carbóin (COM(2021) 800 final).

(71b) De réir chásdlí socair na Cúirte Breithiúnais, faoi phrionsabal an chomhair dhílis a leagtar síos in Airteagal 4(3) den Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE), is faoi chúirteanna na mBallstát atá sé cosaint bhreithiúnach ar chearta duine faoi dhlí an Aontais a áirithiú. Sa bhreis air sin, le hAirteagal 19(1) CAE ceanglaítear ar na Ballstáit leigheasanna a sholáthar atá leordhóthanach chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a áirithiú sna réimsí a chumhdaítear le dlí an Aontais. Tá an tAontas agus na Ballstáit ina bpáirtithe i gCoinbhinsiún Choimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Eoraip (UNECE) maidir le Rochtain ar Fhaisnéis, Rannpháirtíocht Phoiblí i gCinnteoireacht agus Rochtain ar an gCeartas i gCúrsaí Comhshaoil ('Coinbhinsiún Aarhus'). Faoi Choinbhinsiún Aarhus, ba cheart do na Ballstáit a áirithiú, i gcomhréir leis an gcóras dlí náisiúnta ábhartha, go mbeidh rochtain ag an bpobal lena mbaineann ar an gceartas.

- (72) Ba cheart do na Ballstáit cur chuige cothrom agus tras-shochaí a chur chun cinn agus a bpleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú agus á gcur chun feidhme acu, trí nósanna imeachta um rannpháirtíocht an phobail a áireamh agus trí riachtanais na bpobal áitiúil agus na ngeallsealbhóirí a chur san áireamh.
- (73) De bhun Rialachán (AE) 2021/2115 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁶⁸ ceaptar pleananna straitéiseacha CBT chun rannchuidiú le gnóthú spriocanna náisiúnta fadtéarmacha a leagtar amach sna gníomhartha reachtacha, nó ag eascairt astu, a liostaítear in Iarscríbhinn XIII a ghabhann leis an Rialachán sin, agus tá siad ceaptha chun bheith comhsheasmhach leis na spriocanna sin. Ba cheart an Rialachán seo maidir le hathchóiriú dúlra a chur san áireamh, i gcomhréir le hAirteagal 159 de Rialachán (AE) 2021/2115, nuair a dhéanfaidh an Coimisiún athbhreithniú, faoin 31 Nollaig 2025, ar an liosta a leagtar amach in Iarscríbhinn XIII a ghabhann leis an Rialachán sin.

⁶⁸ Rialachán (AE) 2021/2115 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 2 Nollaig 2021 lena mbunaítear rialacha maidir le tacaíocht do phleananna straitéiseacha a bheidh le tarraingt suas ag na Ballstáit faoin gComhbheartas Talmhaíochta (Pleananna Straitéiseacha CBT) agus arna maoiniú ag an gCiste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta (CERT) agus ag an gCiste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (CETFT) agus lena n-aisghairtear Rialacháin (AE) Uimh. 1305/2013 agus (AE) Uimh. 1307/2013.

- (74) I gcomhréir leis an ngealltanas san 8^ú Clár Gníomhaíochta don Chomhshaol go dtí 2030⁶⁹, ba cheart do na Ballstáit deireadh a chur de réir a chéile leis na fóirdheontais lena ndéantar dochar don chomhshaol ar an leibhéal náisiúnta, agus an úsáid is fearr á baint as ionstraimí margadh-bhunaithe agus as uirlisí buiséadacha glasa, lena n-áirítear na cinn sin a bhfuil gá leo chun aistriú atá cothrom go sóisialta a áirithiú, agus chun tacú le gnólachtaí agus le geallsealbhóirí eile cleachtais chaighdeánaithe maidir le cuntasáocht an chaipitil nádúrtha a fhorbairt.
- (75) Chun an t-oiriúnú is gá ar an Rialachán seo a áirithiú, ba cheart an chumhacht chun gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 CFAE a tharmligean chuig an gCoimisiún maidir le hIarscríbhinní I go VII a leasú chun an grúpa gnáthóg a oiriúnú, [...] **liosta na speiceas éin a úsáidtear don innéacs coiteann éan talaimh feirme**, chomh maith le liosta na dtáscairí bithéagsúlachta d'éiceachórais talmhaíochta, liosta na dtáscairí bithéagsúlachta d'éiceachórais foraoise agus liosta na **ngnáthóg agus** na speiceas muirí [...] agus na samplaí de bhearta athchóirithe, a oiriúnú don dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch, **chun taithí ó chur i bhfeidhm an Rialacháin a chur san áireamh nó chun comhsheasmhacht le cineálacha gnáthóige EUNIS a áirithiú**. Tá sé tábhachtach, go háirithe, go ndéanfaidh an Coimisiún **measúnuithe tionchair agus** go rachadh sé i mbun comhairliúcháin iomchuí le linn a chuid oibre ullmhúcháin, lena n-áirítear ar leibhéal na saineolaithe, [...] i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr⁵². Go sonrach, chun rannpháirtíocht chomhionann in ullmhú na ngníomhartha tarmligthe a áirithiú, faigheann Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle na doiciméid uile ag an am céanna leis na saineolaithe sna Ballstáit, agus bíonn rochtain chórasach ag a gcuid saineolaithe ar chruinnithe ghrúpaí saineolaithe an Choimisiúin a bhíonn ag déileáil le hullmhú na ngníomhartha tarmligthe.

69 [Tagairt le cur isteach nuair a fhoilseofar an 8^ú Clár Gníomhaíochta Comhshaoil].

- (76) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir leis an Rialachán seo a chur chun feidhme, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún chun an modh a shonrú maidir le faireachán a dhéanamh ar phailneoirí, chun na modhanna a shonrú maidir le faireachán a dhéanamh ar na táscairí le haghaidh éiceachórais talmhaíochta a liostaítear in Iarscríbhinn IV a ghabhann leis an Rialachán seo agus ar na táscairí le haghaidh éiceachórais foraoise a liostaítear in Iarscríbhinn VI a ghabhann leis an Rialachán seo, chun **creata treorach a bhunú** [...] chun na leibhéil sásúla a shocrú maidir le spás glas uirbeach, **clúdach ceannbhrait crainn uirbeach i limistéir éiceachórais uirbeacha**, pailneoirí, táscairí le haghaidh éiceachórais talmhaíochta a liostaítear in Iarscríbhinn IV a ghabhann leis an Rialachán seo agus táscairí le haghaidh héiceachórais foraoise a liostaítear in Iarscríbhinn VI a ghabhann leis an Rialachán seo, chun creat aonfhoirmeach a leagan amach maidir leis na pleananna náisiúnta um athchóiriú, chun an fhormaid, struchtúr agus socruithe mionsonraithe a leagan amach maidir le sonraí agus faisnéis a thuairisciú go leictreonach don Choimisiún. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷⁰.
- (77) Ba cheart don Choimisiún meastóireacht a dhéanamh ar an Rialachán seo. De bhun mhír 22 den Chomhaontú Idirinstitiúideach maidir le Reachtóireacht Níos Fearr, ba cheart an mheastóireacht sin a bhunú ar na critéir maidir le héifeachtúlacht, éifeachtacht, ábharthacht, comhleanúnachas agus breisluach AE agus ba cheart í a bheith mar bhonn le measúnuithe tionchair ar bhearta a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo. Ina theannta sin, ba cheart don Choimisiún measúnú a dhéanamh ar an ngá atá le spriocanna breise athchóirithe a leagan síos, de réir modhanna coiteanna chun measúnú a dhéanamh ar bhail na n-éiceachóras nach gcumhdaítear le hAirteagail 4 agus 5, agus an fhianaise eolaíoch is déanaí á cur san áireamh.
- (78) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo a ghnóthú go leordhóthanach agus, de bharr a fhairsinge agus a éifeachtaí, gur fearr is féidir iad a ghnóthú ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh, i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 [...] C[...]A[...]E[...]. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú.

70 Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13).

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

CAIBIDIL I FORÁLACHA GINEARÁLTA

Airteagal 1

Ábhar

1. Leis an Rialachán seo, leagtar síos na rialacha a chuireann leis na nithe seo a leanas:
 - (a) téarnamh leanúnach, fadtéarmach agus inbhuanaithe an dúlra bhithéagsúil bhuanseasmhaigh ar fud limistéir talún agus mhara an Aontais trí na héiceachórais a athchóiriú;
 - (b) cuspóirí uileghabhálacha an Aontais maidir le maolú ar an athrú aeráide, [...] oiriúnú don athrú aeráide **agus neodracht díghrádaithe talún** a bhaint amach;
 - (c) gealltanais idirnáisiúnta an Aontais a chomhlíonadh.
2. Leis an Rialachán seo, bunaítear creat faoina gcuirfidh [...] na Ballstáit bearta éifeachtacha agus limistéarbhunaithe athchóirithe i bhfeidhm [...], **darb aidhm leo ar fad**, faoi 2030, 20 % ar a laghad de limistéir talún an Aontais agus **20 % de** limistéir mara **an Aontais** a chumhdach agus, faoi 2050, gach éiceachóras a bhfuil athchóiriú de dhíth orthu.

Airteagal 2

Raon feidhme geografach

Tá feidhm ag an Rialachán seo maidir leis na héiceachórais dá dtagraítear in Airteagail 4 go 10:

(a) i gcríoch na mBallstát;

(aa) in uiscí cósta na mBallstát, mar atá sainmhínithe i dTreoir 2000/60/CE, a ngrinneall agus a bhfo-ithir;

(b) in uiscí, grinneall na farraige agus an fho-ithir ar thaobh na farraige den bhonnlíne óna ndéantar fairsinge na n-uiscí teorann a thomhas ag síneadh go dtí an pointe is faide amach den limistéar ina bhfuil cearta ceannasacha nó dlínse ag Ballstát **nó** ina bhfeidhmíonn sé cearta ceannasacha **nó dlínse**, i gcomhréir le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige 1982.

Níl feidhm ag an Rialachán seo ach amháin maidir le héiceachórais i gcríoch Eorpach na mBallstát a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir leo.

Airteagal 3

Na Sainmhínithe

Tá feidhm ag na sainmhínithe seo a leanas:

- (1) ciallaíonn ‘éiceachóras’ coimpléasc dinimiciúil de phobail plandaí, ainmhithe, **fungais** agus miocrorgánach agus a dtimpeallacht neamhbheo, agus iad ag idirghníomhú mar aonad feidhmiúil, agus áirítear leis cineálacha gnáthóige, gnáthóga speiceas agus pobail speiceas;
- (2) ciallaíonn ‘gnáthóg speicis’ [...] **gnáthóg speicis mar a shainmhínítear i bpointe (f) d’Airteagal 1 de Threoir 92/43/CEE;**

- (3) ciallaíonn ‘athchóiriú’ an próiseas lena gcabhraítear go gníomhach nó go héighníomhach le téarnamh éiceachórais [...] **chun a struchtúr agus a fheidhmeanna a fheabhsú agus é mar aidhm leis sin an bhithéagsúlacht agus athléimneacht an éiceachórais a chaomhnú nó a fheabhsú**[...]; **déantar éiceachórais a athchóiriú chun críocha an Rialacháin seo trí fheabhas a chur ar dea-bhail** cineáil gnáthóige, [...] é a **athbhunú** i limistéar tagartha fabhrach [...] **agus trí fheabhas leordhóthanach a chur ar cháilíocht agus ar chainníocht** gnáthóige speicis [...] **i gcomhréir le hAirteagal 4, míreanna 1, 2 agus 3 agus le hAirteagal 5, míreanna 1, 2 agus 3**[...] **agus trí spriocanna agus oibleagáidí faoi Airteagail 6 go 10 a chomhlíonadh lena n-áirítear**[...] leibhéil shásúla **táscairí dá dtagraítear in Airteagail 8(1), 9(2) agus 10(2) a bhaint amach** mar bhealach chun an bhithéagsúlacht agus athléimneacht éiceachórais a chaomhnú nó a fheabhsú;
- (4) ciallaíonn ‘dea-bhail’ **cineáil gnáthóige** staid [...] ina léiríonn a phríomh-shaintréithe [...], **go háirithe** a [...] struchtúr [...] agus a fheidhmeanna agus a speicis thipiciúla nó **a chomhdhéanamh de speicis thipiciúla** [...] an t-ardleibhéal sláine éiceolaíoch, cobhsaíochta agus athléimneachta is gá chun a áirithiú go gcoinnítear ar bun go fadtéarmach é **agus, ar an gcaoi sin, go rannchuidíonn sé le stádas fabhrach caomhnaithe a bhaint amach nó a choinneáil de réir Airteagal 1, pointe (e) de Threoir 92/43/CEE, i gcás ina liostaítear an cineál gnáthóige lena mbaineann in Iarscríbhinn I den Treoir sin, agus, in éiceachórais mhuirí, ina rannchuidíonn sé le dea-stádas comhshaoil a bhaint amach nó a choinneáil i gcomhréir le hAirteagal 3(5) de Threoir 2008/56/CE;**

- (5) ciallaíonn ‘limistéar tagartha fabhrach’ an limistéar iomlán de chineál gnáthóige i réigiún bithgeografach ar leith nó i réigiún muirí ar an leibhéal náisiúnta a meastar gurb é an t-íosmhéid is gá chun inmharthanacht fhadtéarmach an chineáil ghnáthóige agus **a speiceas tipiciúil nó a chomhdhéanamh de speicis thipiciúla** a áirithiú, agus na héagsúlachtaí suntasacha éiceolaíocha ar fad ina raon nádúrtha, agus atá comhdhéanta de limistéar an chineál ghnáthóige agus, mura leor an limistéar sin, an limistéar is gá chun an cineál gnáthóige a athbhunú; **i gcás ina liostaítear an cineál gnáthóige lena mbaineann in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir 92/43/CEE, rannchuidíonn an t-athbhunú sin le stádas caomhantais fabhrach a bhaint amach de réir Airteagal 1, pointe (e) den Treoir sin agus, in éiceachórais mhuirí, rannchuidíonn an t-athbhunú sin le dea-stádas comhshaoil a bhaint amach nó a choinneáil de réir Airteagal 3(5) de Threoir 2008/56/CE;**
- (6) ciallaíonn ‘cáilíocht gnáthóige leordhóthanach’ cáilíocht gnáthóige speicis lenar féidir ceanglais éiceolaíocha speicis a chomhlíonadh ag céim ar bith dá thimthriall bitheolaíoch ionas go mbeidh sí á chothabháil féin ar bhonn fadtéarmach mar chuid inmharthana dá ghnáthóg ina raon nádúrtha, lena **rannchuidítear le stádas fabhrach caomhnaithe speiceas a bhaint amach nó a choinneáil i gcomhréir le hAirteagal 1, pointe (i) de Threoir 92/43/CEE le haghaidh na speiceas a liostaítear in Iarscríbhinn II, IV nó V den Treoir sin agus lena ndaingnítear daonraí speiceas éan fiáin a chumhdaítear le Treoir 2009/147/CE** agus, ina theannta sin, in éiceachórais mhuirí, lena rannchuidítear le dea-stádas comhshaoil a bhaint amach nó a choinneáil de réir Airteagal 3(5) de Threoir 2008/56/CE;

- (7) ciallaíonn ‘cainníocht leordhóthanach gnáthóige’ cainníocht de ghnáthóg speicis lenar féidir ceanglais éiceolaíocha speicis a chomhlíonadh ag céim ar bith dá thimthriall bitheolaíoch ionas go mbeidh sí á cothabháil ar bhonn fadtéarmach mar chuid inmharthana dá ghnáthóg ina raon nádúrtha, lena **rannchuidítear le stádas fabhrach caomhnaithe speiceas a bhaint amach nó a choinneáil i gcomhréir le hAirteagal 1, pointe (i) de Threoir 92/43/CEE le haghaidh na speiceas a liostaítear in Iarscríbhinn II, IV nó V den Treoir sin agus lena ndaingnítear líon na speiceas éan fiáin a chumhdaítear le Treoir 2009/147/CE agus, ina theannta sin, in éiceachórais mhuirí, lena rannchuidítear le dea-stádas comhshaoil a bhaint amach nó a choinneáil de réir Airteagal 3(5) de Threoir 2008/56/CE;**
- (8) ciallaíonn ‘pailneoir’ **feithid** [...] fhiáin a iompraíonn pailín ó antar planda go dtí stiogma planda, rud a chumasaíonn leasú agus táirgeadh síolta;
- (9) ciallaíonn ‘meath phobail na bpailneoirí’ laghdú ar fhlúirse nó ar éagsúlacht pailneoirí, nó ar an dá rud;
- (9a) ciallaíonn ‘speicis crainn dúchasaigh’ speiceas crainn atá laistigh dá raon nádúrtha (san am a caitheadh nó san am i láthair) agus acmhainneacht scaipthe (i.e. laistigh den raon ina bhfuil sé áitithe go nádúrtha nó a d’fhéadfadh sé áitiú ann gan lámh a bheith ag an duine, go díreach nó go hindíreach, ina thabhairt isteach nó ina chúram);**
- (10) ciallaíonn ‘aonad riaracháin áitiúil’ nó ‘LAU’ rannán riaracháin íseal-leibhéil Ballstáit faoi bhun rannán cúige, réigiúin nó stáit, arna bhunú i gcomhréir le hAirteagal 4 de Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷¹;

71 Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Bealtaine 2003 maidir le haicmiú comhchoiteann aonad críochach le haghaidh staidrimh (NUTS) a bhunú (*IO L 154, 21.6.2003, lch. 1*).

- (10a) ciallaíonn ‘lárionaid uirbeacha’ agus ‘braislí uirbeacha’ aonaid chríochacha arna n-aicmiú i gcathracha agus i mbailte agus i mbruachbhailte a úsáideann an típeolaíocht ghreillebhunaithe arna bunú i gcomhréir le hAirteagal 4b.2 de Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003;**
- (11) ciallaíonn ‘cathracha’ LAUnna ina gcónaíonn 50 % ar a laghad den daonra i lárionaid uirbeach amháin nó níos mó, rud a thomhaistear leis an leibhéal uirbithe arna bhunú i gcomhréir le hAirteagal 4b.3, pointe (a), de Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003;
- (12) ciallaíonn ‘bailte agus bruachbhailte’ LAUnna ina gcónaíonn níos lú ná 50 % den daonra i lárionad uirbeach, ach ina gcónaíonn 50 % ar a laghad den daonra i gnuasach uirbeach, rud a thomhaistear leis an leibhéal uirbithe arna bhunú i gcomhréir le hAirteagal 4b.3, pointe (a), de Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003;
- (12a) ciallaíonn ‘limistéir pheirea-uirbeacha’ limistéir atá cóngarach do lárionaid uirbeacha nó do bhraislí uirbeacha, lena n-áirítear gach limistéar laistigh de 1 chiliméadar ar a laghad arna thomhas ó theorainneacha forimeallacha na lárionad uirbeach nó na mbraislí uirbeacha sin, agus atá lonnaithe sa chathair céanna nó sa bhaile céanna agus sna bruachbhailte céanna leis na lárionaid uirbeacha nó na braislí uirbeacha sin;**
- (13) ciallaíonn ‘spás glas uirbeach’ [...] **limistéar iomlán crann, sceach, tom, fásra luibheach buan, léicin agus caonaigh, linnte agus sruthchúrsaí [...] a fhaightear** i gcathracha nó i mbailte agus i mbruachbhailte a ríomhtar ar bhonn sonraí arna soláthar ag seirbhís faireacháin Copernicus ar thalamh a bunaíodh le Rialachán (AE) 2021/696 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷², **agus, i gcás ina mbíonn fáil orthu maidir leis an mBallstát lena mbaineann, sonraí forlíontacha iomchuí eile a chuireann an Ballstát sin ar fáil;**

72 Rialachán (AE) 2021/696 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 28 Aibreán 2021 lena mbunaítear Clár Spáis an Aontais agus Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um an gClár Spáis agus lena n-aisghairtear Rialacháin (AE) Uimh. 912/2010, (AE) Uimh. 1285/2013 agus (AE) Uimh. 377/2014 agus Cinneadh Uimh. 541/2014/AE (IO L 170, 12.5.2021, lch. 69).

- (14) ciallaíonn ‘ceannbhrat crainn uirbeach’ limistéar iomlán chumhdach na gcrann sna cathracha agus sna bailte agus sna bruachbhailte, a ríomhtar ar bhonn shonraí dhlús cumhdaigh na gcrann a sholáthraíonn Seirbhís Faireacháin Copernicus ar Thalamh arna bhunú le Rialachán (AE) 2021/696 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, **agus, i gcás ina mbíonn fáil orthu maidir leis an mBallstát lena mbaineann, sonraí forlíontacha iomchuí eile a chuireann an Ballstát sin ar fáil;[...]**
- (14a) **ciallaíonn ‘abhainn shaorshruthach’ abhainn nó stráice abhann nach gcuireann struchtúir shaorga ar bacainn iad bac ar a nascacht chomhthreomhar, chliathánach agus cheartingearach agus nach ndéantar difear, den chuid is mó, dá feidhmeanna nádúrtha;**
- (14b) **Ciallaíonn ‘athfhliuchadh portaigh’ an próiseas a bhaineann le hithir mhóna dhraenáilte a athrú ina hithir fhliuch;**
- (15) ciallaíonn ‘sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite’ sprioclimistéar fuinnimh in-athnuaite mar a shainmhínítear é i bpointe 9(a) d’Airteagal 2 de Threoir 2018/2001/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷³.

73 Togra le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leasaítear Treoir (AE) 2018/2001 maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite, Treoir 2010/31/AE maidir le feidhmíocht fuinnimh foirgneamh agus Treoir 2012/27/AE maidir le héifeachtúlacht fuinnimh, COM(2022)222 final.

CAIBIDIL II

SPRIOCANNA AGUS OIBLEAGÁIDÍ ATHCHÓIRITHE

Airteagal 4

Éiceachórais talún, chósta agus fionnuisce a athchóiriú

1. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe is gá i bhfeidhm chun feabhas a chur ar bhail limistéir na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I a bhfuil drochbhail orthu. Beidh na bearta sin i bhfeidhm ar an méid seo a leanas ar a laghad: [...]
 - (a) **30 % ar a laghad faoi 2030 d'achar iomlán na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I nach bhfuil dea-bhail air, mar a chainníochtaítear sa phlean náisiúnta athchóirithe dá dtagraítear in Airteagal 12;**
 - (b) **60 % ar a laghad faoi 2040 agus 90 % ar a laghad faoi 2050 de limistéar gach grúpa de chineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I nach bhfuil dea-bhail air, mar a chainníochtaítear sa phlean náisiúnta athchóirithe dá dtagraítear in Airteagal 12.**
2. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe is gá i bhfeidhm chun na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I a athbhunú i limistéir nach gcumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige sin **agus é mar aidhm acu a limistéar tagartha fabhrach a bhaint amach.** Beidh na bearta sin i bhfeidhm ar limistéir arb ionann iad agus 30 % ar a laghad den dromchla foriomlán breise is gá chun an limistéar tagartha fabhrach de gach grúpa de chineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I a bhaint amach, mar atá cainníochtaithe sa phlean náisiúnta um athchóiriú dá dtagraítear in Airteagal 12, faoi 2030, 60 % den dromchla sin ar a laghad faoi 2040, agus 100 % den dromchla sin faoi 2050.

3. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe i bhfeidhm maidir le gnáthóga talún, cósta agus fionnuisce na speiceas a liostaítear in Iarscríbhinní II, IV agus V a ghabhann le Treoir 92/43/CEE agus maidir le gnáthóga talún, cósta agus fionnuisce na n-éan fiáin a chumhdaítear le Treoir 2009/147/CE atá riachtanach, **sa bhreis ar na bearta athchóirithe arna ndéanamh i gcomhréir le míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo**, chun feabhas a chur ar cháilíocht agus ar chainníocht na ngnáthóg sin, lena n-áirítear trína n-athbhunú, agus chun nascacht a fheabhsú, go dtí go mbainfear cáilíocht agus cainníocht leordhóthanach na ngnáthóg sin amach.
4. Beidh cinneadh na limistéar is oiriúnaí do bhearta athchóirithe i gcomhréir le míreanna 1, 2 agus 3 den Airteagal seo bunaithe ar an eolas is fearr atá ar fáil agus ar an bhfianaise eolaíoch is déanaí maidir le bail na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I, a thomhaistear de réir an struchtúir agus na bhfeidhmeanna is gá dá gcothabháil fhadtéarmach lena n-áirítear a ngnáthspeicis, dá dtagraítear in Airteagal 1(e) de Threoir 92/43/CEE, agus maidir le cáilíocht agus cainníocht ghnáthóga na speiceas dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo, **agus úsáid á baint as an bhfaisnéis arna tuairisciú faoi Airteagal 17 de Threoir 92/43/CEE agus Airteagal 12 de Threoir 2009/147/CE, agus i gcás inarb iomchuí, éagsúlacht na staideanna i réigiúin éagsúla dá dtagraítear in Airteagal 11(9a) á cur san áireamh**. [...]
- 4a. Áiritheoidh na Ballstáit, faoi 2030 ar a dhéanaí, go bhfuil an coinníoll aitheanta maidir le 90 % ar a laghad de na cineálacha gnáthóige dailte ina iomláine a liostaítear in Iarscríbhinn I. Tabharfar eolas faoi 2040 ar an mbail atá ar gach limistéar de chineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I.**
5. Leis na bearta athchóirithe dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, measfar an gá atá le nascacht fheabhsaithe idir na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I agus cuirfear san áireamh riachtanais éiceolaíocha na speiceas dá dtagraítear i mír 3 atá sna cineálacha gnáthóige sin.

6. Maidir leis na limistéir atá faoi réir bearta athchóirithe i gcomhréir le míreanna 1, 2 agus 3, áiríteoidh na Ballstáit go bhfeicfear feabhas leanúnach ar bhail na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I go dtí go mbainfear dea-bhail amach, agus go bhfeicfear feabhas leanúnach ar cháilíocht ghnáthóga na speiceas dá dtagraítear i mír 3, go dtí go mbainfear cáilíocht leordhóthanach na ngnáthóg sin amach. Áiríteoidh na Ballstáit nach dtiocfaidh meath **suntasach** ar limistéir inar baineadh dea-bhail amach, agus inar baineadh cáilíocht leordhóthanach ghnáthóga na speiceas amach.
7. Déanfaidh na Ballstáit, **tráth nach déanaí ná dáta foilsithe a bpleananna náisiúnta athchóirithe i gcomhréir le hAirteagal 14(6), na bearta is gá a chur i bhfeidhm [...]** **d'fhonn cosc a chur le meath suntasach ar limistéir ina dtarlaíonn na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I, atá i riocht maith nó a bhfuil gá leo chun na spriocanna athchóirithe a leagtar amach i mír 1 [...]** **a bhaint amach.**
8. Lasmuigh de láithreáin Natura 2000, tá údar cuí le neamhchomhlíonadh na n-oibleagáidí a leagtar amach i mír[...] 6 [...] más é seo a leanas is cúis leis:
- (a) *force majeure* **lena n-áirítear tubaistí nádúrtha;**
- (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo; [...]
- (c) **plean nó** tionscadal leasa phoiblí sháraithe nach bhfuil réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna ar fáil ina leith, a chinnfear ar bhonn cás ar chás; **nó**[...]
- (d) **gníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht ó thríú tíortha nach bhfuil an Ballstát lena mbaineann freagrach astu.**

8a. Lasmuigh de láithreáin Natura 2000, níl feidhm ag an oibleagáid bearta riachtanacha a chur i bhfeidhm a leagtar amach i mír 7 maidir le meathlú arb é is cúis leis

- (a) *force majeure* lena n-áirítear tubaistí nádúrtha;**
- (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo;**
- (c) pleananna nó tionscadail lena ngabhann leas poiblí sáraitheach nach bhfuil réitigh mhalartacha ar a laghad ar fáil ina leith; nó**
- (d) gníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht ó thríú tíortha nach bhfuil an Ballstát lena mbaineann freagrach astu.**

9. Maidir le láithreáin Natura 2000, tá údar cuí le neamhchomhlíonadh na hoibleagáide a leagtar amach i míreanna 6 agus 7, más é is cúis leis:

- (a) *force majeure* **lena n-áirítear tubaistí nádúrtha;**
- (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo[...]; nó
- (c) plean nó tionscadal arna údarú i gcomhréir le hAirteagal 6(4) de Threoir 92/43/CEE.

10. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh:

- (a) méadú ar an limistéar gnáthóige a bhfuil dea-bhail air le haghaidh cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I go dtí go mbeidh dea-bhail ar 90 % díobh ar a laghad agus go dtí go mbainfear amach an limistéar tagartha fabhrach do gach cineál gnáthóige i ngach réigiún bithgheografach den [...] [...] **Bhallstát lena mbaineann**;
- (b) treocht mhéadaitheach i dtreo cháilíocht agus chainníocht leordhóthanach ghnáthóga talún, cósta agus fionnuisce na speiceas dá dtagraítear in Iarscríbhinní II, IV agus V a ghabhann le Treoir 92/43/CEE agus na speiceas a chumhdaítear le Treoir 2009/147/CE.

Airteagal 5

Éiceachórais mhuirí a athchóiriú

1. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe is gá i bhfeidhm chun feabhas a chur ar limistéir na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II a bhfuil drochbhail orthu. Beidh na bearta sin i bhfeidhm ar an méid seo a leanas[...] [...]

- (a) **30 % ar a laghad faoi 2030 d'achar iomlán ghrúpaí 1-6 na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II nach bhfuil dea-bhail air, mar a chainníochtaítear sa phlean náisiúnta athchóirithe dá dtagraítear in Airteagal 12;**
- (b) **60 % ar a laghad faoi 2040 agus 90 % ar a laghad faoi 2050 de limistéar gach ceann de grúpaí 1-6 de chineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II nach bhfuil dea-bhail air, mar a chainníochtaítear sa phlean náisiúnta athchóirithe dá dtagraítear in Airteagal 12;**

(c) dhá thrían den chéatadán, dá dtagraítear i bpointe (d), faoi 2040 de limistéar ghrúpa 7 de chineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II nach bhfuil dea-bhail air, mar a chainníochtaítear sa phlean náisiúnta athchóirithe dá dtagraítear in Airteagal 12, agus;

(d) céatadán, arna shainaithint i gcomhréir le hAirteagal 11(2a), faoi 2050, den limistéar i ngrúpa 7 de na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II agus nach bhfuil bail mhaith air, mar a chainníochtaítear sa phlean náisiúnta athchóirithe dá dtagraítear in Airteagal 12.

Socrófar an céatadán, dá dtagraítear i bpointe (d), ionas nach gcuirfear cosc ar dhea-stádas comhshaoil, arna chinneadh de bhun Airteagal 9(1) de Threoir 2008/56/CE, a bhaint amach nó a choinneáil ar bun.

2. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe is gá i bhfeidhm chun na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II a athbhunú i limistéir nach gcumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige sin **agus é mar aidhm acu a limistéar tagartha fabhrach a bhaint amach**. Beidh bearta den sórt sin i bhfeidhm ar limistéir arb ionann iad agus 30 % ar a laghad den dromchla foriomlán breise is gá chun an limistéar tagartha fabhrach de gach grúpa de chineálacha gnáthóige, mar atá cainníochtaithe sa phlean náisiúnta um athchóiriú dá dtagraítear in Airteagal 12, faoi 2030, 60 % den dromchla sin ar a laghad faoi 2040, agus 100 % den dromchla sin faoi 2050.

3. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe i bhfeidhm maidir le gnáthóga talún, cósta agus fionnuisce na speiceas a liostaítear in Iarscríbhinn III agus in Iarscríbhinní II, IV agus V a ghabhann le Treoir 92/43/CEE agus maidir le gnáthóga talún, cósta agus fionnuisce na n-éan fiáin a chumhdaítear faoi Threoir 2009/147/CE atá, **sa bhreis ar na bearta athchóirithe arna ndéanamh i gcomhréir le míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo**, riachtanach chun feabhas a chur ar cháilíocht agus ar chainníocht na ngnáthóg sin, lena n-áirítear trína n-athbhunú, agus chun nascacht a fheabhsú, go dtí go mbainfear cáilíocht agus cainníocht leordhóthanach na ngnáthóg sin amach.

4. Beidh cinneadh na limistéar is oiriúnaí do bhearta athchóirithe i gcomhréir le míreanna 1, 2 agus 3 den Airteagal seo bunaithe ar an eolas is fearr atá ar fáil agus ar an dul chun cinn **teicniúil [...] agus** eolaíoch is déanaí maidir le bail na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II **a chinneadh** [...] agus cáilíocht agus cainníocht ghnáthóga na speicis dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo, **agus úsáid á baint as an bhfianaise arna tuairisciú faoi Airteagal 17 de Threoir 92/43/CEE, Airteagal 12 de Threoir 2009/147/CE agus Airteagal 17[...] de Threoir 2008/56/CE.** [...]
- 4a. Áiritheoidh na Ballstáit, faoi 2030 ar a dhéanaí, go bhfuil an coinníoll ar eolas maidir le 50 % ar a laghad den limistéar arna scaipeadh ar fud gach cineáil gnáthóg a liostaítear in Iarscríbhinn II. Faoi 2040 beidh eolas ar bhail gach limistéir gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II.**
5. Leis na bearta athchóirithe dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, measfar an gá atá le **comhleanúnachas éiceolaíoch agus** nascacht fheabhsaithe idir na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II agus cuirfear san áireamh riachtanais éiceolaíocha na speiceas dá dtagraítear i mír 3 atá sna cineálacha gnáthóige sin.
6. Maidir leis na limistéir atá faoi réir bearta athchóirithe de réir míreanna 1, 2 agus 3, áiritheoidh na Ballstáit go bhfeicfear feabhas leanúnach ar bhail na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II go dtí go mbainfear dea-bhail amach, agus go bhfeicfear feabhas leanúnach ar cháilíocht ghnáthóga na speiceas dá dtagraítear i mír 3, go dtí go mbainfear cáilíocht leordhóthanach na ngnáthóg sin amach. Áiritheoidh na Ballstáit nach dtiocfaidh meath **suntasach** ar limistéir inar baineadh dea-bhail amach, agus inar baineadh cáilíocht leordhóthanach ghnáthóga na speiceas amach.

7. Déanfaidh na Ballstáit, tráth nach déanaí ná dáta foilsithe a bpleananna náisiúnta athchóirithe i gcomhréir le hAirteagal 14(6), na bearta is gá a chur i bhfeidhm [...] d'fhonn cosc a chur le meath suntasach ar limistéir ina dtarlaíonn na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn II, atá i riocht maith nó a bhfuil gá leo chun na spriocanna athchóirithe a leagtar amach i mír 1 a bhaint amach. [...].
8. Lasmuigh de láithreáin Natura 2000, tá údar cuí le neamhchomhlíonadh na n-oibleagáidí a leagtar amach i mír[...] 6 [...] más é is cúis leis:
- (a) *force majeure* lena n-áirítear tubaistí nádúrtha;
 - (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo; [...]
 - (c) plean nó tionscadal leasa phoiblí sháraitheach nach bhfuil réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna ar fáil ina leith, a chinnfear ar bhonn cás ar chás; nó [...]
 - (d) gníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht ó thríú tíortha nach bhfuil an Ballstát lena mbaineann freagrach astu.
- 8a. Lasmuigh de láithreáin Natura 2000, níl feidhm ag an oibleagáid bearta riachtanacha a chur i bhfeidhm a leagtar amach i mír 7 maidir le meathlú arb é is cúis leis**
- (a) *force majeure* lena n-áirítear tubaistí nádúrtha;
 - (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo;
 - (c) pleananna nó tionscadail lena ngabhann leas poiblí sáraitheach, nach bhfuil réitigh mhalartacha ar a laghad ar fáil ina leith; nó
 - (d) gníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht ó thríú tíortha nach bhfuil an Ballstát lena mbaineann freagrach astu.

9. Lasmuigh de láithreáin Natura 2000, tá údar cuí le neamhchomhlíonadh na n-oibleagáidí a leagtar amach i míreanna 6 agus 7 más é is cúis leis:

- (a) *force majeure* **lena n-áirítear tubaistí nádúrtha**;
- (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo[...]; nó
- (c) plean nó tionscadal arna údarú i gcomhréir le hAirteagal 6(4) de Threoir 92/43/CEE.

10. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh:

- (a) méadú ar an limistéar gnáthóige a bhfuil dea-bhail air le haghaidh cineálacha gnáthóige a liostaítear **i ngrúpaí 1-6** d'Iarscríbhinn II go dtí go mbeidh dea-bhail ar 90 % díobh ar a laghad agus go dtí go mbainfear amach an limistéar tagartha fabhrach do gach cineál gnáthóige i ngach réigiún bithgheografach den [...] **Bhallstát lena mbaineann**;
- (aa) **méadú ar an limistéar gnáthóige a bhfuil dea-bhail air le haghaidh cineálacha gnáthóige a liostaítear i ngrúpa 7 d'Iarscríbhinn II go dtí go mbeidh dea-bhail ar an gcéatadán ar a laghad dá dtagraítear i mír 1, pointe (d) agus go dtí go mbainfear amach an limistéar tagartha fabhrach do gach cineál gnáthóige i ngach réigiún bithgheografach den Bhallstát lena mbaineann**;
- (b) treocht dhearfach i dtreo cháilíocht agus chainníocht leordhóthanach ghnáthóga muirí na speiceas dá dtagraítear in Iarscríbhinn III agus in Iarscríbhinní II, IV agus V a ghabhann le Treoir 92/43/CEE agus na speiceas a chumhdaítear le Treoir 2009/147/CE.

Airteagal 5a

Fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite

Chun críocha Airteagal 4(8) agus (8a) agus Airteagal 5(8) agus (8a), measfar gur chun leas sáraitheach an phobail pleanáil, tógáil agus oibriú gléasraí le haghaidh táirgeadh fuinnimh ó fhoinsí in-athnuaite, a nasc leis an eangach agus leis an eangach ghaolmhar féin agus sócmhainní stórála. Féadfaidh na Ballstáit iad a dhíolmhú ón gceanglas nach lú an damáiste a dhéantar do réitigh mhalartacha faoi Airteagal 4(8) agus (8a) agus 5(8) agus (8a), má tá siad lonnaithe i limistéar luasghéaraithe foinsí in-athnuaite fuinnimh nó i limistéar bonneagair tiomnaithe, arna ainmniú i bplean a glacadh de bhun Airteagail 15c nó 15e de Threoir (AE) 2018/2001 agus a bhí faoi réir measúnú straitéiseach comhshaoil i gcomhréir leis na coinníollacha a leagtar amach i dTreoir 2001/42/CE. Féadfaidh na Ballstáit, in imthosca cuí-réasúnaithe agus sonracha, cur i bhfeidhm na forála sin a shrianadh do chodanna áirithe dá gcríoch, agus do chineálacha áirithe teicneolaíochtaí nó do thionscadail ag a bhfuil saintréithe teicniúla áirithe, i gcomhréir leis na tosaíochtaí a leagtar amach ina bpleananna comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide, de bhun Rialachán (AE) 2018/1999. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas faoi na srianta atá curtha i bhfeidhm agus tabharfaidh siad údar cuí leo.

Airteagal 5b

Cosaint Náisiúnta

Chun críocha Airteagal 4(8) agus (8a) agus Airteagal 5(8) agus (8a), féadfaidh na Ballstáit a fhoráil go dtuairim go bhfuil pleananna agus tionscadail chun críche cosanta náisiúnta agus chun na críche sin amháin, chun leasa an phobail sháraitheach. Chun críocha Airteagal 4(8) agus (8a) agus Airteagal 5(8) agus (8a), Féadfaidh na Ballstáit na pleananna agus na tionscadail sin a dhíolmhú freisin ón gceanglas nach mbeidh teacht ar réitigh mhalartacha nach bhfuil chomh díobhálach céanna. I gcás ina mbeidh an díolúine sin le cur i bhfeidhm, áfach, cuirfidh an Ballstát lena mbaineann bearta i bhfeidhm, a mhéid is réasúnta agus is indéanta, darb aidhm an tionchar ar na cineálacha gnáthóige a mhaolú.

Airteagal 6

Éiceachórais uirbeacha a athchóiriú

1. Áiritheoidh na Ballstáit nach mbeidh aon ghlanachailteanas **i limistéar náisiúnta iomlán** an spáis ghlais uirbigh, ná i gceannbhrat crainn uirbeach **i limistéir éiceachórais uirbeacha, arna chinneadh i gcomhréir le hAirteagal 11(2b), faoin 31 Nollaig 2030, i gcomparáid le [bliain theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo] [...]. Chun críocha na hoibleagáide sin, féadfaidh na Ballstáit a eisiámh ón limistéar náisiúnta iomlán sin na limistéir éiceachórais uirbigh i gcathracha agus i mbailte agus bruachbhailte ina bhfuil sciar an spáis ghlais uirbigh i lárionaid uirbeacha agus i mbraislí uirbeacha na cathrach nó an bhaile agus an bhruachbhaile lena mbaineann níos mó ná 50 % agus gur mó ná 10 % an sciar de chlúdach ceannbhrat na gcrann uirbeach iontu.**
2. Ina dhiaidh sin, **bainfidh** [...] na Ballstáit **amach** [...] **treocht** mhéadaitheach i limistéar náisiúnta iomlán an spáis ghlais uirbigh, **lena n-áirítear trí spás glas uirbeach a chomhtháthú i bhfoirgnimh agus i mbonneagar, i limistéir éiceachórais uirbigh, arna chinneadh i gcomhréir le hAirteagal 11(2b), arna thomhas gach 6 bliana tar éis an 31 Nollaig 2030, go dtí go mbainfear amach leibhéal sásúil arna shainaithint i gcomhréir le hAirteagal 11(3).** [...] [...]

3. Bainfidh na Ballstáit amach an méid seo [...] **i ngach limistéar éiceachórais uirbigh, arna chinneadh i gcomhréir le hAirteagal 11(2b),** [...]

[...] **treocht mhéadaitheach** [...] maidir le [...] ceannbhrat uirbeach crann, **arna thomhas gach 6 bliana tar éis an 31 Nollaig 2030, go dtí go sroichfear an leibhéal sásúil arna shainaithint i gcomhréir le hAirteagal 11(3),** [...]

[...]

Airteagal 7

Nascacht nádúrtha aibhneacha agus feidhmeanna nádúrtha na dtuilemhánna gaolmhara a athchóiriú

1. Déanfaidh na Ballstáit fardal de na bacainní **saorga** ar [...] nascacht na n-uiscí dromchla, **agus a bhfeidhmeanna socheacnamaíocha á gcur san áireamh,** agus sainaitheoidh siad na bacainní nach mór a bhaint chun rannchuidiú leis na spriocanna athchóirithe a leagtar amach in Airteagal 4 den Rialachán seo a bhaint amach, chomh maith le sprioc an Aontais a bhaint amach maidir le 25 000 km ar a laghad d'aibhneacha an Aontais a chur ag sreabhadh go saor arís faoi 2030, gan dochar do Threoir 2000/60/CE, go háirithe Airteagail 4(3), 4(5) agus 4(7) de, agus Rialachán 1315/2013, go háirithe Airteagal 15 de.
2. Bainfidh na Ballstáit na bacainní **saorga** ar nascacht [...] na n-uiscí dromchla [...] **bunaithe ar an bhfardal** faoi mhír 1 den Airteagal seo, i gcomhréir leis an bplean chun iad a bhaint dá dtagraítear in Airteagal 12(2), pointí **(e) agus** (f). Agus bacainní á mbaint ag na Ballstáit, tabharfaidh siad aghaidh go príomha ar bhacainní atá imithe i léig, bacainní nach bhfuil gá leo a thuilleadh do ghiniúint an fhuinnimh in-athnuaite, loingseoireacht intíre, soláthar uisce, **cosaint ar thuilte,** nó úsáidí eile.

3. Comhlánóidh na Ballstáit baint na mbacainní dá dtagraítear i mír 2, leis na bearta is gá chun feabhas a chur ar fheidhmeanna nádúrtha na dtuilemhánna gaolmhara.
4. **Áiritheoidh na Ballstáit go gcoinneofar nascacht nádúrtha aibhneacha agus feidhmeanna nádúrtha na tuilemhánna gaolmhara arna n-athchóiriú i gcomhréir le míreanna 2 agus 3.**

Airteagal 8

Pobail na bpailneoirí a athchóiriú

1. Cuirfidh na Ballstáit meath phobail na bpailneoirí ina cheart faoi 2030 agus bainfidh siad amach ina dhiaidh sin treocht mhéadaitheach maidir le pobail na bpailneoirí, a thomhaisfear gach [...] **6** bliana tar éis 2030, go dtí go mbainfear leibhéil shásúla amach, mar a leagtar amach i gcomhréir le hAirteagal 11(3).
2. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme chun modh a bhunú chun faireachán a dhéanamh ar phobail na bpailneoirí. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 21(2).
3. Leis an modh dá dtagraítear i mír 2, soláthrófar cur chuige caighdeánaithe chun sonraí bliantúla a bhailiú maidir le flúirse agus éagsúlacht speiceas pailneoirí agus chun measúnú a dhéanamh ar threochtaí i bpobail na bpailneoirí.

Airteagal 9

Éiceachórais talmhaíochta a athchóiriú

1. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe is gá i bhfeidhm chun an bhithéagsúlacht in éiceachórais talmhaíochta a fheabhsú, chomh maith leis na limistéir atá faoi réir bearta athchóirithe faoi Airteagal 4(1), (2) agus (3).

2. Bainfidh na Ballstáit treocht mhéadaitheach amach ar an leibhéal náisiúnta de gach ceann de na táscairí seo a leanas in éiceachórais talmhaíochta, mar a shonraítear a thuilleadh in Iarscríbhinn IV, a thomhaisfear sa tréimhse ó dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo go dtí an 31 Nollaig 2030, agus gach [...] 6 bliana ina dhiaidh sin, go dtí go mbainfear amach na leibhéil shásúla, a shainaithnítear i gcomhréir le hAirteagal 11(3):
- (a) innéacs an fhéileacáin féarthalún;
 - (b) stoc an charbóin orgánaigh in ithreacha mianracha faoi thalamh curaíochta;
 - (c) sciar na talún talmhaíochta ag a bhfuil gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta.
3. Cuirfidh na Ballstáit bearta athchóirithe i bhfeidhm chun a áirithiú go mbainfidh innéacs na n-éan coiteann talaimh feirme ar an leibhéal náisiúnta atá bunaithe ar na speicis a shonraítear in Iarscríbhinn V, innéacsaithe an ... [*Oifig na bhFoilseachán cuir isteach an dáta = an chéad lá den mhí tar éis 12 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo*] = 100, na leibhéil seo a leanas amach:
- (a) 110 faoi 2030, 120 faoi 2040 agus 130 faoi 2050, i gcás na mBallstát a liostaítear in Iarscríbhinn V ina bhfuil pobail níos ídithe d'éin talaimh feirme go stairiúil;
 - (b) 105 faoi 2030, 110 faoi 2040 agus 115 faoi 2050, i gcás na mBallstát a liostaítear in Iarscríbhinn IV nach bhfuil pobail na n-éan talaimh feirme chomh hídithe céanna iontu go stairiúil.
4. Maidir le hithreacha orgánacha in úsáid talmhaíochta a chuimsíonn tailte portaigh silte, cuirfidh na Ballstáit bearta athchóirithe i bhfeidhm. Beidh na bearta sin i bhfeidhm ar an méid seo a leanas ar a laghad:
- (a) 30 % de na limistéir sin faoi 2030, agus déanfar an ceathrú cuid díobh ar a laghad a athfhliuchadh;
 - (b) 40[...] % de na limistéir sin faoi 2040, agus déanfar leath díobh ar a laghad a athfhliuchadh;
 - (c) 50[...] % de na limistéir sin faoi 2050, agus déanfar leath díobh ar a laghad a athfhliuchadh.

Féadfaidh na Ballstáit bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm, lena n-áirítear athfhliuchadh, i limistéir ina mbaintear móin agus na limistéir sin a áireamh mar limistéir a rannchuidíonn leis na spriocanna faoi seach dá dtagraítear sa chéad fhomhír, pointí (a), (b) agus (c).

Ina theannta sin, féadfaidh na Ballstáit bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm chun ithreacha orgánacha a athfhliuchadh arb éard atá iontu tailte portaigh silte faoi úsáidí talún seachas úsáid talmhaíochta agus eastóscadh agus baint móna, agus na limistéir athfhliuchta a áireamh mar limistéir a rannchuidíonn, suas le **40**[...] % ar a mhéad, le baint amach na spriocanna dá dtagraítear sa chéad fhomhír, pointí (a), (b) agus (c).

Rannchuideoidh na bearta athchóirithe arb é atá iontu talamh portaigh a athfhliuchadh, lena n-áirítear na leibhéil uisce atá le baint amach, le glanastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú agus leis an mbithéagsúlacht a mhéadú, agus imthosca náisiúnta agus áitiúla á gcur san áireamh ag an am céanna.

I gcás ina mbeidh údar cuí leis, féadfar méid athfhliuchta talún portaigh faoi úsáid talmhaíochta a laghdú go dtí níos lú ná mar a cheanglaítear faoi phointe (a), (b) agus (c) más dócha go mbeadh tionchar diúltach suntasach ag athfhliuchadh den sórt sin ar bhonneagar, ar fhoirgnimh, ar oiriúnú don athrú aeráide nó ar leasanna poiblí eile, agus mura féidir athfhliuchadh a dhéanamh ar thalamh eile seachas ar thalamh talmhaíochta. Cinnfear an laghdú sin i gcomhréir le hAirteagal 11 (4b).

Airteagal 10

Éiceachórais foraoise a athchóiriú

1. Cuirfidh na Ballstáit na bearta athchóirithe is gá i bhfeidhm chun bithéagsúlacht na n-éiceachóras foraoise a fheabhsú, chomh maith leis na limistéir atá faoi réir bearta athchóirithe de bhun Airteagal 4(1), (2) agus (3)

2. Bainfidh na Ballstáit treocht mhéadaitheach amach ar an leibhéal náisiúnta de gach ceann de na táscairí seo a leanas in éiceachórais foraoise, mar a leagtar amach a thuilleadh in Iarscríbhinn VI, a thomhaisfear sa tréimhse ó dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo go dtí an 31 Nollaig 2030, agus gach [...] **6** bliana ina dhiaidh sin, go dtí go mbainfear amach na leibhéil shásúla a shainaithnítear i gcomhréir le hAirteagal 11(3):

(a) adhmaid marbh ina sheasamh;

(b) adhmaid marbh ina luí;

[...]

[...]

([...])c) innéacs na n-éan coiteann foraoise[...]

[...].

2a. Bainfidh na Ballstáit treocht mhéadaitheach amach ar an leibhéal náisiúnta maidir le trí cinn de na táscairí seo a leanas in éiceachórais foraoise, mar a leagtar amach a thuilleadh in Iarscríbhinn VI, arna roghnú ar bhonn a gcumais chun feabhsú bhithéagsúlacht na n-éiceachórais foraoise laistigh den Bhallstát lena mbaineann a léiriú. Déanfar an treocht a thomhas sa tréimhse ó dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo go dtí an 31 Nollaig 2030, agus gach 6 bliana ina dhiaidh sin, go dtí go sroichfear na leibhéil shásúla arna sainaitheint i gcomhréir le hAirteagal 11(3):

(a) sciar na bhforaoisí ag a bhfuil struchtúr corraoiseach;

(b) nascacht foraoisí;

(c) stoc an charbóin orgánaigh;

(d) an sciar d'fhoraoisí arb iad speicis na gcrann dúchasach is mó atá iontu;

(e) éagsúlacht speiceas crann.

3. Tá údar cuí le neamhchomhlíonadh na n-oibleagáidí a leagtar amach i míreanna 2 agus 2a más é is cúis leis:

- (a) *force majeure* ar mhórsála, lena n-áirítear tubaistí nádúrtha, go háirithe falscailte neamhphleanáilte agus neamhrialaithe; nó**
- (b) athruithe dosheachanta ar an ngnáthóg arb é an t-athrú aeráide is cúis go díreach leo.**

CAIBIDIL III
PLEANANNA NÁISIÚNTA UM ATHCHÓIRIÚ

Airteagal 11

Pleananna náisiúnta um athchóiriú a ullmhú

1. Ullmhóidh na Ballstáit pleananna náisiúnta um athchóiriú agus déanfaidh siad an faireachán agus an taighde ullmhúcháin is gá chun na bearta athchóirithe a shainnithint atá riachtanach chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10 a bhaint amach, agus an fhianaise eolaíoch is déanaí á cur san áireamh.
2. Caimníochtóidh na Ballstáit an limistéar nach mór a athchóiriú chun na spriocanna athchóirithe a leagtar amach in Airteagail 4 agus 5 a bhaint amach, agus bail na gcineálacha gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinní 4(1), 4(2), 5(1) agus 5(2) agus cáilíocht agus caimníocht ghnáthóga na speiceas dá dtagraítear in Airteagail 4(3) agus 5(3) [...] á gcur san áireamh. Bunófar an caimníochtú ar an bhfaisnéis seo a leanas, i measc nithe eile:
 - (a) maidir le gach cineál gnáthóige:
 - (i) an limistéar gnáthóige iomlán agus léarscáil de dháileadh an limistéir faoi láthair; acmhainneacht na mbearta athchóirithe chun tionchair an athraithe aeráide ar an dúlra a íoslaghdú, chun tubaistí nádúrtha a chosc agus chun tacú le hoiriúnú; an limistéar gnáthóige a bhfuil drochbhail air;

- (iii) an limistéar tagartha fabhrach agus **na taifid ar dháileadh stairiúil** [...] á gcur san áireamh, mar aon leis na hathruithe réamh-mheasta ar dhálaí comhshaoil i ngeall ar an athrú aeráide;
- (iv) na limistéir is oiriúnaí chun cineálacha gnáthóige a athbhunú i bhfianaise na n-athruithe leanúnacha agus réamh-mheasta ar dhálaí comhshaoil i ngeall ar an athrú aeráide;
- (b) cáilíocht agus cainníocht leordhóthanach ghnáthóga na speiceas is gá chun stádas caomhantais fabhrach a bhaint amach, agus na limistéir is oiriúnaí d'athbhunú na ngnáthóg sin á gcur san áireamh, chomh maith leis an nascacht is gá idir gnáthóga chun go mbeidh rath ar phobail na speiceas, agus na hathruithe leanúnacha agus réamh-mheasta ar dhálaí comhshaoil i ngeall ar an athrú aeráide.

(ba) Chun an limistéar de gach cineál gnáthóige is gá a athbhunú chun na spriocanna athchóirithe a leagtar amach in Airteagal 4(1), pointe (a) agus in Airteagal 5(1), pointe (a) a bhaint amach, ní áireofar sa limistéar gnáthóige nach bhfuil dea-bhail air dá dtagraítear i bpointe (a)(ii) ach limistéir den sórt sin arb eol an riocht ina leith.

(bb) Chun an limistéar de gach cineál gnáthóige is gá a athbhunú chun na spriocanna athchóirithe a leagtar amach in Airteagal 4(1), pointe (b) agus 5(1), pointe (b), a chainníochtú, ní áireofar sa limistéar gnáthóige nach bhfuil dea-bhail air dá dtagraítear i bpointe (a)(ii) ach na limistéir sin arb eol an coinníoll ina leith nó a bhfuil an coinníoll ar eolas ina leith de bhun Airteagal 4(4a) agus 5(4a).

2a. Maidir le grúpa 7 de na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhín II, socróidh na Ballstáit an céatadán dá dtagraítear in Airteagal 5(1), pointe (d).

2b. Déanfaidh na Ballstáit limistéir éiceachórais uirbigh dá dtagraítear in Airteagal 6 a chinneadh agus a mhapáil dá gcathracha agus dá mbailte agus dá mbruachbhailte go léir.

Áireofar an méid seo a leanas i limistéar éiceachórais uirbigh cathrach nó baile agus bruachbhaile:

(a) an chathair nó an baile agus an bruachbhaile ar fad; nó

(b) codanna den chathair nó den bhaile agus den bbruachbhaile, lena n-áirítear ar a laghad a lárionaid uirbeacha, a bhraislí uirbeacha agus, má mheasann an Ballstát lena mbaineann go bhfuil sé iomchuí, a limistéir pheirea-uirbeacha.

Féadfaidh na Ballstáit na limistéir éiceachórais uirbigh in dhá chathair chónagaracha nó níos mó agus/nó bailte agus bruachbhailte nó níos mó a chomhiomlánú in aon limistéar éiceachórais uirbigh amháin is coiteann do na cathracha agus/nó na bailte agus na bruachbhailte sin.

3. Socróidh na Ballstáit, faoi 2030 ar a dhéanaí, leibhéil shásúla do gach ceann de na táscairí dá dtagraítear in Airteagail 8(1), 9(2), [...] agus 10(2), **do gach ceann de na táscairí a roghnófar in Airteagal 10(2a) agus don spás glas uirbeach dá dtagraítear in Airteagal 6(2) agus do chumhdach ceannbhrat crainn uirbeach dá dtagraítear in Airteagal 6(3)**, trí phróiseas agus measúnú oscailte éifeachtach, bunaithe ar an bhfianaise eolaíoch is déanaí [...], ar an gcreat **treorach** dá dtagraítear in Airteagal 17(9a) **agus, má tá fáil air, ar an gcreat treorach dá dtagraítear in Airteagal 17(9)**.

4. Déanfaidh na Ballstáit na limistéir thalmhaíochta agus foraoise a bhfuil athchóiriú de dhíth orthu a shainaithint agus a mhapáil, go háirithe na limistéir a bhfuil nascacht fheabhsaithe agus éagsúlacht tírdhreacha de dhíth orthu mar gheall ar ghéarú nó tosca bainistíochta eile.

- 4a. Féadfaidh na Ballstáit, laistigh de bhliain amháin ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, modheolaíocht a fhorbairt chun an mhodheolaíocht dá dtagraítear in Iarscríbhinn IV a chomhlánú, chun faireachán a dhéanamh ar ghnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta nach gcumhdaítear faoin modh coiteann dá dtagraítear sa tuairisc ar ghnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta san Iarscríbhinn sin. Cuirfidh an Coimisiún treoir ar fáil maidir leis an gcreat chun modheolaíocht den sórt sin a fhorbairt laistigh de mhí amháin ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.**
- 4b. Cinnfidh na Ballstáit, i gcás inarb infheidhme, an laghdú ar mhéid na talún portaigh dá dtagraítear sa chúigiú fomhír d’Airteagal 9(4).**
5. Sainithneoidh na Ballstáit sineirgí le maolú ar an athrú aeráide, le hoiriúnú don athrú aeráide, **le neodracht ó thaobh díghrádú talún** agus le cosc tubaistí, agus cuirfidh siad bearta athbhunaithe in ord tosaíochta dá réir. Cuirfidh na Ballstáit an méid seo a leanas san áireamh freisin:
- (a) a bplean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide dá dtagraítear in Airteagal 3 de Rialachán (AE) 2018/1999;
 - (b) a straitéis fhadtéarmach dá dtagraítear in Airteagal 15 de Rialachán (AE) 2018/1999;
 - (c) sprioc cheangailteach an Aontais le haghaidh 2030 a leagtar amach in Airteagal 3 de Threoir 2018/2001/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle.
6. Comhordóidh na Ballstáit forbairt pleananna náisiúnta um athchóiriú le hainmniú na sprioclimistéar fuinnimh in-athnuaite. Agus na pleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú ag na Ballstáit, áiríteoidh siad sineirgí leis na sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite a ainmníodh cheana féin agus áiríteoidh siad nach dtiocfaidh athrú ar fheidhmiú na sprioclimistéar fuinnimh in-athnuaite, lena n-áirítear na nósanna imeachta um cheadú is infheidhme sna sprioclimistéir fuinnimh in-athnuaite dá bhforáiltear i dTreoir (AE) 2018/2001.

7. Agus a bpleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú ag na Ballstáit, cuirfidh siad an méid seo a leanas san áireamh **go háirithe**:
- (a) na bearta athchóirithe a bunaíodh le haghaidh láithreáin Natura 2000 i gcomhréir le Treoir 92/43/CEE;
 - (b) creataí gníomhaíochta tosaíochta a ullmhaítear i gcomhréir le Treoir 92/43/CEE;
 - (c) bearta chun dea-stádas **cainníochtúil**, éiceolaíoch agus ceimiceach a bhaint amach do bharlaigh a áirítear i **gcláir beart agus** i bpleananna bainistithe abhantracha arna n-ullmhú i gcomhréir le Treoir 2000/60/CE **agus pleananna bainistithe riosca tuite a bunaíodh i gcomhréir le Treoir 2007/60/CE**;
 - (d) **i gcás inarb infheidhme**, straitéisí muirí chun dea-stádas comhshaoil a bhaint amach do réigiúin mhuirí uile an Aontais a ullmhaítear i gcomhréir le Treoir 2008/56/CE;
 - (e) cláir náisiúnta maidir le truailliú aeir a rialú a ullmhaítear faoi Threoir (AE) 2016/2284;
 - (f) straitéisí náisiúnta bithéagsúlachta agus pleananna gníomhaíochta a ullmhaítear i gcomhréir le hAirteagal 6 den Choinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht;
 - (g) **i gcás inarb infheidhme**, bearta caomhnaithe **agus bainistíochta** arna nglacadh faoin gcomhbheartas iascaigh;
 - (h) **Pleananna straitéiseacha CBT arna dtarraingt suas i gcomhréir le Rialachán (AE) 2021/2115**;
8. Agus na pleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú ag na Ballstáit, **féadfaidh** [...] siad úsáid a bhaint as na samplaí éagsúla de na bearta athchóirithe a liostaítear in Iarscríbhinn VII, ag brath ar dhálaí sonracha náisiúnta agus áitiúla, agus ar an bhfianaise eolaíoch is déanaí.

9. Agus na pleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú ag na Ballstáit, beidh sé d'aidhm acu feidhmeanna éiceolaíocha, eacnamaíocha agus sóisialta na n-éiceachóras a bharrfheabhsú chomh maith lena rannchuidiú le forbairt inbhuanaithe na réigiún agus na bpobal ábhartha.
- 9a **Féadfaidh na Ballstáit, agus na pleananna náisiúnta um athchóiriú á n-ullmhú acu, éagsúlacht na staideanna i réigiúin éagsúla a bhaineann le riachtanais shóisialta, eacnamaíocha agus chultúrtha, tréithe réigiúnacha agus áitiúla agus dlús daonra a chur san áireamh. I gcás inarb iomchuí, ba cheart cás sonracha na réigiún is forimeallaí san Aontas a chur san áireamh.** 10. Déanfaidh na Ballstáit, i gcás inar féidir, sineirgí a chothú le pleananna náisiúnta athchóirithe Ballstát eile, go háirithe le haghaidh éiceachórais a théann thar theorainneacha **nó i gcás ina roinneann na Ballstáit réigiún muirí nó foréigiún muirí de réir bhrí Threoir 2008/56/CE.**
- 10a. **Féadfaidh na Ballstáit, i gcás ina bhfuil sé praiticiúil agus iomchuí, chun pleananna náisiúnta athbhunaithe a bhunú agus a chur chun feidhme, i ndáil le héiceachórais mhuirí a athchóiriú agus a athbhunú, leas a bhaint as struchtúir chomhair institiúideacha réigiúnacha atá ann cheana.**
- 10b. **I gcás ina sainaithníonn na Ballstáit saincheist ar dóigh di cosc a chur ar chomhlíonadh na n-oibleagáidí maidir le héiceachórais mhuirí a athchóiriú agus a athbhunú agus lena n-éilítear bearta nach bhfuil siad inniúil ina leith, tabharfaidh siad aghaidh, ina n-aonar nó go comhpháirteach, i gcás inarb ábhartha, ar na Ballstáit, ar an gCoimisiún nó ar eagraíochtaí idirnáisiúnta, mar aon le tuairisc ar an tsaincheist shainaitheanta[...] agus ar na bearta a d'fhéadfadh a bheith ann, d'fhonn iad a bhreithniú agus a ghlacadh.**
11. Áiríteoidh na Ballstáit go n-ullmhófar an plean athchóirithe ar bhealach oscailte, cuimsitheach agus éifeachtach agus go dtabharfar deiseanna luatha éifeachtacha don phobal páirt a ghlacadh i bhforbairt an phlean. Comhlíonfaidh na comhairliúcháin na ceanglais a leagtar amach i [...]dTreoir 2001/42/CE.

Airteagal 12

Ábhar na bPleananna náisiúnta um athchóiriú

1. Leis an bplean náisiúnta um athchóiriú, cumhdófar an tréimhse suas le 2050, agus beidh sprioc-amanna idirmheánacha ann a chomhfhreagraíonn do na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10.

1a. De mhaolú ar mhír 1, maidir leis an bplean náisiúnta um athbhunú atá le tiolacadh i gcomhréir le hAirteagail 13 agus 14(6), maidir leis an tréimhse tar éis mhí an Mheithimh 2032, agus go dtí go ndéanfar athbhreithniú air i gcomhréir le hAirteagal 15(1), féadfar é a theorannú d'fhorbhreathnú straitéiseach ar na nithe seo a leanas:

(a) na heilimintí dá dtagraítear i mír 2; agus;

(b) na hábhair dá dtagraítear i míreanna 3 agus 3a.

Maidir leis an bplean náisiúnta athbhreithnithe don athbhunú a eascraíonn as an athbhreithniú atá le déanamh roimh Iúil 2032 i gcomhréir le hAirteagal 15(1), maidir leis an tréimhse tar éis mhí an Mheithimh 2042, agus go dtí go ndéanfar athmheas air roimh Iúil 2042 i gcomhréir le hAirteagal 15(1), féadfar é a theorannú d'fhorbhreathnú straitéiseach ar na gnéithe agus ar an inneachar sin.

2. Cuirfidh na Ballstáit na gnéithe seo a leanas san áireamh ina bplean náisiúnta um athchóiriú, agus an fhormáid aonfhoirmeach a bhunaítear i gcomhréir le mír 4 den Airteagal seo á húsáid acu:

(a) cainníochtú na limistéar atá le hathchóiriú chun na spriocanna athchóirithe a leagtar amach in Airteagail 4 go 10 a bhaint amach bunaithe ar an obair ullmhúcháin a dhéantar i gcomhréir le hAirteagal 11 agus léarscáileanna **táscacha** [...] de na [...] limistéir **fhéideartha atá le hathbhunú.**

(b) tuairisc ar na bearta athchóirithe atá beartaithe, nó curtha ar bun, chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10 a bhaint amach agus sonraíocht maidir le cé acu de na bearta athchóirithe sin atá beartaithe, nó curtha ar bun, laistigh de líonra Natura 2000 arna bhunú i gcomhréir le Treoir 92/43/CEE;

- (ba) roinn ar leith ina leagtar amach na bearta chun na hoibleagáidí in Airteagail 4(4a) agus 5(4a) a bhaint amach;**
- (c) léiriú ar na bearta chun a áirithiú nach dtiocfaidh meath ar na limistéir a chumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I agus II sna limistéir ina bhfuil dea-bhail bainte amach agus nach dtiocfaidh meath ar ghnáthóga na speiceas dá dtagraítear in Airteagail 4(3) agus 5(3) sna limistéir ina bhfuil cáilíocht leordhóthanach ar ghnáthóga na speiceas, i gcomhréir le hAirteagail 4(6) agus 5(6);
- (d) tásc maidir leis na bearta **arb é is aidhm dóibh na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I agus in Iarscríbhinn II a choinneáil i ndea-bhail i limistéir ina mbíonn siad agus nach [...] dtiocfaidh meath suntasach ar na limistéir eile a** chumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinní I agus II [...], i gcomhréir le hAirteagal 4(7) agus Airteagal 5(7);
- (e) fardal na mbacainní agus na bacainní a shainaithnítear chun iad a bhaint i gcomhréir le hAirteagal 7(1), an plean chun iad a bhaint i gcomhréir le hAirteagal 7(2) agus [...] meastachán ar fhad na n-aibhneacha saorshreafa atá le baint amach trí na bacainní sin **a mheastar a bheidh ann ó 2020 go [...] 2030 agus [...] 2050, agus aon bheart eile chun feidhmeanna nádúrtha na dtuilemhánna a athbhunú i gcomhréir le hAirteagal 7(3);**
- (ea) bonn cirt, i gcás inarb infheidhme, le talamh portaigh a athfhliuchadh ar chion níos ísle ná mar a leagtar amach in Airteagal 9(4), an chéad fhomhír, pointí (a)–(c);**
- (eb) cuntas ar na táscairí d'éiceachórais foraoise arna roghnú i gcomhréir le hAirteagal 10(2a), agus ar a n-oiriúnacht chun feabhsú na bithéagsúlachta in éiceachórais foraoise laistigh den Bhallstát lena mbaineann a léiriú;**

- (f) an t-am chun na bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm i gcomhréir le hAirteagail 4 go 10;
- (g) roinn ar leith ina leagtar amach bearta athchóirithe saincheaptha sna réigiúin is forimeallaí, de réir mar is infheidhme
- (h) an faireachán ar na limistéir atá faoi réir athchóiriú i gcomhréir le hAirteagail 4 agus 5, an próiseas chun measúnú a dhéanamh ar éifeachtacht na mbeart athchóirithe a cuireadh i bhfeidhm i gcomhréir le hAirteagail 4 go 10 agus chun athbhreithniú a dhéanamh ar na bearta sin nuair is gá chun a áirithiú go gcomhlíonfar na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10;
- (i) léiriú ar na forálacha maidir le héifeachtaí leanúnacha, fadtéarmacha agus marthanacha na mbeart athchóirithe dá dtagraítear in Airteagail 4 go 10 a áirithiú;
- (j) na comhthairbhí a mheastar a bheidh ann maidir le maolú ar an athrú aeráide **agus neodracht ó thaobh díghrádú talún de** a bhaineann leis na bearta athchóirithe le himeacht ama, chomh maith le tairbhí socheacnamaíocha níos leithne na mbeart sin;
- (k) roinn thiomnaithe ina leagtar amach an chaoi a meastar na nithe seo a leanas sa phlean náisiúnta um athchóiriú:
 - (i) ábharthacht na gcásanna athraithe aeráide do phleanáil chineál agus shuíomh na mbeart athchóirithe;

acmhainneacht na mbeart athchóirithe chun tionchair an athraithe aeráide ar an dúlra a íoslaghdú, chun tubaistí nádúrtha a chosc agus chun tacú le hoiriúnú;

acmhainneacht beart athchóirithe chun tionchair an athraithe aeráide ar an dúlra a íoslaghdú, chun éifeachtaí tubaistí nádúrtha a chosc **nó a mhaolú** agus chun tacú le hoiriúnú;

- (iii) sineirgí le straitéisí nó le pleananna náisiúnta oiriúnaithe agus tuarascálacha náisiúnta maidir le measúnú riosca tubaistí;
- (iv) forbhreathnú ar an idirghníomhú idir na bearta atá sa phlean náisiúnta um athchóiriú agus sa phlean náisiúnta fuinnimh agus aeráide;

- (l) na riachtanais mhaoinithe mheasta le haghaidh chur chun feidhme na mbeart athchóirithe, lena n-áireofar tuairisc ar an tacaíocht do na geallsealbhóirí a ndéanann na bearta athchóirithe nó oibleagáidí nua eile a eascraíonn as an Rialachán seo difear dóibh, agus an modh maoinithe atá beartaithe, idir phoiblí agus phríobháideach, lena n-áirítear cómhaoiniú/maoiniú le hionstraimí cistiúcháin an Aontais;
- (m) léiriú ar na fóirdheontais a dhéanann difear diúltach do bhaint amach na spriocanna agus do chomhlíonadh na n-oibleagáidí a leagtar amach sa Rialachán seo;
- (n) achoimre ar an bpróiseas chun an plean náisiúnta um athchóiriú a ullmhú agus a bhunú, lena n-áirítear faisnéis maidir le rannpháirtíocht an phobail agus maidir leis an gcaoi ar breithníodh riachtanais na bpobal áitiúil agus na ngeallsealbhóirí;
- (o) roinn thiomnaithe ina léirítear an chaoi ar cuireadh barúlacha ón gCoimisiún maidir leis an dréachtphlean náisiúnta um athchóiriú dá dtagraítear in Airteagal 14(4) san áireamh i gcomhréir le hAirteagal 14(5). Mura dtugann an Ballstát lena mbaineann aghaidh ar bharúil ón gCoimisiún nó ó chuid shubstaintiúil de, soláthróidh an Ballstát sin a réasúnú.

3. Áireofar sna pleananna náisiúnta um athchóiriú, i gcás inarb infheidhme, na bearta caomhnaithe atá beartaithe ag an mBallstát a ghlacadh faoin gcomhbheartas iascaigh, lena n-áirítear bearta caomhnaithe **agus bainistíochta** i moltaí comhpháirteacha a bhfuil sé beartaithe ag Ballstát iad a thionscnamh i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach i Rialachán (AE) Uimh. 1380/2013, agus aon fhaisnéis ábhartha maidir leis na bearta sin.

3a. Áireofar sna pleananna náisiúnta um athchóiriú forléargas ar an idirghníomhú idir na bearta a áirítear sa phlean náisiúnta um athchóiriú agus an plean straitéiseach náisiúnta faoin gcomhbheartas talmhaíochta.

3b I gcás inarb iomchuí, áireofar sna pleananna náisiúnta um athchóiriú forléargas ar bhreithnithe a bhaineann le héagsúlacht na staideanna i réigiún éagsúla dá dtagraítear in Airteagal 11(9a)

4. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme chun formáid aonfhoirmeach a bhunú le haghaidh na bpleananna náisiúnta um athchóiriú. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 21(2). Tabharfaidh an Ghníomhaireacht Eorpach Comhshaoil (EEA) cúnamh don Choimisiún agus an fhormáid aonfhoirmeach á dréachtú. **Faoi [dáta = an chéad lá den mhí i ndiaidh 3 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo], cuirfidh an Coimisiún na dréachtghníomhartha cur chun feidhme faoi bhráid an choiste dá dtagraítear in Airteagal 21(1).**

Airteagal 13

Tíolacadh an dréachtphean náisiúnta um athchóiriú

Cuirfidh na Ballstáit dréacht den phlean náisiúnta um athchóiriú dá dtagraítear in Airteagal 11 agus 12 faoi bhráid an Choimisiúin faoin ... [Oifig na bhFoilseachán cuir isteach an dáta = an chéad lá den mhí tar éis 24 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Airteagal 14

Measúnú ar na Pleananna náisiúnta um athchóiriú

1. Déanfaidh an Coimisiún measúnú ar na dréachtpheananna náisiúnta um athchóiriú laistigh de 6 mhí ón dáta a gheofar iad. Nuair a bheidh an measúnú sin á dhéanamh aige, gníomhóidh an Coimisiún i ndlúthchomhar leis an mBallstát lena mbaineann.

2. Agus measúnú á dhéanamh ar an dréachtphean náisiúnta um athchóiriú, déanfaidh an Coimisiún meastóireacht ar an méid seo a leanas
- (a)** a chomhlíonadh le hAirteagal 12; [...]
- (b)** [...]leordhóthanacht an phlean chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10 a chomhlíonadh; [...]
- (c) a rannchuidiú le** [...] hoibleagáidí uileghabhálacha an Aontais dá dtagraítear in Airteagal 1, na cuspóirí sonracha dá dtagraítear in Airteagal 7(1) chun 25 000 km ar a laghad d'aibhneacha an Aontais a chur ag sreabhadh go saor arís faoi 2030 agus cuspóir 2030 maidir le 10 % ar a laghad de limistéar talmhaíochta an Aontais a chumhdach le gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta.
3. Chun críche an mheasúnaithe ar na dréachtpheananna náisiúnta um athchóiriú, tabharfaidh saineolaithe nó EEA cúnamh don Choimisiún.
4. Féadfaidh an Coimisiún barúlacha a chur in iúl do na Ballstáit laistigh de 6 mhí ón dáta a gheofar an dréachtphean náisiúnta um athchóiriú.
5. Tabharfaidh na Ballstáit aird [...] ar aon bharúil ón gCoimisiún ina phlean náisiúnta deiridh um athchóiriú.
6. Cuirfidh na Ballstáit an plean náisiúnta um athchóiriú i gcrích, foilseoidh siad é agus cuirfidh siad faoi bhráid an Choimisiún é laistigh de 6 mhí ón dáta a gheofar barúlacha ón gCoimisiún.

Airteagal 15

Athbhreithniú ar na Pleananna náisiúnta um athchóiriú

1. Déanfaidh na Ballstáit athbhreithniú **agus athchóiriú** ar a bplean náisiúnta um athbhunú **agus cuirfidh siad bearta forlíontacha san áireamh roimh mhí Iúil 2032 agus roimh mhí Iúil 2042.** Ar a laghad uair amháin gach 10 mbliana **ina dhiaidh sin, déanfaidh na Ballstáit athbhreithniú ar a bplean náisiúnta um athchóiriú agus, más gá, athbhreithneoidh siad é agus áireoidh siad bearta forlíontacha.**[...] **Déanfar na hathbhreithnithe** i gcomhréir le hAirteagail 11 agus 12, agus an dul chun cinn arna dhéanamh i gcur chun feidhme na bpleananna, an fhianaise eolaíoch is fearr dá bhfuil ar fáil chomh maith leis an eolas atá ar fáil ar athruithe nó ar athruithe a bhfuiltear ag súil leo i ndálaí comhshaoil i ngeall ar an athrú aeráide á gcur san áireamh. **Sna hathbhreithnithe a dhéanfar roimh Iúil 2032 agus roimh mhí Iúil 2042, cuirfidh na Ballstáit san áireamh eolas faoi bhail na gcineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinní I agus II a fuarthas i gcomhréir leis na hoibleagáidí in Airteagail 4(4a) agus 5(4a). Foilseoidh na Ballstáit a bplean náisiúnta athbhreithnithe um athchóiriú agus cuirfidh siad an plan sin in iúl don Choimisiún.**
2. [...] **I gcás ina léirítear le faireachán i gcomhréir le hAirteagal 17** nach leor na bearta a leagtar amach sa phlean náisiúnta um athchóiriú chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10 a chomhlíonadh, [...] déanfaidh [...] **na** Ballstáit **athbhreithniú** ar an bplean náisiúnta um athchóiriú, **agus, más gá, déanfaidh siad athbhreithniú air** agus áireoidh siad bearta forlíontacha. **Déanfaidh na Ballstáit an plan náisiúnta athbhreithnithe um athchóiriú a fhoilsiú agus a chur in iúl don Choimisiún.**

3. Ar bhonn na faisnéise dá dtagraítear in Airteagal 18(1) agus (2) agus ar bhonn an mheasúnaithe dá dtagraítear in Airteagal 18(4) agus (5), má mheasann an Coimisiún nach leor an dul chun cinn atá déanta ag Ballstát chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 4 go 10 a chomhlíonadh, féadfaidh an Coimisiún, **tar éis dul i gcomhairle leis an mBallstát lena mbaineann**, a iarraidh ar an mBallstát [...] lena mbaineann dréachtphlean náisiúnta **athbhreithnithe** um athchóiriú atá **athbhreithnithe** agus a bhfuil bearta forlíontacha leis a chur faoina bhráid. Déanfar an plean náisiúnta **athbhreithnithe** um athchóiriú atá cothrom le dáta agus a bhfuil bearta forlíontacha leis a fhoilsiú agus a chur isteach laistigh de 6 mhí ón dáta a gheofar an iarraidh ón gCoimisiún. **Arna iarraidh sin don Bhallstát lena mbaineann agus i gcás ina mbeidh údar cuí leis, féadfaidh an Coimisiún síneadh 6 mhí bhreise a chur leis an sprioc-am sin.**

Airteagal 16

...

[...][...][...][...]

CAIBDIL IV

FAIREACHÁN AGUS TUAIRISCIÚ

Airteagal 17

Faireachán

1. Déanfaidh na Ballstáit faireachán ar an méid seo a leanas:
 - (a) an bhail atá ar na cineálacha gnáthóige agus an treocht atá iontu agus an cháilíocht agus an treocht i gcáilíocht ghnáthóga na speiceas dá dtagraítear in Airteagail 4 agus 5 sna limistéir atá faoi réir bearta athchóirithe ar bhonn an fhaireacháin dá dtagraítear in Airteagal 12(2), pointe (h);
 - (b) limistéar an spáis ghlais uirbigh agus chlúdach ceannbhrat na gcrann **laistigh de limistéir éiceachórais uirbigh arna gcinneadh i gcomhréir le 11(2b)**, [...], dá dtagraítear in Airteagal 6;
 - (c) na táscairí bithéagsúlachta in éiceachórais talmhaíochta a liostaítear in Iarscríbhinn IV;
 - (d) pobail speiceas an éin talaimh feirme choitinn a liostaítear in Iarscríbhinn V;
 - (e) na **trí** tháscaire bithéagsúlachta in éiceachórais foraoise a liostaítear in [...] **Airteagal 10(2)** [...]

(ea) trí cinn de na táscairí bithéagsúlachta in éiceachórais na bhforaoisí a liostaítear in Airteagal 10(2a), arna roghnú ag an mBallstát;

- (f) flúirse agus éagsúlacht speiceas pailneoirí, de réir an mhodha arna bhunú i gcomhréir le hAirteagal 8(2);
- (g) an limistéar agus bail na limistéar a chumhdaítear leis na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinní I agus II[...];
- (h) limistéar agus cáilíocht ghnáthóg na speiceas dá dtagraítear in Airteagail 4(3) agus 5(3) [...].

2. Cuirfear tús leis an bhfaireachán i gcomhréir le mír 1, pointe (a), a luaithé a chuirfear na bearta athchóirithe i bhfeidhm.
3. Cuirfear tús leis an bhfaireachán i gcomhréir le mír 1, pointí (b), (c), (d), (e) **agus (ea)** ar *[Oifig na bhFoilseachán cuir isteach dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo]*.
4. Cuirfear tús leis an bhfaireachán i gcomhréir le mír 1, pointe (f), den Airteagal seo bliain amháin tar éis theacht i bhfeidhm an ghnímh cur chun feidhme dá dtagraítear in Airteagal 8(2).

5. **Déanfar** an faireachán i gcomhréir le mír 1, pointí (a) **agus**[...] (b) **gach 6 bliana ar a laghad**. Déanfar **an faireachán i gcomhréir leis an mír sin, pointe** [...] (c), [...] maidir leis an stoc de charbón orgánach in ithreacha mianracha curaíochta agus maidir leis an sciar de thalamh talmhaíochta a bhfuil gnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta ann, agus (e) maidir leis an adhmaid marbh atá ina sheasamh **agus** [...] an t-adhmaid marbh atá ina luí, **agus, i gcás inarb infheidhme**, sciar na bhforaoisí a bhfuil struchtúr neamhchothrom ann d'aois, nascacht na foraoise, **an sciar den fhoraois is mó atá faoi chumhdach speicis na gcrann dúchasach, éagsúlacht na speiceas crann** agus stoc an charbóin orgánaigh, déanfar é gach [...] **6 bliana ar a laghad**, [...] **nó, i gcás inar gá, chun meastóireacht a dhéanamh ar threochtaí atá ag méadú go dtí 2030 a bhaint amach, agus eatramh níos giorra ann** [...]. An faireachán i gcomhréir leis an mír sin, pointe (c) maidir le hinnéacs an fhéileacáin féarthalún, leis an mír sin, pointí (d) agus (e) maidir le hinnéacs na n-éan coiteann foraoise, agus leis an mír sin, pointe (f) i dtaca le speicis pailneoirí, déanfar gach bliain é. Déanfar an faireachán i gcomhréir leis an mír sin, pointí (g) agus (h), gach 6 bliana ar a laghad agus déanfar é a chomhordú leis an timthriall tuairiscithe faoi Airteagal 17 de Threoir 92/43/CEE **agus leis an measúnú tosaigh faoi Airteagal 17 de Threoir 56/2008/CE**.
6. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar faireachán ar na táscairí le haghaidh na n-éiceachóras talmhaíochta dá dtagraítear in Airteagal 9(2), pointe (b), agus na táscairí le haghaidh na n-éiceachóras foraoise dá dtagraítear in Airteagal 10(2), pointí (a), (b) agus **10(2a), pointe (c)**, den Rialachán seo, ar bhealach atá comhsheasmhach leis an bhfaireachán a cheanglaítear faoi Rialachán (AE) 2018/841 agus (AE) 2018/1999.
7. Poibleoidh na Ballstáit na sonraí a ghintear leis an bhfaireachán a dhéantar faoin Airteagal seo, i gcomhréir le Treoir 2007/2/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷⁴ agus i gcomhréir leis na minicíochtaí faireacháin a leagtar amach i mír 5.

74 Treoir 2007/2/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Márta 2007 lena mbunaítear Bonneagar d'Fhaisnéis Spásúil sa Chomhphobal Eorpach (INSPIRE) (IO L 108, 25.4.2007, lch. 1).

8. Oibreoidh córais faireacháin na mBallstát ar bhonn bunachar sonraí leictreonach agus córas faisnéise geografaí, agus déanfar uasmhéadú ar an rochtain ar shonraí agus ar sheirbhísí ó theicneolaíochtaí cianbhraiteachta, faire na cruinne (seirbhísí Copernicus), braiteoirí agus feistí *in situ*, nó sonraí eolaíochta na saoránach agus ar an úsáid a bhaintear as na sonraí agus na seirbhísí sin, agus bainfear leas as na deiseanna a chuirtear ar fáil leis an intleacht shaorga, ard-anailísiú sonraí agus ardphróiseáil sonraí.
9. Féadfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh chun:
- (a) na modhanna chun faireachán a dhéanamh ar na táscairí le haghaidh na n-éiceachóras talmhaíochta a liostaítear in Iarscríbhinn IV a shonrú;
 - (b) na modhanna chun faireachán a dhéanamh ar na táscairí le haghaidh na n-éiceachóras foraoise a liostaítear in Iarscríbhinn VI a shonrú;
 - (c) [...] creat **treorach** a **bhunú** chun na leibhéil shásúla dá dtagraítear in Airteagal [...] **10(2) agus 10(2a)** a shocrú.

9a. Faoi 2028, glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme chun creat treorach a bhunú chun na leibhéil shásúla dá dtagraítear in Airteagail 6(2), 6(3), 8(1) agus 9(2) a shocrú.

9b. [...] Déanfar gníomhartha cur chun feidhme **de bhun mhíreanna (9) agus (9a)** a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 21(2).

Airteagal 18

Tuairisciú

1. Tuairisceoidh na Ballstáit don Choimisiún go leictreonach an limistéar atá faoi réir na mbeart um athchóiriú dá dtagraítear in Airteagail 4 go 10 agus na bacainní dá dtagraítear in Airteagal 7 a baineadh [...], **ar a laghad gach 3 bliana. Cuirfear an chéad tuarascáil isteach i mí an Mheithimh 2028.** [...]
2. Tuairisceoidh na Ballstáit don Choimisiún go leictreonach na sonraí agus an fhaisnéis seo a leanas, le cúnamh ó EEA, gach [...] **6** bliana ar a laghad:
 - (a) an dul chun cinn a dhéantar i dtaca leis an bplean náisiúnta um athchóiriú a chur chun feidhme, na bearta athchóirithe a chur i bhfeidhm agus na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach i gcomhréir le hAirteagail 4 go 10 a bhaint amach;
 - (b) torthaí an fhaireacháin a rinneadh i gcomhréir le hAirteagal 17. **Déanfar** [...] tuairisciú thorthaí an fhaireacháin a dhéantar i gcomhréir le hAirteagal 17(1)(g) agus (h) a chur isteach, **agus** áireofar orthu [...] [...]léarscáileanna ina bhfuil tagairtí geografacha;
 - (c) suíomh agus fairsinge na limistéar atá faoi réir na mbeart athchóirithe dá dtagraítear in Airteagail 4, 5 agus 9(4), lena n-áirítear léarscáileanna de na limistéir sin ina bhfuil tagairtí geografacha;
 - (d) fardal nuashonraithe na mbacainní dá dtagraítear in Airteagal 7(1);
 - (e) faisnéis faoin dul chun cinn atá déanta i dtreo riachtanais mhaoinithe a bhaint amach, i gcomhréir le hAirteagal 12(2)(1), lena n-áirítear athbhreithniú ar infheistíocht iarbhir i gcomparáid le toimhdí infheistíochta tosaigh.

Cuirfear na chéad tuarascálacha isteach i mí an Mheithimh 2031, ina gcumhdófar an tréimhse suas le 2030.

3. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme chun an fhormaid, an struchtúr agus na socruithe mionsonraithe a bhunú chun an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo a chur i láthair. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 21(2). Tabharfaidh EEA cúnamh don Choimisiún agus an fhormaid, an struchtúr agus na socruithe mionsonraithe le haghaidh an tuairiscithe leictreonaigh á ndréachtú aige.
4. **Gach 3 bliana**, tabharfaidh EEA forbhreathnú teicniúil [...] don Choimisiún ar an dul chun cinn chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach sa Rialachán seo a bhaint amach, ar bhonn na sonraí a chuirfidh na Ballstáit ar fáil i gcomhréir le mír 1 den Airteagal seo agus le hAirteagal 17(7).
5. Tabharfaidh EEA tuarascáil theicniúil uile-Aontais don Choimisiún ar an dul chun cinn chun na spriocanna agus na hoibleagáidí a leagtar amach sa Rialachán seo a bhaint amach, ar bhonn na sonraí a chuirfidh na Ballstáit ar fáil i gcomhréir le míreanna 1, 2 agus 3 den Airteagal seo. Féadfaidh sí freisin úsáid a bhaint as faisnéis arna tuairisciú faoi Airteagal 17 de Threoir 92/43/CEE, Airteagal 15 de Threoir 2000/60/CE, Airteagal 12 de Threoir 2009/147/CE, agus Airteagal 17[...] de Threoir 2008/56/CE. Soláthrófar an tuarascáil faoi mhí an Mheithimh 2032 agus soláthrófar tuarascálacha gach [...] **6** bliana ina dhiaidh sin.
6. Déanfaidh an Coimisiún, ón **4 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo** [...], tuarascáil a chur faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle gach [...] **6** bliana maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo.

- 6(a) Faoi cheann 12 mhí tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, déanfaidh an Coimisiún, i gcomhairle leis na Ballstáit, tuarascáil a chur faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle ina mbeidh an méid seo a leanas:**
- (a) forléargas ar na hacmhainní airgeadais atá ar fáil ar leibhéal an Aontais chun an Rialachán seo a chur chun feidhme;**
 - (b) measúnú ar na riachtanais chistiúcháin chun Airteagail 4 go 10 a chur chun feidhme, agus chun an cuspóir a leagtar amach in Airteagal 1, mír 2 a bhaint amach;**
 - (c) anailís chun aon bhearnaí cistiúcháin i gcur chun feidhme na n-oibleagáidí a leagtar amach sa Rialachán a shainaithint;**
 - (d) i gcás inarb iomchuí agus gan dochar don chreat airgeadais ilbhliantúil tar éis 2027, tograí le haghaidh bearta leordhóthanacha, lena n-áirítear bearta airgeadais chun aghaidh a thabhairt ar na riachtanais arna sainaithint.**
7. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 leordhóthanach agus cothrom le dáta agus go mbeidh sí ar fáil don phobal i gcomhréir le Treoir 2003/4/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoir 2007/2/CE agus (AE) 2019/1024 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle.

CAIBIDIL V

CUMHACHTAÍ TARMLIGTHE AGUS NÓS IMEACHTA COISTE

Airteagal 19

Leasuithe ar na hIarscríbhinní

1. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn I a leasú chun **an chaoi** a ndéantar na [...] cineálacha gnáthóige **a ghrúpáil d'ascnamh teicniúil agus eolaíoch a oiriúnú agus chun an taithí a fuarthas ó chur i bhfeidhm an Rialacháin seo a chur san áireamh.**
2. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn II a leasú chun an méid seo a leanas a chur in oiriúint:

(a) [...] liosta na gcineálacha gnáthóige **chun comhsheasmhacht a áirithiú le nuashonruithe [...] ar aicmiú gnáthóg an chórais Eorpaigh faisnéise faoi chineál (EUNIS), agus;**

(b) **an chaoi** a ndéantar na [...] cineálacha gnáthóige **a ghrúpáil de réir dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch, agus an taithí a fuarthas ó chur i bhfeidhm an Rialacháin seo a chur san áireamh.**
3. Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn III a leasú chun liosta na speiceas mairí dá dtagraítear in Airteagal 5 a oiriúnú [...] **don dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch.**
4. Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn IV a leasú chun an tuairisc ar na táscairí le haghaidh na n-éiceachóras talmhaíochta agus aonad agus modheolaíocht na dtáscairí sin a oiriúnú [...] **don dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch.**

5. Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn V a leasú chun liosta na speiceas a úsáidtear le haghaidh innéacs na n-éan coiteann talaimh feirme sna Ballstáit a **oiriúnú [...] don dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch.**
6. Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn VI a leasú chun an tuairisc ar na táscairí le haghaidh na n-éiceachóras talmhaíochta agus aonad agus modheolaíocht na dtáscairí sin a oiriúnú [...] **don dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch.**
7. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 20 chun Iarscríbhinn VII a leasú chun liosta na samplaí de bhearta athchóirithe a oiriúnú **don dul chun cinn teicniúil agus eolaíoch agus chun an taithí a fuarthas ó chur i bhfeidhm an Rialacháin seo a chur san áireamh.**

Airteagal 20

An tarmligean a fheidhmiú

1. Is faoi réir na gcoinníollacha a leagtar síos san Airteagal seo a thugtar an chumhacht don Choimisiún chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh.
2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagal 19 a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse 5 bliana ó [Oifig na bhFoilseachán cuir isteach dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo]. Déanfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná 9 mí roimh dheireadh na tréimhse 5 bliana, tuarascáil a tharraingt suas maidir le tarmligean na cumhachta. Déanfar tarmligean na cumhachta a fhadú go hintuigthe go ceann tréimhsí comhfhaid, mura rud é go gcuireann Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle in aghaidh an fhadaithe sin tráth nach déanaí ná 3 mhí roimh dheireadh gach tréimhse.

3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligean na cumhachta dá dtagraítear in Airteagal 19 a chúlghairm aon tráth. Le cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh, cuirfear deireadh le tarmligean na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Gabhfaidh éifeacht leis an lá tar éis fhoilsiú an chinnidh in Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh nó ar dháta is déanaí a shonrófar sa chinneadh. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon ghnímh tharmligthe atá i bhfeidhm cheana.
4. Sula nglacfaidh sé gníomh tarmligthe, rachaidh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr⁷⁵.
5. A luaithe a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra, an tráth céanna, do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle faoi.
6. Ní thiocfaidh gníomh tarmligthe a ghlactar de bhun Airteagal 19 i bhfeidhm ach amháin mura mbeidh aon agóid curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa ná ag an gComhairle laistigh de thréimhse 2 mhí tar éis fógra faoin ngníomh sin a thabhairt do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle nó más rud é, roimh dhul in éag na tréimhse sin, go mbeidh Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle araon tar éis a chur in iúl don Choimisiún nach ndéanfaidh siad aon agóid. Déanfar an tréimhse sin a fhadú 2 mhí ar thionscnamh Pharlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

⁷⁵ Comhaontú Idirinstitiúideach idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an Aontais Eorpaigh agus an Coimisiún Eorpach maidir le Reachtóireacht Níos Fearr (IO L 123, 12.5.2016, lch. 1).

Airteagal 21

An nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.
2. I gcás ina ndéanfar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

CAIBIDL VI FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

Airteagal 21a

Leasú ar Rialachán (AE) 2022/869

Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 7, mír (8), an chéad fhomhír, de Rialachán (AE) 2022/869:

‘Maidir leis na tionchair ar an gcomhshaol ar díriodh orthu in Airteagal 6(4) de Threoir 92/43/CEE, in Airteagal 4(7) de Threoir 2000/60/CE agus in Airteagal 4(8) agus (8a) agus in Airteagal 5(8) agus (8a) de [an togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le hathchóiriú an dúlra], measfar go bhfuil baint ag na tionscadail sin ar liosta an Aontais le leas an phobail ó thaobh beartas fuinnimh de, agus féadfar a mheas gur ar mhaithe le leas sáraitheach an phobail iad, ar choinníoll go gcomhlíonfar na coinníollacha ar fad a leagtar amach sna Treoracha sin.’

Airteagal 22

Athbhreithniú

1. Déanfaidh an Coimisiún meastóireacht ar chur i bhfeidhm an Rialacháin seo faoin 31 Nollaig 2035.
2. Déanfaidh an Coimisiún tuarascáil maidir le príomhthorthaí na meastóireachta a chur faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa, na Comhairle, Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus Choiste na Réigiún. I gcás ina measfaidh an Coimisiún é a bheith iomchuí, beidh togra reachtach ag gabháil leis an tuarascáil chun forálacha ábhartha an Rialacháin seo a leasú, agus an gá atá le spriocanna breise athchóirithe a bhunú á chur san áireamh, bunaithe ar mhodhanna coiteanna chun measúnú a dhéanamh ar bhail na n-éiceachóras nach gcumhdaítear le hAirteagail 4 agus 5, agus ar an bhfianaise eolaíoch is déanaí.

Airteagal 23

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa

Thar ceann na Comhairle

An tUachtarán An tUachtarán

Iarscríbhinn a ghabhann leis an IARSCRÍBHINN

IARSCRÍBHINN I

ÉICEACHÓRAIS TALÚN, CHÓSTA AGUS FIONNUISCE – CINEÁLACHA GNÁTHÓIGE AGUS GRÚPAÍ CINEÁLACHA GNÁTHÓIGE DÁ DTAGRAÍTEAR IN AIRTEAGAIL 4(1) AGUS 4(2)

Áirítear sa liosta thíos gach cineál gnáthóige talún, cósta agus fionnuisce a liostaítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE dá dtagraítear in Airteagal 4(1) agus 4(2), chomh maith le sé ghrúpa de na cineálacha gnáthóige sin, mar atá 1) Bogaigh (chósta & intíre), 2) Féarthailte agus gnáthóga tréadacha eile, 3) Gnáthóga abhann, locha, gláracha agus bruachánacha, 4) Foraoisí, 5) Gnáthóga steipe, fraochmhá agus scrobarnaí agus 6) Gnáthóga carraigeacha agus duimhche.

1. GRÚPA 1: Bogaigh (chósta & intíre)

Cód cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle	Ainm cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
Gnáthóga cósta agus sáile	
1130	Inbhir
1140	Réileáin láibe nach gcumhdaítear le huisce sáile le lag trá
1150	Murlaigh chósta
1310	Salicornia agus bliantóga eile a dhéanann láib agus gaineamh a choilíniú
1320	Mínligh spairtíní (<i>Spartinion maritimae</i>)
1330	Móinéir sháile Atlantacha (<i>Glaucopuccinellietalia maritimae</i>)
1340	Móinéir sháile intíre
1410	Móinéir sháile na Meánmhara (<i>Juncetalia maritimi</i>)
1420	Scrobarnacha halaifileacha na Meánmhara agus scrobarnacha halaifileacha teirmea-Atlantacha (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)

1530	Steipeanna sáile agus riasca sáile Panónacha
1650	Góilíní cúnga bóireacha Baltacha
Fraochmhánna fliucha agus féarthalamh móna	
4010	Fraochmhánna fliucha an Atlantaigh Thuaidh ina bhfuil <i>Erica tetralix</i>
4020	Fraochmhánna fliucha measartha an Atlantaigh ina bhfuil <i>Erica ciliaris</i> agus <i>Erica tetralix</i>
6460	Féarthailte móna Troodos
Tailte portaigh, portaigh agus eanaigh	
7110	Portaigh ardaithe ghníomhacha
7120	Portaigh ardaithe dhíghrádaithe atá fós in ann athghiniúint go nádúrtha
7130	Bratphortaigh
7140	Idirtailte portaigh agus portaigh chreatha
7150	Loig ar shubstráití móna <i>Rhynchosporion</i>
7160	Fuaráin agus eanaigh fuaráin Fhion-Lochlannacha ar mhórán mianraí
7210	Eanaigh chailcreacha ina bhfuil <i>Cladium mariscus</i> agus speicis <i>Caricion davallianae</i>
7220	Fuaráin chlochraithe ina bhfuil foirmiú túfa (<i>Cratoneurion</i>)
7230	Eanaigh alcaileacha
7240	Foirmithe téisclime Alpacha <i>Caricion bicoloris-atrofuscae</i>
7310	Tailte portaigh Aapa
7320	Tailte portaigh palsa

Foraoisí fliucha	
9080	Coillte seacainn duillsilteacha Fion-lochlannacha
91D0	Coillearnach phortaigh

2. GRÚPA 2: Féarthailte agus gnáthóga tréadacha eile

Cód cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CE E ón gComhairle	Ainm cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
Gnáthóga cósta agus duimhche	
1630	Móinéir chósta bhóireacha Mhuir Bhailt
21A0	Machairí mara
Gnáthóga fraochmhá agus scrobarnaí	
4030	Fraochmhánna tirime Eorpacha
4040	Fraochmhánna cósta tirime an Atlantaigh ina bhfuil <i>Erica vagans</i>
4090	Fraochmhánna eindéimeachaóra-Mheánmhuirí ar a bhfuil aiteann
5130	Foirmithe <i>Juniperus communis</i> ar fhraochmhánna nó ar fhéarthailte cailcreacha
8240	Pábhálacha aolchloiche
Féarthailte	
6110	Féarthailte clochlonnaitheacha cailcreacha nó féarthailte basaifileacha <i>Alyso-Sedion albi</i>
6120	Féarthailte gainmheacha cailcreacha an-tirim
6130	Féarthailte calaimíneacha <i>Violetalia calaminariae</i>
6140	Féarthailte siliciúla Piréineacha <i>Festuca eskia</i>
6150	Féarthailte siliciúla alpacha agus bóireacha
6160	Féarthailte Órai-ibéaracha <i>Festuca indigesta</i>
6170	Féarthailte cailcreacha Alpacha agus fo-Alpacha
6180	Féarthailte méisifileacha na Macarainéise

6190	Féarthailte Panónacha clochlonnaitheacha (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
6210	Féarthailte tirime leathnádúrtha agus faiséisí scrobarnaí ar shubstráití cailcreacha (<i>Festuco-Brometalia</i>)
6220	Bréagsteip ar a bhfuil féara agus bliantóga <i>Thero-Brachypodietea</i>
6230	Féarthailte <i>Nardus</i> ar mhórán speiceas, ar shubstráití siliciúla i limistéir shléibhe (agus i limistéir fhoshléibhe ar mhór-roinn na hEorpa)
6240	Féarthailte steipeacha fo-Phanónacha
6250	Féarthailte steipeacha Ióis na Panónacha
6260	Steipeanna gainimh Panónacha
6270	Féarthailte ísealchríocha Fion-Lochlannacha ar mhórán speiceas, féarthailte atá idir tirim agus méiseach
6280	Alvar Nordach agus carraigeacha comhréidhe cailcreacha Réamhchaimbriacha
62A0	Féarthailte tirime na fo-Mheánmhara Thoir (<i>Scorzoneratalia villosae</i>)
62B0	Féarthalamh nathairínfhileach na Cipire
62C0	Steipeanna Ponta-Sarmátacha
62D0	Féarthailte aigéadaifileacha Óra-Móisiacha
6410	Móinéir <i>Molinia</i> ar ithreacha cailcreacha, móna nó ithreacha créula lán gláir (<i>Molinion caeruleae</i>)
6420	Féarthailte taisce ardluibheanna na Meánmhara <i>Molinio-Holoschoenion</i>
6510	Móinéir féir thirime ísealchríche (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	Móinéir shléibhe féir thirim

Dehasas agus móinéir choillteacha	
6310	Dehasas ina a bhfuil <i>Quercus spp.</i> síorghlas.
6530	Móinéir choillteacha Fhion-Lochlannacha
9070	Féaraigh choillteacha Fhion-Lochlannacha

3. GRÚPA 3: Gnáthóga abhann, locha, gláracha agus bruachánacha

Cód cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle	Ainm cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
Aibhneacha agus lochanna	
3110	Uiscí olagatrófacha nach bhfuil iontu ach beagán mianraí de mhánna gainmheacha (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3120	Uiscí olagatrófacha nach bhfuil iontu ach fíorbheagán mianraí atá ar ithreacha gainmheacha na Meánmhara Thiar, agus ina bhfuil <i>Isoetes spp.</i>
3130	Idir uiscí bodhra olagatrófacha agus méiseatrófacha ina bhfuil fásra <i>Littorelletea uniflorae</i> agus/nó <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
3140	Uiscí olagai-méiseatrófacha crua ina bhfuil fásra beantach <i>Chara spp.</i>
3150	Lochanna eotrófacha nádúrtha ag a bhfuil fásra de chineál <i>Magnopotamion</i> nó <i>Hydrocharition</i>
3160	Lochanna agus linnte nádúrtha diostrófacha
3170	Linnte sealadacha na Meánmhara
3180	Turlaigh
3190	Lochanna carst gipsim
31A0	Leapacha loiteoige na Trasalváine i bhfuaráin uisce the
3210	Aibhneacha nádúrtha Fion-Lochlannacha
3220	Aibhneacha Alpacha agus an fásra luibheach ar feadh a gcuid bruach
3230	Aibhneacha Alpacha agus a bhfásra ligneach ar a bhfuil <i>Myricaria germanica</i>
3240	Aibhneacha Alpacha agus a bhfásra ligneach ar a bhfuil <i>Salix elaeagnos</i>

3250	Aibhneacha síorshreabhacha na Meánmhara ag a bhfuil <i>Glaucium flavum</i>
3260	Sruthchúrsaí ar leibhéil mhachaire go dtí leibhéil sléibhe ina bhfuil fásra <i>Ranunculon fluitantis</i> agus fásra <i>Callitricho-Batrachion</i>
3270	Aibhneacha ar a bhfuil bruacha láibe agus fásra <i>Chenopodion rubri</i> p.p. agus fásra <i>Bidenton</i> p.p. ar na bruacha láibe sin
3280	Aibhneacha síorshreabhacha na Meánmhara ina bhfuil speicis de <i>Paspalo-Agrostidion</i> agus foraoisí bruachánacha de <i>Salix</i> agus <i>Populus alba</i>
3290	Aibhneacha sreabhacha eatramhacha na Meánmhara de chuid an <i>Paspalo-Agrostidion</i>
32A0	Cascáidí túfa aibhneacha carstacha na nAlp Dinearach
Móinéir ghláracha	
6430	Ardluibheacha hidrifileacha ciumhaise ar mhánna agus ar shléibhte aníos go leibhéil Alpacha
6440	Móinéir ghláracha i ngleannta abhann <i>Cnidion dubii</i>
6450	Móinéir ghláracha bhóireacha thuaidh
6540	Féarthailte na fo-Mheánmhara <i>Molinio-Hordeion secalini</i>
Foraoisí gláracha/bruachánacha	
9160	Foraoisí crann darach nó foraoisí crann darach agus crann sleamhainfo-Atlantacha agus meán-Eorpacha sa <i>Carpinion betuli</i>
91E0	Foraoisí gláracha ina bhfuil <i>Alnus glutinosa</i> agus <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	Foraoisí measctha bruachánacha <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> agus <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> nó <i>Fraxinus angustifolia</i> , le taobh na n-aibhneacha móra (<i>Ulmion minoris</i>)
92A0	Foraoisí áiléir <i>Salix alba</i> agus <i>Populus alba</i>
92B0	Foirmithe bruachánacha ar shruthchúrsaí eatramhacha na Meánmhara ina bhfuil <i>Rhododendron ponticum</i> , <i>Salix</i> agus plandaí eile nach iad
92C0	Coillte ina bhfuil <i>Platanus orientalis</i> agus <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)
92D0	Foraoisí áiléir bhruachánacha dheisceartacha agus mothair bhruachánacha dheisceartacha (<i>Nerio-Tamaricetea</i> agus <i>Securinegion tinctoriae</i>)
9370	Garráin chrann pailme Phoenix

4. GRÚPA 4: Foraoisí

Cód cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle	Ainm cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
Foraoisí bóireacha	
9010	Taíga Iartharach
9020	Seanfhoraoisí duillsilteacha leathanduilleacha nádúrtha heimeabhóireacha Fion-Lochlannacha (<i>Quercus</i> , <i>Tilia</i> , <i>Acer</i> , <i>Fraxinus</i> nó <i>Ulmus</i>) ar mhórán eipifítí
9030	Foraoisí nádúrtha na gcéimeanna comharbais tosaigh de chósta talamhardaithe
9040	Foraoisí fo-alpacha/fo-artacha Nordacha ina bhfuil <i>Betula pubescens</i> ssp. <i>czerepanovii</i>
9050	Foraoisí ar mhórán luibheanna Fion-Lochlannacha ina bhfuil <i>Picea abies</i>
9060	Foraoisí buaircíneacha atá ar eascracha oigheardhobhracha nó atá ceangailte leo
Foraoisí measartha	
9110	Foraoisí feá <i>Luzulo-Fagetum</i>
9120	Foraoisí feá aigéadaifileacha an Atlantaigh ina bhfuil <i>Ilex</i> agus uaireanta freisin <i>Taxus</i> ar leibhéal an torbhrait (<i>Quercion robori-petraeae</i> nó <i>Ilici-Fagenion</i>)
9130	Foraoisí feá <i>Asperulo-Fagetum</i>
9140	Coillte feá fo-Alpacha meán-Eorpacha ina bhfuil <i>Acer</i> agus <i>Rumex arifolius</i>
9150	Foraoisí feá aolchloiche meán-Eorpacha <i>Cephalanthero-Fagion</i>
9170	Foraoisí crann darach agus crann sleamhain <i>Galio-Carpinetum</i>
9180	Foraoisí <i>Tilio-Acerion</i> ar fhánaí, ar scileach agus in ailteanna
9190	Seandoirí aigéadaifileacha ina bhfuil <i>Quercus robur</i> ar mhánna gainmheacha
91A0	Seandoirí gaelacha ina bhfuil <i>Ilex</i> agus <i>Blechnum</i> in Éirinn agus sa Bhreatain Mhór
91B0	Coillte teirmeaifileacha <i>Fraxinus angustifolia</i>
91G0	Coillte Panónacha ina bhfuil <i>Quercus petraea</i> agus <i>Carpinus betulus</i>
91H0	Coillte Panónacha ina bhfuil <i>Quercus pubescens</i>

91I0	Coillte steipe Eora-Shibéaracha ina bhfuil <i>Quercus</i> spp.
91J0	Coillte <i>Taxus baccata</i> na hÉireann agus na Breataine Móire
91K0	Foraoisí Illiriacha <i>Fagus sylvatica</i> (<i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Foraoisí Illiriacha crann darach agus crann sleamhain (<i>Erythronio-Carpinion</i>)
91M0	Foraoisí crann searbhdharach Panónacha-Balcánacha agus foraoisí crann darach gaelaí
91P0	Foraoisí giúise na Croise Naofa (<i>Abietetum polonicum</i>)
91Q0	Foraoisí cailcreacha <i>Pinus sylvestris</i> Shléibhte na Cairpe Thiar
91R0	Foraoisí péine Albanaigh ar dholaimít Dhinearach (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>)
91S0	Foraoisí feá iar-Phontacha
91T0	Foraoisí léicin péine Albanaigh Lár na hEorpa
91U0	Foraois péine ar an steipe Sarmátach
91V0	Foraoisí feá Dáiciacha (<i>Symphyto-Fagion</i>)
91W0	Foraoisí feá Móisiacha
91X0	Foraoisí feá Dobruja
91Y0	Foraoisí Dáiciacha crann darach agus crann sleamhain
91Z0	Coillte teile gile Móisiacha
91AA	Doirí bána oirthearacha
91BA	Foraoisí giúise gile Móisiacha
91CA	Foraoisí péine Albanaigh sna sléibhte Rhodope agus Balcánacha

An Mheánmhuir agus foraoisí na Macarainéise	
9210	Foraoisí feá Aipíníneacha ina bhfuil <i>Taxus</i> agus <i>Ilex</i>
9220	Foraoisí feá Aipíníneacha ina bhfuil <i>Abies alba</i> agus foraoisí feá ina bhfuil <i>Abies nebrodensis</i>
9230	Doirí na Gailíse agus na Portaingéile ina bhfuil <i>Quercus robur</i> agus <i>Quercus pyrenaica</i>
9240	Coillte Ibéaracha <i>Quercus faginea</i> agus <i>Quercus canariensis</i>
9250	Coillte <i>Quercus trojana</i>
9260	Coillte <i>Castanea sativa</i>
9270	Foraoisí feá Heilhéanacha ina bhfuil <i>Abies borisii-regis</i>
9280	Coillte <i>Quercus frainetto</i>
9290	Foraoisí Cupressus (<i>Acero-Cupression</i>)
9310	Coillte Aeigéacha <i>Quercus brachyphylla</i>
9320	Foraoisí <i>Olea</i> agus <i>Ceratonia</i>
9330	Foraoisí <i>Quercus suber</i>
9340	Foraoisí <i>Quercus ilex</i> agus <i>Quercus rotundifolia</i>
9350	Foraoisí <i>Quercus macrolepis</i>
9360	Foraoisí labhrais na Macarainéise (<i>Laurus</i> , <i>Ocotea</i>)
9380	Foraoisí <i>Ilex aquifolium</i>
9390	Scrobarnach agus fásra foraoisí ísle ina bhfuil <i>Quercus alnifolia</i>
93A0	Coillearnach ina bhfuil <i>Quercus infectoria</i> (<i>Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae</i>)
Foraoisí buaircíneacha sléibhe	
9410	Foraoisí <i>Picea</i> aigéadaifileacha ar leibhéil sléibhe aníos go leibhéil Alpacha (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
9420	Foraoisí <i>Larix decidua</i> agus/nó <i>Pinus cembra</i> Alpacha
9430	Foraoisí fo-Alpacha agus sléibhe <i>Pinus uncinata</i>
9510	Foraoisí <i>Abies alba</i> na nAipíníní Theas
9520	Foraoisí <i>Abies pinsapo</i>

9530	Foraoisí péine (na fo-Mheánmhara) na Meánmhara ina bhfuil an péine dubh eindéimeach
9540	Foraoisí péine na Meánmhara ina bhfuil péine Méiseagéach eindéimeach
9550	Foraoisí eindéimeacha péine Canáraigh
9560	Foraoisí eindéimeacha ina bhfuil <i>Juniperus</i> spp.
9570	Foraoisí <i>Tetraclinis articulata</i>
9580	Coillte <i>Taxus baccata</i> na Meánmhara
9590	Foraoisí <i>Cedrus brevifolia</i> (<i>Cedrosetum brevifoliae</i>)
95A0	Foraoisí arda péine óra-Mheánmhuirí

5. GRÚPA 5: Gnáthóga steipe, fraochmhá agus scrobarnaí

Cód cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle	Ainm cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
Steipeanna sáile agus gipsim	
1430	Scrobarnacha halai-nítrifileacha (<i>Pegano-Salsoletea</i>)
1510	Steipeanna sáile na Meánmhara (<i>Limonietalia</i>)
1520	Fásra gipsim Ibéarach (<i>Gypsophiletalia</i>)
Fraochmhá agus scrobarnach mheasartha	
4050	Fraochmhánna eindéimeacha na Macarainéise
4060	Fraochmhánna Alpacha agus bóireacha
4070	Sceacha ar a bhfuil <i>Pinus mugo</i> agus <i>Rhododendron hirsutum</i> (Mugo-Rhododendretum hirsuti)
4080	Scrobarnach <i>Salix</i> spp. fho-Artach
40A0	Scrobarnach pheirea-Phanónach fho-ilchríochach
40B0	Mothair <i>Rhodope Potentilla fruticosa</i>
40C0	Mothair dhuillsilteacha Phonta-Sarmátacha

Scrobarnach scléireadhuilleach (mothar)	
5110	Foirmithe xéiri-teirmifileacha seasmhacha ina bhfuil <i>Buxus sempervirens</i> ar fhánaí carraige (<i>Berberidion</i> p.p.)
5120	Foirmithe sléibhe <i>Cytisus purgans</i>
5140	Foirmithe <i>Cistus palhinhae</i> ar fhraochmhánna fliucha muirí
5210	<u>Mothar crannúil ina bhfuil <i>Juniperus</i> spp.</u>
5220	Mothar crannúil ina bhfuil <i>Zyziphus</i>
5230	Mothar crannúil ina bhfuil <i>Laurus nobilis</i>
5310	Mothair <i>Laurus nobilis</i>
5320	Foirmithe isle <i>Euphorbia</i> gar d'aillte
5330	Scrobarnach theirmi-Mheánmhuirí agus scrobarnach réamhfhásach
5410	Phryganas ar bharr aillte sa Mheánmhuir Thiar (<i>Astragalo-Plantaginetum subulatae</i>)
5420	Phryganas <i>Sarcopoterium spinosum</i>
5430	Phryganas eindéimeach de <i>Euphorbio-Verbascion</i>

6. GRÚPA 6: Gnáthóga carraigeacha agus duimhche

Cód cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle	Ainm cineáil gnáthóige dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
Aillte cósta, tránna, agus oileáiníní	
1210	Fásra bliantúil in imeallbhoird síobáin
1220	Fásra ilbhliantúil in oitreacha duirlingí
1230	Aillte a bhfuil fásra orthu ar chósta an Atlantaigh agus ar chósta Mhuir Bhailt
1240	Aillte a bhfuil fásra orthu ar chósta na Meánmhara ar a bhfuil <i>Limonium</i> spp. eindéimeach.
1250	Aillte a bhfuil fásra orthu ar a bhfuil flóra eindéimeach chóstaí na Macarainéise

1610	Oileáin eascracha Mhuir Bhailt ina bhfuil fásra ar thránna gainmheacha, tránna carraigeacha agus tránna scaineagáin agus fásra fo-chladach ann
1620	Oileáiníní agus oileáin bheaga bhóireacha Mhuir Bhailt
1640	Tránna gainmheacha bóireacha Mhuir Bhailt ar a bhfuil fásra ilbhliantúil
Dumhcha cósta agus intíre	
2110	Dumhcha aistreacha i dtús fáis
2120	Dumhcha aistreacha ar feadh líne an chladaigh ar a bhfuil <i>Ammophila arenaria</i> ('dumhcha geala')
2130	Dumhcha socra cósta ar a bhfuil fásra luibheach ('dumhcha glasa')
2140	Dumhcha díchailcithe socra ar a bhfuil <i>Empetrum nigrum</i>
2150	Dumhcha díchailcithe socra Atlantacha (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
2160	Dumhcha ar a bhfuil <i>Hippophaë rhamnoides</i>
2170	Dumhcha ar a bhfuil <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)
2180	Dumhcha coillteacha réigiún an Atlantaigh, an réigiún ilchríochaigh agus an réigiún bhóirigh
2190	Lagáin duimhche bhogthaise
2210	Dumhcha socra trá ar a bhfuil <i>Crucianellion maritima</i>
2220	Dumhcha ar a bhfuil <i>Euphorbia terracina</i>
2230	Féarthailte duimhche <i>Malcolmietalia</i>
2240	Féarthailte duimhche de <i>Brachypodietalia</i> ar a bhfuil bliantóga
2250	Dumhcha cósta ar a bhfuil <i>Juniperus</i> spp.
2260	Scrobarnacha scléireadhuilleacha duimhche <i>Cisto-Lavenduletalia</i>
2270	Dumhcha coillteacha ar a bhfuil <i>Pinus pinea</i> agus/nó <i>Pinus pinaster</i>
2310	Fraochmhánna gainmheacha tirime ar a bhfuil <i>Calluna</i> agus <i>Genista</i>
2320	Fraochmhánna gainmheacha tirime ar a bhfuil <i>Calluna</i> agus <i>Empetrum nigrum</i>
2330	Dumhcha intíre ar a bhfuil féarthailte oscailte <i>Corynephorus</i> agus <i>Agrostis</i>
2340	Dumhcha intíre Panónacha
91N0	Mothar duimhche intíre Panónach (<i>Junipero-Populetum albae</i>)

Gnáthóga carraigeacha	
8110	Scileach siliciúil ar leibhéil sléibhe aníos go leibhéil sneachta (<i>Androsacetalia alpinae</i> agus <i>Galeopsietalia ladani</i>)
8120	Scileach cailcreach agus cailc-shiosta ar leibhéil sléibhe aníos go leibhéil Alpacha (<i>Thlaspietia rotundifolia</i>)
8130	Scileach na Meánmhara thiar agus scileach teirmeafíleach
8140	Scileach na Meánmhara Thoir
8150	Scileach siliciúil ardtailte meán-Eorpach
8160	Scileach cailcreach meán-Eorpach ar leibhéil chnoic aníos go dtí leibhéil sléibhe
8210	Fánaí carraigeacha cailcreacha ar a bhfuil fásra casmaifíteach
8220	Fánaí carraigeacha siliciúla ar a bhfuil fásra casmaifíteach
8230	Carraigeacha siliciúla ar a bhfuil fásra téisclime den <i>Sedo-Scleranthion</i> nó den <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>
8310	Pluaiseanna nach bhfuil oscailte don phobal
8320	Páirceanna laibhe agus tochtáin nádúrtha
8340	Oighearshruthanna buana

IARSCRÍBHINN II
ÉICEACHÓRAIS MUIRÍ – CINEÁLACHA GNÁTHÓIGE AGUS GRÚPAÍ
CINEÁLACHA GNÁTHÓIGE DÁ dTAGRAÍTEAR IN AIRTEAGAIL 5(1) AGUS 5(2)

Áirítear sa liosta thíos na cineálacha gnáthóige muirí dá dtagraítear in Airteagal 5(1) agus 5(2), chomh maith le seacht ngrúpa de na cineálacha gnáthóige sin, mar atá 1) Leapacha féir mara, 2) Foraoisí macra-algacha, 3) Leapacha sliogéisc, 4) Leapacha méarla, 5) Leapacha spúinse, coiréil agus choiréilíneacha, 6) Craois agus púscadh agus 7) Dríodair bhoga (os cionn 1000 méadar doimhneachta). Cuirtear an gaol leis na cineálacha gnáthóige a liostaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir 92/43/CEE i láthair freisin.

Déantar na cineálacha gnáthóige muirí a úsáidtear, arna n-idirdhealú ag réigiúin bhithgheografacha mhuirí, a aicmiú de réir an Chórais Eorpaigh Faisnéise maidir leis an Dúlra (EUNIS), mar a athbhreithníodh do thíopeolaíocht na ngnáthóg muirí in 2022 ag an nGníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil (EEA). Tá an fhaisnéis maidir leis na gnáthóga gaolmhara a liostaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir 92/43/CEE ón gComhairle bunaithe ar an trasrian a d'fhoilsigh an EEA in 2021¹.

1. Grúpa 1: Leapacha féir mara

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cód cineáil gnáthóige ábhartha dá dtagraítear in Iarscríbhinn I de Threoir 92/43/CEE ón gComhairle
An tAtlantach		
MA522	Leapacha féir mara ar ghaineamh cladachúil Atlantach	1140; 1160
MA623	Leapacha féir mara ar láib chladachúil an Atlantaigh	1140; 1160
MB522	Leapacha féir mara ar ghaineamh infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1150; 1160

¹ [Aicmiú gnáthóige muirí EUNIS 2022. An Gníomhaireacht Eorpach Comhshaoil.](#)

Muir Bhailt		
MA332	Dríodar garbh hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de fásra tumtha	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	Dríodar measctha hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de fásra tumtha	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	Gaineamh hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de plandaí fréamhaithe tumtha	1130; 1140; 1160; 1610
MA632	Láib hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt ar plandaí fréamhaithe tumtha is mó atá inti	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	Dríodar garbh infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de plandaí fréamhaithe tumtha	1110; 1160
MB432	Dríodar measctha infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de plandaí fréamhaithe tumtha	1110; 1160; 1650
MB532	Gaineamh infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de plandaí fréamhaithe tumtha	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	Dríodar láibe infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de plandaí fréamhaithe tumtha	1130; 1150; 1160; 1650
an Mhuir Dhubh		
MB546	Móinéir algacha féir mara agus móinéir algacha riosómatacha i bhfionnuisce na Mara Duibhe a bhfuil tionchar acu ar ghaineamh láibe infrea-chladachúil	1110; 1130; 1160
MB547	Móinéir féir mara na Mara Duibhe ar ghaineamh glan infrea-chladachúil uachtair atá measartha nochta	1110; 1160
MB548	Móinéir féir mara na Mara Duibhe ar ghaineamh infrea-chladachúil íochtair	1110; 1160
an Mheánmhuir		
MB252	Bithchéanóis <i>Posidonia oceanica</i>	1120
MB2521	Éiceamhorfóis mhóinéir <i>Posidonia oceanica</i> riabhacha	1120; 1130; 1160
MB2522	Éiceamhorfóis mhóinéir <i>Posidonia oceanica</i> ‘sceir bhacainneach’	1120; 1130; 1160
MB2523	Faiséisí ‘maití’ marbha <i>Posidonia oceanica</i> gan mórán eipea-fhlóra	1120; 1130; 1160
MB2524	Comhcheangal le <i>Caulerpa prolifera</i> ar leapacha <i>Posidonia</i>	1120; 1130; 1160

MB5521	Comhcheangal le <i>Cymodocea nodosa</i> ar ghaineamh mín atá sórtáilte go maith	1110; 1130; 1160
MB5534	Comhcheangal le <i>Cymodocea nodosa</i> ar ghaineamh láibe dromchla in uiscí faoi fhothain	1110; 1130; 1160
MB5535	Comhcheangal le <i>Zostera noltei</i> ar ghaineamh láibe dromchla in uiscí faoi fhothain	1110; 1130; 1160
MB5541	Comhcheangal le <i>Ruppia cirrhosa</i> agus/nó <i>Ruppia maritima</i> ar ghaineamh	1110; 1130; 1160
MB5544	Comhcheangal le <i>Zostera noltei</i> i dtimpeallacht eorahalach agus timpeallacht eoiriteirmeach ar ghaineamh	1110; 1130; 1160
MB5545	Comhcheangal le <i>Zostera marina</i> i dtimpeallacht eorahalach agus eoiriteirmeach	1110; 1130; 1160

2. Grúpa 2: Foraoisí macra-algacha

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cóid Iarscríbhinn I ábhartha (an Treoir maidir le Gnáthóga)
An tAtlantach		
MA123	Pobail feamainne ar charraig chladachúil salandachta iomláine an Atlantaigh	1160; 1170; 1130
MA125	Fúcóidigh ar charraig chladachúil salandachta athraithí an Atlantaigh	1170; 1130
MB121	Pobail cheilpe agus feamainne ar charraig infrea-chladachúil an Atlantaigh	1170; 1160
MB123	Pobail cheilpe agus feamainne ar charraig infrea-chladachúil an Atlantaigh atá buailte nó suaite de dheasca dríodair	1170; 1160
MB124	Pobail cheilpe ar charraig infrea-chladachúil salandachta athraithí an Atlantaigh	1170; 1130; 1160
MB321	Pobail cheilpe agus feamainne ar dhríodar garbh infrea-chladachúil an Atlantaigh	1160
MB521	Pobail cheilpe agus feamainne ar ghaineamh infrea-chladachúil an Atlantaigh	1160
MB621	Pobail fhásta ar láib infrea-chladachúil an Atlantaigh	1160

Muir Bhailt		
MA131	Carraig hidrea-chladachúil agus bolláin hidrea-chladachúla Mhuir Bhailt arb é is saintréith di algaí ilbhliantúla	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	Algaí ilbhliantúla ar charraig infrea-chladachúil agus bolláin infrea-chladachúla Mhuir Bhailt	1170; 1160
MB232	Tóineanna poill infrea-chladachúla Mhuir Bhailt arb é is saintréith díobh gairbhéal sliogán	1160; 1110
MB333	Dríodar garbh infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de algaí ilbhliantúla	1110; 1160
MB433	Dríodar measctha infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de algaí ilbhliantúla	1110; 1130; 1160; 1170
an Mhuir Dhubh		
MB144	Carraig infrea-chladachúil uachtair na Mara Duibhe atá nochta ar diúilicíní mara is mó atá uirthi agus ar a bhfuil fúcóidigh uirthi	1170; 1160
MB149	Carraig infrea-chladachúil uachtair na Mara Duibhe atá measartha nochta ar diúilicíní mara is mó atá uirthi agus ar a bhfuil fúcóidigh uirthi	1170; 1160
MB14A	Fúcóidigh agus algaí eile ar charraig fhoscúil uachtair na Mara Duibhe, soilsithe go maith	1170; 1160
an Mheánmhuir		
MA1548	Comhcheangal le <i>Fucus virsoides</i>	1160; 1170
MB1512	Comhcheangal le <i>Cystoseira tamariscifolia</i> agus <i>Saccorhiza polyschides</i>	1170; 1160
MB1513	Comhcheangal le <i>Cystoseira amentacea</i> (var. <i>amentacea</i> , var. <i>stricta</i> , var. <i>spicata</i>)	1170; 1160
MB151F	Comhcheangal le <i>Cystoseira brachycarpa</i>	1170; 1160
MB151G	Comhcheangal le <i>Cystoseira crinita</i>	1170; 1160
MB151H	Comhcheangal le <i>Cystoseira crinitophylla</i>	1170; 1160
MB151J	Comhcheangal le <i>Cystoseira sauvageauana</i>	1170; 1160
MB151K	Comhcheangal le <i>Cystoseira spinosa</i>	1170; 1160
MB151L	Comhcheangal le <i>Sargassum vulgare</i>	1170; 1160
MB151M	Comhcheangal le <i>Dictyopteris polypodioides</i>	1170; 1160
MB151W	Comhcheangal le <i>Cystoseira compressa</i>	1170; 1160

MB1524	Comhcheangal le <i>Cystoseira barbata</i>	1170; 1160
MC1511	Comhcheangal le <i>Cystoseira zosteroides</i>	1170; 1160
MC1512	Comhcheangal le <i>Cystoseira usneoides</i>	1170; 1160
MC1513	Comhcheangal le <i>Cystoseira dubia</i>	1170; 1160
MC1514	Comhcheangal le <i>Cystoseira corniculata</i>	1170; 1160
MC1515	Comhcheangal le <i>Sargassum</i> spp.	1170; 1160
MC1518	Comhcheangal le <i>Laminaria ochroleuca</i>	1170; 1160
MC3517	Comhcheangal le <i>Laminaria rodriguezii</i> ar leapacha smionagair	1160

3. Grúpa 3: Leapacha sliogéisc

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cóid Iarscríbhinn I ábhartha (an Treoir maidir le Gnáthóga)
An tAtlantach		
MA122	<i>Mytilus edulis</i> agus/nó pobail ghiúrann ar charraig chladachúil thonn-nochta an Atlantaigh	1160; 1170
MA124	Pobail diúilicíní agus/nó ghiúrann le feamainn ar charraig chladachúil an Atlantaigh	1160; 1170
MA227	Sceireacha débhlascacha i gcrios cladachúil an Atlantaigh	1170; 1140
MB222	Sceireacha débhlascacha i gcrios infrea-chladachúil an Atlantaigh	1170; 1130; 1160
MC223	Sceireacha débhlascacha i gcrios imchladachúil an Atlantaigh	1170
Muir Bhailt		
MB231	Tóineanna poill infrea-chladachúla Mhuir Bhailt ar débhlascacha eipeabheantacha is mó atá iontu	1170; 1160
MC231	Tóineanna poill imchladachúla Mhuir Bhailt ar débhlascacha eipeabheantacha is mó atá iontu	1170; 1160; 1110
MD231	Tóineanna poill bithghineacha imchladachúla amach ón gcósta i Muir Bhailt arb é is saintréith díobh débhlascacha eipeabheantacha	1170
MD232	Tóineanna poill gairbhéil sliogán imchladachúla amach ón gcósta i Muir Bhailt arb é is saintréith díobh débhlascacha eipeabheantacha	1170
MD431	Tóineanna poill measctha imchladachúla amach ón gcósta i Muir Bhailt arb é is saintréith díobh struchtúir bhitheacha eipeabheantacha mhacrascópacha	

MD531	Gaineamh imchladachúil amach ón gcósta i Muir Bhailt arb é is saintréith díobh struchtúir bhitheacha eipeabheantacha mhacrascópa	
MD631	Láib imchladachúil amach ón gcósta i Muir Bhailt arb é is saintréith díobh débhlaoisacha eipeabheantacha	
an Mhuir Dhubh		
MB141	Carraig infrea-chladachúil íochtair na Mara Duibhe ar Inveirteabraigh is mó atá uirthi	1170
MB143	Carraig infrea-chladachúil uachtair na Mara Duibhe atá nochta, ar diúilicíní mara is mó atá uirthi, agus a bhfuil algaí duilliúla (nó fúcóidigh) uirthi	1170; 1160
MB148	Carraig infrea-chladachúil uachtair na Mara Duibhe atá measartha nochta, ar diúilicíní mara is mó atá uirthi, agus ar a bhfuil algaí duilliúla (seachas fúcóidigh) uirthi	1170; 1160
MB242	Leapacha diúilicíní i limistéar infrea-chladachúil na Mara Duibhe	1170; 1130; 1160
MB243	Sceireacha oisrí ar charraig infrea-chladachúil na Mara Duibhe íochtair	1170
MB642	Láib thírghinte infrea-chladachúil na Mara Duibhe	1160
MC141	Carraig imchladachúil na Mara Duibhe ar inveirteabraigh is mó atá uirthi	1170
MC241	Leapacha diúilicíní ar láib thírghinte imchladachúil na Mara Duibhe	1170
MC645	Láib imchladachúil na Mara Duibhe íochtaráí	
an Mheánmhuir		
MA1544	Faiséisí ar a bhfuil <i>Mytilus galloprovincialis</i> in uiscí atá saibhrithe le hábhar orgánach	1160; 1170
MB1514	Faiséisí ar a bhfuil <i>Mytilus galloprovincialis</i>	1170; 1160
	<u>Leapacha Meánmhara oisrí infrea-chladachúla</u>	
	<u>Leapacha Meánmhara oisrí imchladachúla</u>	

4. Grúpa 4: Leapacha méarla

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cóid Iarscríbhinn I ábhartha (an Treoir maidir le Gnáthóga)
An tAtlantach		
MB322	Leapacha méarla ar dhríodar garbh infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1160
MB421	Leapacha méarla ar dhríodar measctha infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1160
MB622	Leapacha méarla ar dhríodar lábach infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1160
an Mheánmhuir		
MB3511	Comhcheangal le ródailítí i ngaineamh garbh agus i ngairbhéil mine atá measctha de dheasca tonnta	1110; 1160
MB3521	Comhcheangal le ródailítí i ngaineamh garbh agus i ngairbhéil mine atá faoi thionchar sruthanna tóna	1110; 1160
MB3522	Comhcheangal le méarla (= Comhcheangal le méarla <i>Lithothamnion corallioides</i> agus <i>Phymatolithon calcareum</i>) ar ghaineamh garbh agus gairbhéal na Meánmhara	1110; 1160
MC3521	Comhcheangal le ródailítí ar thóineanna poill smionagair cósta	1110
MC3523	Comhcheangal le méarla (<i>Lithothamnion corallioides</i> agus <i>Phymatolithon calcareum</i>) ar thóineanna poill smionagair cósta	1110

5. Grúpa 5: Leapacha spúinse, coiréil agus choiréilíneacha

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cóid Iarscríbhinn I ábhartha (an Treoir maidir le Gnáthóga)
An tAtlantach		
MC121	Pobail mhóna fhánúla ar charraig imchladachúil an Atlantaigh	1170
MC124	Pobail fhánúla ar charraig imchladachúil salandachta athraithí an Atlantaigh	1170; 1130
MC126	Pobail phluaiseanna agus starrthacha imchladachúla an Atlantaigh	8330; 1170
MC222	Sceireacha coiréalaigh fuaruisce i gcrios imchladachúil an Atlantaigh	1170
MD121	Coilíneachtaí spúinse ar charraig imchladachúil amach ón gcósta san Atlantach	1170

MD221	Sceireacha coiréalaigh fuaruisce i gcrios imchladachúil amach ón gcósta san Atlantaigh	1170
ME122	Coilíneachtaí spúinse ar charraig ilchríochach uachtair an Atlantaigh	1170
ME123	Pobail choiréil fuaruisce mheasctha ar charraig ilchríochach uachtair an Atlantaigh	1170
ME221	Sceir choiréalaigh fuaruisce ilchríochach an Atlantaigh uachtair	1170
ME322	Pobail choiréil fuaruisce mheasctha ar dhríodar garbh ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME324	Cumaisc spúinse ar dhríodar garbh ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME422	Cumaisc spúinse ar dhríodar measctha ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME623	Cumaisc spúinse ar láib ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME624	Páirc choiréil cheartseasmhach ar láib ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
MF121	Pobail choiréil fuaruisce mheasctha ar charraig ilchríochach an Atlantaigh uachtair	1170
MF221	Sceir choiréalaigh fuaruisce ilchríochach an Atlantaigh íochtair	1170
MF321	Pobail choiréil fuaruisce mheasctha ar dhríodar garbh ilchríochach an Atlantaigh íochtair	
MF622	Cumaisc spúinse ar láib ilchríochach an Atlantaigh íochtair	
MF623	Páirc choiréil cheartseasmhach ar láib ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
Muir Bhailt		
MB138	Carraig infrea-chladachúil agus bolláin infrea-chladachúla Mhuir Bhailt arb é is saintréith díobh spúinsí eipeabheantacha	1170; 1160
MB43A	Dríodar measctha infrea-chladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de spúinsí eipibheantacha	1160; 1170
MC133	Carraig imchladachúil agus bolláin imchladachúla Mhuir Bhailt arb é is saintréith di cniodáraigh eipeabheantacha	1170; 1160
MC136	Carraig imchladachúil agus bolláin imchladachúla Mhuir Bhailt arb é is saintréith di spúinsí eipeabheantacha	1170; 1160
MC433	Dríodar measctha imchladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de cniodáraigh eipeabheantacha	1160; 1170

MC436	Dríodar measctha imchladachúil Mhuir Bhailt arb é is saintréith de spúinsí eipeabheantacha	1160
an Mhuir Dhubh		
MD24	Gnáthóga bithghineacha imchladachúla amach ón gcósta sa Mhuir Dhubh	1170
ME14	Carraig ilchríochach na Mara Duibhe uachtair	1170
ME24	Gnáthóg bithghineach ilchríochach na Mara Duibhe uachtair	1170
MF14	Carraig ilchríochach na Mara Duibhe íochtair	1170
an Mheánmhuir		
MB151E	Faiséisí ar a bhfuil <i>Cladocora caespitosa</i>	1170; 1160
MB151Q	Faiséisí ar a bhfuil <i>Astroides calycularis</i>	1170; 1160
MB151α	Faiséisí agus comhcheangal le bithchéanóis choiréilíneach (in iamhchríoch)	1170; 1160
MC1519	Faiséisí ar a bhfuil <i>Eunicella cavolini</i>	1170; 1160
MC151A	Faiséisí ar a bhfuil <i>Eunicella singularis</i>	1170; 1160
MC151B	Faiséisí ar a bhfuil <i>Paramuricea clavata</i>	1170; 1160
MC151E	Faiséisí ar a bhfuil <i>Leptogorgia sarmentosa</i>	1170; 1160
MC151F	Faiséisí ar a bhfuil <i>Anthipatella subpinnata</i> agus algaí dearga scáinte	1170; 1160
MC151G	Faiséisí ar a bhfuil spúinsí ollmhóra agus algaí dearga scáinte	1170; 1160
MC1522	Faiséisí ar a bhfuil <i>Corallium rubrum</i>	8330; 1170
MC1523	Faiséisí ar a bhfuil <i>Leptopsammia pruvoti</i>	8330; 1170
MC251	Ardáin choiréilíneacha	1170
MC6514	Faiséisí de láib greamaitheach ar a bhfuil <i>Alcyonium palmatum</i> agus <i>Parastichopus regalis</i> ar láib imchladachúil	1160
MD151	Bithchéanóis na carraige scairbhimill a Meánmhara	1170
MD25	Gnáthóga bithghineacha imchladachúla amach ón gcósta sa Mheánmhuir	1170
MD6512	Faiséisí de láib greamaitheach ar a bhfuil <i>Alcyonium palmatum</i> agus <i>Parastichopus regalis</i> ar láib imchladachúil íochtair	
ME1511	Sceireacha <i>Lophelia pertusa</i> ilchríochacha na Meánmhara uachtair	1170

ME1512	Sceireacha <i>Madrepora oculata</i> ilchríochacha na Meánmhara uachtair	1170
ME1513	Sceireacha <i>Madrepora oculata</i> agus <i>Lophelia pertusa</i> ilchríochacha na Meánmhara uachtair	1170
ME6514	Faiséisí ilchríochacha na Meánmhara uachtair ar a bhfuil <i>Pheronema carpenteri</i>	
MF1511	Sceireacha <i>Lophelia pertusa</i> ilchríochacha na Meánmhara íochtair	1170
MF1512	Sceireacha <i>Madrepora oculata</i> ilchríochacha na Meánmhara íochtair	1170
MF1513	Sceireacha <i>Madrepora oculata</i> agus <i>Lophelia pertusa</i> ilchríochacha na Meánmhara íochtair	1170
MF6511	Faiséisí ilchríochacha na Meánmhara íochtair láibe gainmhí ar a bhfuil <i>Thenia muricata</i>	
MF6513	Faiséisí ilchríochacha na Meánmhara íochtair láibe dlúithe ar a bhfuil <i>Isidella elongata</i>	

6. Grúpa 6: Craois agus púscadh

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cóid Iarscríbhinn I ábhartha (an Treoir maidir le Gnáthóga)
An tAtlantach		
MB128	Craois agus púscadh i gcarraig infrea-chladachúil an Atlantaigh	1170; 1160; 1180
MB627	Craois agus púscadh láib infrea-chladachúil an Atlantaigh	1130; 1160
MC127	Craois agus púscadh i gcarraig imchladachúil an Atlantaigh	1170; 1180
MC622	Craois agus púscadh i láib imchladachúil an Atlantaigh	1160
MD122	Craois agus púscadh ar charraig imchladachúil amach ón gcósta san Atlantach	1170
MD622	Craois agus púscadh i láib imchladachúil amach ón gcósta san Atlantach	

7. Grúpa 7: Dríodair bhoga (os cionn 1000 méadar doimhneachta)

Cód EUNIS	Ainm cineáil gnáthóige EUNIS	Cóid Iarscríbhinn I ábhartha (an Treoir maidir le Gnáthóga)
An tAtlantach		
MA32	Dríodar garbh cladachúil an Atlantaigh	1130; 1160

MA42	Dríodar measctha cladachúil an Atlantaigh	1130; 1140; 1160
MA52	Gaineamh cladachúil an Atlantaigh	1130; 1140; 1160
MA62	Láib chladachúil an Atlantaigh	1130; 1140; 1160
MB32	Dríodar garbh infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1130; 1160
MB42	Dríodar measctha infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1130; 1150; 1160
MB52	Gaineamh infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1130; 1150; 1160
MB62	Láib infrea-chladachúil an Atlantaigh	1110; 1130; 1160
MC32	Dríodar garbh imchladachúil an Atlantaigh	1110; 1160
MC42	Dríodar measctha imchladachúil an Atlantaigh	1110; 1160
MC52	Gaineamh imchladachúil an Atlantaigh	1110; 1160
MC62	Láib imchladachúil an Atlantaigh	1160
MD32	Dríodar garbh imchladachúil amach ón gcósta san Atlantach	
MD42	Dríodar measctha imchladachúil amach ón gcósta asan Atlantach	
MD52	Gainimh imchladachúil amach ón gcósta san Atlantach	
MD62	Láib imchladachúil amach ón gcósta san Atlantach	
ME32	Dríodar garbh ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME42	Dríodar measctha ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME52	Gaineamh ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
ME62	Láibe ilchríochach an Atlantaigh uachtair	
MF32	Dríodar garbh ilchríochach an Atlantaigh íochtair	
MF42	Dríodar measctha ilchríochach an Atlantaigh íochtair	
MF52	Gaineamh ilchríochach an Atlantaigh íochtair	
MF62	Láib ilchríochach an Atlantaigh íochtair	
Muir Bhailt		
MA33	Dríodar garbh hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1130; 1160; 1610; 1620

MA43	Dríodar measctha hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	Gaineamh hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	Láib hidrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	Dríodar garbh infrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1110; 1150; 1160
MB43	Dríodar measctha infrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650
MB53	Gaineamh infrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	Láib infrea-chladachúil Mhuir Bhailt	1130; 1150; 1160; 1650
MC33	Dríodar garbh imchladachúil Mhuir Bhailt	1110; 1160
MC43	Dríodar measctha imchladachúil Mhuir Bhailt	1160; 1170
MC53	Gaineamh imchladachúil Mhuir Bhailt	1110; 1160
MC63	Láib imchladachúil Mhuir Bhailt	1160; 1650
MD33	Dríodar garbh imchladachúil amach ón gcósta i Muir Bhailt	
MD43	Dríodar measctha imchladachúil amach ón gcósta i Muir Bhailt	
MD53	Gaineamh imchladachúil amach ón gcósta i Muir Bhailt	
MD63	Láib imchladachúil amach ón gcósta i Muir Bhailt	
an Mhuir Dhubh		
MA34	Dríodar garbh cladachúil na Mara Duibhe	1160
MA44	Dríodar measctha cladachúil na Mara Duibhe	1130; 1140; 1160
MA54	Gaineamh cladachúil na Mara Duibhe	1130; 1140; 1160
MA64	Láib chladachúil na Mara Duibhe	1130; 1140; 1160
MB34	Dríodar garbh infrea-chladachúil na Mara Duibhe	1110; 1160
MB44	Dríodar measctha infrea-chladachúil na Mara Duibhe	1110; 1170
MB54	Gaineamh infrea-chladachúil na Mara Duibhe	1110; 1130; 1160

MB64	Láib infrea-chladachúil na Mara Duibhe	1130; 1160
MC34	Dríodar garbh imchladachúil na Mara Duibhe	1160
MC44	Dríodar measctha imchladachúil na Mara Duibhe	
MC54	Láib imchladachúil na Mara Duibhe	1160
MC64	Láib imchladachúil na Mara Duibhe	1130; 1160
MD34	Dríodar garbh imchladachúil amach ón gcósta sa Mhuir Dhubh	
MD44	Dríodar measctha imchladachúil amach ón gcósta sa Mhuir Dhubh	
MD54	Gaineamh imchladachúil amach ón gcósta sa Mhuir Dhubh	
MD64	Láib imchladachúil amach ón gcósta sa Mhuir Dhubh	
an Mheánmhuir		
MA35	Dríodar garbh cladachúil na Meánmhara	1160; 1130
MA45	Dríodar measctha cladachúil na Meánmhara	1140; 1160
MA55	Gaineamh cladachúil na Meánmhara	1130; 1140; 1160
MA65	Láib chladachúil na Meánmhara	1130; 1140; 1150; 1160
MB35	Dríodar garbh infrea-chladachúil na Meánmhara	1110; 1160
MB45	Dríodar measctha infrea-chladachúil na Meánmhara	
MB55	Gaineamh infrea-chladachúil na Meánmhara	1110; 1130; 1150; 1160
MB65	Láib infrea-chladachúil na Meánmhara	1130; 1150
MC35	Dríodar garbh imchladachúil na Meánmhara	1110; 1160
MC45	Dríodar measctha imchladachúil na Meánmhara	
MC55	Gaineamh imchladachúil na Meánmhara	1110; 1160
MC65	Láib imchladachúil na Meánmhara	1130; 1160
MD35	Dríodar garbh imchladachúil amach ón gcósta sa Mheanmhuir	
MD45	Dríodar measctha imchladachúil amach ón gcósta sa Mheanmhuir	
MD55	Gaineamh imchladachúil amach ón gcósta sa Mheanmhuir	

MD65	Láib imchladachúil amach ón gcósta sa Mheanmhuir	
ME35	Dríodar garbh ilchríochach na Meánmhara uachtair	
ME45	Dríodar measctha ilchríochach na Meánmhara uachtair	
ME55	Gaineamh ilchríochach na Meánmhara uachtair	
ME65	Láib ilchríochach na Meánmhara uachtair	
MF35	Dríodar garbh ilchríochach na Meánmhara íochtair	
MF45	Dríodar measctha ilchríochach na Meánmhara íochtair	
MF55	Gaineamh ilchríochach na Meánmhara íochtair	
MF65	Láib ilchríochach na Meánmhara íochtair	

IARSCRÍBHINN III

SPEICIS MHUIRÍ DÁ dTAGRAÍTEAR IN AIRTEAGAL 5(3)

- (1) [...]
- (2) an mionsábh mara (*Pristis clavata*);
- (3) an sábh mara beagfhiachlach (*Pristis pectinata*);
- (4) an sábh mara mórfhiachlach (*Pristis pristis*);
- (5) [...]
- (6) an liamhán gréine (*Cetorhinus maximus*) agus an siorc bán mór (*Carcharodon carcharias*);
- (7) an lóchrannsiorc mín (*Etmopterus pusillus*);
- (8) roc Alfred (*Manta alfredi*);
- (9) roc na caille (*Manta birostris*);
- (10) roc an diabhail (*Mobula mobular*);
- (11) diabhalroc beag Guineach (*Mobula rochebrunei*);
- (12) an roc earrspíonach (*Mobula japanica*);
- (13) an roc mínearrach (*Mobula thurstoni*);
- (14) an diabhalroc fadadharcach (*Mobula eregoodootenkee*);
- (15) [...]
- (16) an Diabhalroc Sileach (*Mobula tarapacana*);
- (17) an diabhalroc gearreiteach (*Mobula kuhlii*);
- (18) roc an diabhail (*Mobula hypostoma*);
- (19) an sciata Ioruach (*Raja (Dipturus) nidarosiensis*);
- (20) an sciata bán (*Raja alba*);
- (21) giotaréisc (*Rhinobatidae*);
- (22) an bráthair (*Squatina squatina*);
- (23) an bradán (*Salmo salar*);
- (24) an breac geal (*Salmo trutta*);
- (25) iasc geal géarshocach (*Coregonus oxyrhynchus*).

IARSCRÍBHINN IV

LIOSTA DE NA TÁSCAIRÍ BITHÉAGSÚLACHTA LE hAGHAIDH ÉICEACHÓRAIS TALMHAÍOCHTA DÁ dTAGRAÍTEAR IN AIRTEAGAL 9(2)

Táscaire	Tuairisc, aonaid agus modheolaíocht chun an táscaire a chinneadh agus faireachán a dhéanamh air
Innéacs féileacán féarthalún	Tuairisc: Tá an táscaire seo comhdhéanta de speicis a mheastar a bheith ina saintréith d'fhéarthailte Eorpacha agus atá i gcuid mhór den Eoraip, a chumhdaítear le formhór na Scéimeanna um Faireachán ar Fhéileacáin. Tá sé bunaithe ar an meán geoiméadrach de threochtaí speiceas. Aonad: Innéacs. Modheolaíocht: mar a d'fhorbair agus mar a d'úsáid Butterfly Conservation Europe, Van Swaay, C.A.M, <i>Assessing Butterflies in Europe – Butterfly Indicators</i> 1990-2018, Tuarascáil Theicniúil, Butterfly Conservation Europe, 2020.
Stoc an charbóin orgánaigh in ithreacha mianracha talún curaíochta	Tuairisc: Leis an táscaire seo, tugtar tuairisc ar an stoc de charbón orgánach in ithreacha mianracha talún curaíochta ag doimhneacht 0 go 30 cm. Aonad: tonnaí carbóin orgánaigh/ha. Modheolaíocht: mar a leagtar amach in Iarscríbhinn V a ghabhann le Rialachán 2018/1999 i gcomhréir le Treoirlínte 2006 IPCC d'Fhardal Náisiúnta de Gháis Ceaptha Teasa, agus arna tacú ag an Suirbhé staidrimh fráma limistéir ar chumhdach/úsáid talún (LUCAS) Ithir, Jones A. et al., <i>LUCAS Soil</i> 2022, tuarascáil theicniúil JRC, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2021.
Sciar na talún talmhaíochta ag a bhfuil gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta	Tuairisc: Is gnéithe d'fhásra buan nádúrtha nó leathnádúrtha i gcomhthéacs talmhaíochta ina gcuirtear seirbhísí éiceachórais agus tacaíocht do bhitheagsúlacht ar fáil iad gnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta, mar shampla, <u>stiallacha maolánacha, fála sceach, aonair nó grúpaí crann, sraitheanna crann, corrlaigh pháirce, paistí, díoga, sruthanna, bogaigh bheaga, ardáin, cairn, ballaí cloiche, locháin bheaga agus gnéithe cultúrtha</u>. Chun é sin a dhéanamh, ní mór gnéithe tírdhreacha a bheith faoi réir a laghad suaite sheachtraigh <u>dhiúltaigh</u> agus is féidir chun gnáthóga sábháilte a sholáthar do thacsóin éagsúla, agus dá bhrí sin ní mór dóibh na coinníollacha seo a leanas a chomhlíonadh: a) ní féidir iad a bheith faoi úsáid tháirgiúil talmhaíochta (lena n-áirítear táirgeadh féaraigh nó farae), <u>ach</u>

	<u>amháin más gá an úsáid sin chun an bithéagsúlacht a chaomhnú,</u> agus b) níor cheart leasachán nó cóireáil lotnaidicídí a chur orthu, <u>ach amháin cóireáil ionchuir ísil le haoileach soladach.</u> Is féidir talamh atá á fágáil bán a mheas, <u>lena n-áirítear go sealadach,</u> mar ghnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta má chomhlíonann sé critéir (a) agus (b) thuas. Is féidir a mheas freisin gur gnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta iad crainn tháirgiúla atá mar chuid de chórais agraforaoiseachta <u>inbhuanaithe [...]</u> <u>nó crainn i seanúlloird mhóra ar fhéarlach buan</u> agus gnéithe táirgiúla i [...] bhfálta, má chomhlíonann siad critéir (b) thuas, agus más rud é nach ndéantar an fómhar ach tráth nach gcuirfeadh sé isteach ar leibhéil arda bithéagsúlachta. Aonad: Faoin gcéad (scair den Limistéar Talmhaíochta a úsáidtear le haghaidh Feirmeoireachta). Modheolaíocht: mar a forbraíodh faoi tháscaire I.21, Iarscríbhinn I de Rialachán 2021/2115, mar a bunaíodh ar <u>an leagan is nuashonraithe de</u> LUCAS le haghaidh gnéithe tírdhreacha, Ballin M. et al., <i>Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey</i> (LUCAS), Eurostat 2018, agus le haghaidh na talún a fhágtar bán, <i>Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure</i>, foilseachán ar líne, Eurostat, <u>agus, i gcás inarb infheidhme, le haghaidh gnéithe tírdhreacha ardéagsúlachta nach gcumhdaítear leis an modheolaíocht thuas, modheolaíocht arna forbairt ag Ballstáit i gcomhréir le hAirteagal 11(4a).</u> <u>Déantar modheolaíocht LUCAS a nuashonrú ar bhonn rialta chun feabhas a chur ar iontaofacht na sonraí arna n-úsáid san Aontas Eorpach agus ar an leibhéal náisiúnta ag na Ballstáit agus a bpleananna náisiúnta um athchóiriú dúlra á gcur chun feidhme acu.</u>

IARSCRÍBHINN V

INNÉACS NA nÉAN TALIMH FEIRME COITEANN AR AN LEIBHÉAL NÁISIÚNTA

Tuairisc

Déantar achoimre in Innéacs na nÉan Talaimh Feirme ar threochtaí pobal éan coiteann agus forleathan de thalamh feirme agus tá sé beartaithe é a úsáid chun measúnú a dhéanamh ar stádas bithéagsúlachta na n-éiceachóras talmhaíochta san Eoraip. Is innéacs ilspeiceas, ilchodach é Innéacs na nÉan Talaimh Feirme náisiúnta lena dtomhaistear ráta an athraithe i bhflúirse choibhneasta speiceas éan feirme i suíomhanna suirbhéireachta roghnaithe ar an leibhéal náisiúnta. Tá an t-innéacs bunaithe ar speicis a roghnaítear go speisialta agus atá ag brath ar ghnáthóga talún feirme chun iad a bheathú agus a neadú. Tá innéacsanna na n-éan talaimh feirme coiteann náisiúnta bunaithe ar thacair speiceas atá ábhartha do gach Ballstát. Ríomhtar an t-innéacs de réir bonnbhliana nuair a shocraítear an luach innéacs ag 100. Léiríonn luachanna treochtaí an t-athrú foriomlán pobal i líon phobail na n-éan feirme comhpháirte thar thréimhse blianta.

Modheolaíocht: Brlík et al. (2021): *Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds* Sci Data 8, 21.

<https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2>

Ciallaíonn ‘Ballstáit ina bhfuil pobail níos ídithe d’éin talaimh feirme go stairiúil’ na Ballstáit ina bhfuil treocht dhiúltach fhadtéarmach pobal ag leath nó níos mó de na speicis atá in innéacs na n-éan talaimh feirme coiteann. Sna Ballstáit, i gcás nach bhfuil faisnéis maidir le treochtaí fadtéarmacha na bpobal ar fáil i gcás roinnt speiceas, úsáidtear faisnéis maidir le stádas Eorpach na speiceas.

Is iad seo a leanas na Ballstáit sin:

an tSeicia

an Danmhairg

an Eastóin

an Fhionlainn

an Fhrainc

an Ghearmáin

an Ungáir

an Iodáil

Lucsamburg

an Ísiltír

an Spáinn

Ciallaíonn ‘Ballstáit nach bhfuil pobail na n-éan talaimh feirme chomh hídithe céanna iontu go stairiúil’ na Ballstáit ina bhfuil treocht dhiúltach fhadtéarmach pobal ag níos lú ná leath de na speicis atá in innéacs na n-éan talaimh feirme coiteann. Sna Ballstáit, i gcás nach bhfuil faisnéis maidir le treochtaí fadtéarmacha na bpobal ar fáil i gcás roinnt speiceas, úsáidtear faisnéis maidir le stádas Eorpach na speiceas.

Is iad seo a leanas na Ballstáit sin:

an Ostair

an Bheilg

an Bhulgáir

an Chróit

an Chipir

an Ghréig

Éire

an Laitvia

an Liotuáin

Málta

an Pholainn

an Phortaingéil

an Rómáin

an tSlóvaic

an tSlóivéin

an tSualainn

Liosta na speiceas a úsáidtear le haghaidh innéacs na n-éan talaimh feirme coiteann sna Ballstáit

an Ostair
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus spinoletta</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus citrinella</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

an Bheilg – Flóndras	an Bheilg – an Vallúin
<i>Alauda arvensis</i>	<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>	<i>Anthus pratensis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>	<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>	<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hippolais icterina</i>	<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>	<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>	<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>	<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>	<i>Motacilla flava</i>
<i>Motacilla flava</i>	<i>Passer montanus</i>
<i>Numenius arquata</i>	<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>	<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Perdix perdix</i>	<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Phoenicurus ochruros</i>	<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Saxicola torquatus</i>	<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia communis</i>	<i>Vanellus vanellus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>	

an Bhulgáir
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>

<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

an Chróit
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Jynx torquilla</i>

<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Chipir
<i>Alectoris chukar</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Clamator glandarius</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Coracias garrulus</i>
<i>Corvus corone cornix</i>
<i>Coturnix coturnix</i>

PUBLIC

<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla monticola</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Iduna pallida</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Oenanthe cypriaca</i>
<i>Parus major</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

an tSeicia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>

PUBLIC

<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Danmhairg
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>

PUBLIC

<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia curruca</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Eastóin
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

an Fhionlainn
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Delichon urbica</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Fhrainc
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Buteo buteo</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>

<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Ghearmáin
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus milvus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Ghréig
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Apus apus</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Delichon urbicum</i>

PUBLIC

<i>Emberiza cirulus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco naumanni</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo daurica</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

PUBLIC

<i>Sylvia melanocephala</i>
<i>Upupa epops</i>

an Ungáir
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Éire
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Corvus cornix</i>

PUBLIC

<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla coelebs</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Phasianus colchicus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
an Iodáil
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>

PUBLIC

<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer domesticus italiae</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

an Laitvia
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carpodacus erythrurus</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>

PUBLIC

<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

an Liotuáin
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Lucsamburg
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sylvia communis</i>
Málta
<i>Calandrella brachydactyla</i>

<i>Linaria cannabina</i>
<i>Cettia cetti</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Monticola solitarius</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

PUBLIC

an Ísiltír
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calidris pugnax</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>

<i>Haematopus ostralegus</i>
<i>Hippolais icterina</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Spatula clypeata</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Tringa totanus</i>
<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

an Pholainn
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

an Phortaingéil
<i>Athene noctua</i>
<i>Bubulcus ibis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius meridionalis</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus migrans</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

an Rómáin
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>

<i>Lanius minor</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an tSlóvaic
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

an tSlóivéin
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
<i>Picus viridis</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

an Spáinn
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Pterocles orientalis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

PUBLIC

<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Tetrax tetrax</i>
<i>Upupa epops</i>

an tSualainn
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

IARSCRÍBHINN VI

LIOSTA DE NA TÁSCAIRÍ BITHÉAGSÚLACHTA LE hAGHAIDH ÉICEACHÓRAIS FORAOISE DÁ dTAGRAÍTEAR IN AIRTEAGAIL 10(2) AGUS 10(2a)

Táscaire	Tuairisc, aonad, agus modheolaíocht chun an táscaire a chinneadh agus chun faireachán a dhéanamh air
Adhmad marbh atá ina sheasamh	Tuairisc: Léiríonn an táscaire seo an méid bithmhaise adhmaid neamhbheo atá ina seasamh i bhforaoisí agus i gcoillearnaí eile. Aonad: m³/ha. Modheolaíocht: mar a d'fhorbair agus mar a d'úsáid FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, agus sa tuairisc ar fhardail náisiúnta foraoise in Tomppo E. et al., <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Report</i>, Springer, 2010, agus ag cur san áireamh an mhodheolaíocht a leagtar amach in Iarscríbhinn V de Rialachán 2018/1999 i gcomhréir le Treoirlínte IPCC 2006 d'Fhardail Náisiúnta Gás Ceaptha Teasa.
Adhmad marbh atá ina luí	Tuairisc: Léiríonn an táscaire seo an méid bithmhaise adhmaid neamhbheo atá ina luí ar an talamh i bhforaoisí agus i gcoillearnaí eile. Aonad: m³/ha. Modheolaíocht: mar a d'fhorbair agus mar a d'úsáid FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, agus sa tuairisc ar fhardail náisiúnta foraoise in Tomppo E. et al., <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Report</i>, Springer, 2010, agus ag cur san áireamh an mhodheolaíocht a leagtar amach in Iarscríbhinn V de Rialachán 2018/1999 i gcomhréir le Treoirlínte IPCC 2006 d'Fhardail Náisiúnta Gás Ceaptha Teasa.

Sciar na bhforaoisí ag a bhfuil struchtúr corraoiseach	Tuairisc: Tagraíonn an táscaire seo do sciar na bhforaoisí atá ar fáil do sholáthar adhmaid ina bhfuil struchtúr corraoiseach i bhforaoisí i gcomparáid le struchtúr nach struchtúr corraoiseach é i bhforaoisí. Aonad: Céatadán na bhforaoisí atá ar fáil do sholáthar adhmaid a bhfuil struchtúr corraoiseach acu. Modheolaíocht: mar a d’fhorbair agus mar a d’úsáid FOREST EUROPE, <i>State of Europe’s Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, agus sa tuairisc ar fhardail náisiúnta foraoise in Tomppo E. et al., <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010.
Nascacht foraoisí	Tuairisc: Is éard atá i nascacht foraoisí a mhéid is dlúth na limistéir atá faoi chumhdach foraoise. Sainítear í i raon atá idir 0 agus 100. Aonad: Innéacs. Modheolaíocht: mar a d’fhorbair FAO, Vogt P., et al., FAO – <i>State of the World’s Forests: Forest Fragmentation</i> [an Eagraíocht Bhia agus Talmhaíochta – Staid Foraoisí an Domhain: Ilroinnt ar Fhoroaisí], Tuarascáil Theicniúil JRC, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, Lucsamburg, 2019.
Innéacs na n-éan coiteann foraoise	Tuairisc: Leis an táscaire éan foraoise, tugtar tuairisc ar threochtaí i líonmhaireacht na n-éan foraoise coiteann ar fud a réimsí Eorpacha le himeacht ama. Is innéacs ilchodach é a cruthaíodh ó shonraí breathnóireachta ar speicis éan atá ina saintréith de ghnáthóga foraoise san Eoraip. Tá an t-innéacs bunaithe ar liosta sonrach speiceas i ngach Ballstát. Aonad: Innéacs. Modheolaíocht: Brlík et al. <i>Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds</i>, Sci Data 8, 21. 2021.

Stoc an charbóin orgánaigh	Tuairisc: Leis an táscaire seo, tugtar tuairisc ar an stoc de charbón orgánach atá san easair agus san ithir mhianrach ag doimhneacht 0 go 30 cm in éiceachórais foraoise. Aonad: tonaí carbóin orgánaigh/ha. Modheolaíocht: mar a leagtar amach in Iarscríbhinn V a ghabhann le Rialachán 2018/1999 i gcomhréir le Treoirlínte 2006 IPCC d’Fhardal Náisiúnta de Gháis Ceaptha Teasa, agus arna tacú ag an tSuirbhé staidrimh fráma limistéir ar chumhdach/úsáid talún (LUCAS) Ithir, Jones A. et al., <i>LUCAS Soil</i> 2022, tuarascáil theicniúil JRC, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2021.
<u>An sciar den talamh foraoise ar speicis crann dúchasach is mó atá ann</u>	<u>Tuairisc: An sciar den talamh foraoise agus coillearnach eile ar speicis crann dúchasach is mó (clúdach >50 %) atá iontu</u> <u>Aonad: %</u> <u>Modheolaíocht: mar a d’fhorbair agus mar a d’úsáid FOREST EUROPE, <i>State of Europe’s Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, agus sa tuairisc ar fhardail náisiúnta foraoise in <i>Tomppo E. et al.</i>, National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010.</u>
<u>Éagsúlacht speiceas crann</u>	<u>Tuairisc: Déanann an táscaire seo cur síos ar mheánlíon na speiceas crann atá i limistéir foraoise</u> <u>Aonad: Innéacs</u> <u>Modheolaíocht: Bunaithe ar FOREST EUROPE, <i>State of Europe’s Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, agus sa tuairisc ar fhardail náisiúnta foraoise in <i>Tomppo E. et al.</i>, National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010.</u>

IARSCRÍBHINN VII

LIOSTA DE SHAMPLAÍ DE BHEARTA ATHCHÓIRITHE DÁ DTAGRAÍTEAR IN

AIRTEAGAL 11(8)

- (1) Bogaigh a athchóiriú, trí thailte portaigh draenáilte a athfhliuchadh, struchtúir draenála portaigh a bhaint nó tochailt mhóna a bhaint agus a scor.
- (2) Dálaí hidreolaíocha a fheabhsú trí chainníocht, cáilíocht agus dinimic na n-uiscí dromchla agus leibhéil screamhuisce i gcomhair éiceachórais nádúrtha agus leathnádúrtha a mhéadú.
- (3) Cúngach scrobarnaí nach dteastaíonn nó plandálacha neamhdhúchasacha ar fhéarthailte, ar bhogaigh, ar fhoraoisí agus ar thalamh fásra scáinte a bhaint.
- (4) Riascshaothrú a chur i bhfeidhm.
- (5) Meánú aibhneacha a athbhunú agus lúba nó lochanna ocsó a gearradh go saorga a athcheangal.
- (6) Fadbhacainní agus cliathánacha (amhail cladáin agus dambaí) a bhaint, níos mó spáis a thabhairt do dhinimic abhann agus stráicí abhann saorshreabhtha a athchóiriú.
- (7) Leapacha abhann agus lochanna agus sruthchúrsaí ísealchríche a athchóiriú e.g. tríd an bhfosúchán leapa shaorga a bhaint, comhdhéanamh substráití a bharrfheabhsú, clúdach gnáthóige a fheabhsú nó a fhorbairt.
- (8) Próisis dríodraithe nádúrtha a athchóiriú.
- (9) Maoláin bhrúachánacha a bhunú, e.g. foraoisí brúachánacha, stráicí maolánacha, móinéir nó féaraigh.
- (10) Gnéithe éiceolaíochta a mhéadú i bhforaoisí, amhail crainn mhóra, seanchrainn agus crainn atá ag fáil bháis (crainn gnáthóige) agus méideanna adhmaid mhairbh atá ina luí agus ina seasamh.
- (11) Oibriú i dtreo struchtúr foraoise éagsúlaithe ó thaobh [...] **e.g. comhdhéanamh** agus aoise **speiceas** de, athghiniúint nádúrtha agus comharbas speiceas crann a chumasú.
- (11a) Cabhrú le haistriú bunáitíochtaí agus speiceas nuair is gá sin de bharr an athraithe aeráide.**

- (12) Éagsúlacht foraoise a fheabhsú trí mhósáic de ghnáthóga neamhfhoraoise a [...] **athchóiriú**, mar shampla, paistí oscailte féarthalún nó fraochmhá, linnte nó limistéir charraigeacha.
- (13) Cuir chuige fhoraoiseachta ‘gar don dúlra’ ‘leanúnachais’ a úsáid; speiceas crann dúchasach a thabhairt isteach.
- (14) Feabhas a chur ar fhorbairt foraoisí dúchasacha seanfháis agus ar chlampaí aibí (e.g. tríd an mbuaint a thréigean **nó trí bhainistiú ghníomhach a thacaíonn le feidhmeanna uathrialála agus athléimneacht iomchuí a fhorbairt**).
- (15) Gnéithe tírdhreacha ard-éagsúlachta a thabhairt isteach i dtalamh arúil agus féarthailte dianúsáide, amhail stráicí maolánacha, imill pháirce ina bhfuil bláthanna dúchasacha, fála, crainn, foraoisí beaga, ballaí léibheannacha, linnte, conairí gnáthóige, clocha cora etc.
- (16) An limistéar talmhaíochta a mhéadú faoi réir cineálacha cur chuige bainistíochta agrai-éiceolaíocha amhail talmhaíocht orgánach nó agraforaoiseacht, ilchúraíocht agus uainíocht na mbarr, bainistiú comhtháite lotnaidí agus cothaitheach.
- (17) Déine innilte nó córais bainte féir ar fhéarthailte a laghdú i gcás inarb ábhartha agus innilt fairsing a athbhunú le beostoc intíre agus le córais fairsinge bainte féir sna háiteanna a tréigeadh.
- (18) Deireadh a chur le húsáid lotnaidicídí ceimiceacha chomh maith le leasacháin aoiligh cheimiceacha agus leasacháin aoiligh ainmhithe nó a n-úsáid a laghdú.
- (19) Deireadh a chur le féarthailte a threabhadh agus síolta féara táirgiúla a thabhairt isteach.
- (20) Fáschoille ar chórais dumhcha intíre dhinimiciúla a bhaint d’fhonn dinimic ghaoithe nádúrtha a ath-chumasú i bhfabhar gnáthóga oscailte.
- (21) Feabhas a chur ar an nascacht ar fud na ngnáthóg chun gur féidir pobail speiceas a fhorbairt, agus chun go mbeidh malartú leordhóthanach aonair nó géiniteach ann, mar aon le himirce speiceas agus oiriúnú don athrú aeráide.
- (22) An deis a thabhairt d’éiceachórais a ndinimic nádúrtha féin a fhorbairt, mar shampla tríd an saothrú a thréigean agus trí nádúrthacht agus fiántas a chur chun cinn.

- (23) Speicis choimhthíocha ionracha a bhaint agus a rialú, agus tabhairt isteach speiceas nua a chosc nó a íoslaghdú.
- (24) Tionchair dhiúltacha gníomhaíochtaí iascaireachta ar éiceachóras na mara a íoslaghdú, mar shampla trí threalamh a úsáid ar lú a thionchar ar ghrinneall na farraige.
- (25) Limistéir thábhachtacha sceathraí éisc agus iasclainne a athchóiriú.
- (26) Struchtúir nó substráití a sholáthar chun filleadh na beatha muirí a spreagadh, mar shampla sceireacha coiréil/oisrí/bollán.
- (27) Móinéir féir mara agus foraoisí ceilpe a athchóiriú trí ghrinneall na farraige a chobhsú go gníomhach, brú a laghdú agus, i gcás inar féidir, brú a dhíothú nó trí iomadú gníomhach agus plandú gníomhach.
- (27a) Daonra na speiceas dúchasach saintréitheach atá rithábhachtach d'éiceolaíocht na ngnáthóg muirí a athchóiriú nó a fheabhsú trí bhearta athchóirithe éighníomhacha nó gníomhacha a dhéanamh, mar shampla cinn óga a thabhairt isteach.**
- (28) Cineálacha éagsúla truailithe mara a laghdú, amhail luchtú cothaitheach, truailliú torainn agus dramhaíl phlaistigh.
- (29) Spásanna glasa uirbeacha a mhéadú ina bhfuil gnéithe éiceolaíocha, mar shampla páirceanna, crainn agus dáileachtaí coillearnaí [...], díonta glasa, féarthailte bláthanna fíaine, gairdíní, gairneoireacht chathrach, sráideanna a bhfuil crainn lena dtaobh, móinéir uirbeacha agus fála, linnte agus sruthchúrsaí, **agus éagsúlacht speiceas, speicis dhúchasacha, dálaí áitiúla agus athléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide, i measc nithe eile, á gcur san áireamh.**
- (30) Deireadh a chur le truailliú ó chógaisíocht, ó cheimiceáin ghuaiseacha, ó fhuíolluisce uirbeach agus tionsclaíoch, agus dramhaíl eile, lena n-áirítear bruscar agus plaistigh, nó sin a laghdú nó a leigheas mar aon le solas i ngach éiceachóras.
- (31) Láithreáin athfhorbraíochta, iar-limistéir thionsclaíocha agus cairéil a thiontú ina láithreáin nádúrtha.